Matyu
Jisas kandjiyebe wopake Matyu boi

Jisas Krais gollye moi mal kandjine
(Luk 3.23-38)

1 Buk ge Jisas Krais gollye moi mal kandjine.
Jisas moi ge gollye Depit moi. Alla Depit gollye ge
Abraam moi.
2 Abraam wariye ge Aisak moi. Aisak wariye ge
Jekop moi. Jekop wariye ge Juda ne, age kambono
moi.
3 Juda wariye ge Peres ne, Sera soka mopill.
Soka mane ge Tamar moi. Peres wariye ge Esron
moi. Esron wariye ge Ram moi.
4 Ram wariye ge Aminadap moi. Aminadap
wariye ge Nason moi. Nason wariye ge Salmon
moi.
5 Salmon wariye ge Boas moi. Boas megama ge
Raep moi. Boas wariye ge Obet moi. Obet megama
ge Rut moi. Obet wariye ge Jesi moi.
6 Jesi wariye ge King Depit moi.

Depit wariye ge Solomon moi. Solomon
megama moi ge asamoll woge Uria moi.
7 Solomon wariye ge Reoboam moi. Reoboam
wariye ge Abia moi. Abia wariye ge Asa moi.
8 Asa wariye ge Jeosapat moi. Jeosapat wariye
ge Jeoram moi. Jeoram wariye ge Usia moi.
9 Usia wariye ge Jotam moi. Jotam wariye ge Aas
moi. Aas wariye ge Esekia moi.

10 Esekia wariye ge Manase moi. Manase wariye
ge Emon moi. Emon wariye ge Josaia moi.
11 Josaia wariye ge Jeoiakin ne, age kambono
moi. Kune ge dumo Babilon una wo kunda bolo
Israel una to ipo Babilon wormaka kaye pamoi.
12 Babilon kaye pamolmaka Jeoiakin wariye ge
Sealtiel moi. Sealtiel wariye ge Serubabel moi.
13 Serubabel wariye ge Abiut moi. Abiut wariye
ge Eliakim moi. Eliakim wariye ge Asor moi.
14 Asor wariye ge Sadok moi. Sadok wariye ge
Akim moi. Akim wariye ge Eliut moi.
15 Eliut wariye ge Eleasar moi. Eleasar wariye
ge Matan moi. Matan wariye ge Jekop moi.
16 Jekop wariye ge Josep moi. Josep gamegama
ge Maria moi. Maria Jisas kui, kandjiye dji ge Krais
we dji.
17 Embe pai pille, Abraam asa molo po goi kune
ge, alla po Depit moi kune ge, gollye 14 pela molo
golo pi. Depit molo po goi kune ge, po kambono
Israel er dumo Babilon po kaye pai kune ge, gollye
14 pela kambono molo golo pi. Er Babilon po kaye
pa pumaka, iwa Krais moi kune ge, alla gollye 14
pela molo golo pi.

Ana Maria womba Jisas kui
(Luk 2.1-7)

18 Jisas Krais moi mal kandjiyebe ge embe mal
paro. Jisas me Maria moi ge una embe dji, ni Josep
boll bolo imbell we djimaka, soka ou aike napapill
ba, una kani Maria womba mogi. Mogi ge God
Murble wo djika Maria womba kumbe al moi.
19 Maria woge Josep moi ge une iwa wopake
moi. Maria womba kumbe al moi ge Josep una

kane djineke, Maria ngandjill golo djinda dje, une
kiye dje kerno dje pi.
20 Josep nomane al embe mal paika une imina
ou pai al oukumb kani. Iwa Kerman tau agelo ta
dje worika wo embe dji, Josep, ni Depit unakiye
moren, ni Maria boll bolo imboll dje yenmell ge
kand nagopen. Une womba mogro ge God Murble
dji pille une moglo moro. 21 Ana Maria womba
kuya ge, yake pla po, God unakiye i yem woro,
yenekne singare ke ye wanne ge une kere aunda.
Ge pille, ni womba kandjiye yemben ge Jisas we
djimben we dji.
22 Maria womba mogi ge, asa Iwa Kerman
yeworika, propet kandja dji mal ge megiye toi.
Propet pepa bolo embe dji,

23 Ye pillme! Ambo ta iwa boll aike napambell
ba, womba moglo wariye kuya. Kandjiye
Emanuel we djine we dji *(Aisaia 7.14)*

Ge me embe mal paro, God nono boll moro.
24 Josep ou pai ge kere po Iwa Kerman yene tau
agelo kandja dji mal pille, Maria boll bolo ipill.
25 Soka ou aike pa nawane pupillka, wariye kui.
Josep womba kandjiye yei ge Jisas we dji.

2

Ngambalne pai una womba Jisas kanbon dje woi
1 Kune ge king Erot distrik Judia kantau moika,
dumo paknato Betlem we dji yei al ge Maria Jisas
kui. Are ngambalne pai una yenekne makimbne
al olpa pla woi al ge kere, er Jerusalem wo embe
dji,

2 ana womba kui Juda una kingne moya we
dji ge, womba nam kond moro ne? Kupill al
kona olpa pla wondo al yene kandjipiye pai ge
no kanpin. Une kandjiye amblo pla worbon dje
wopin we dji.
3 Kambono kandja embe djimaka, king Erot
nomane toika, Jerusalem una porapora para no-
mane aike toi.
4 Tomaka Erot djika opa gale awi una kerman
ne, God lo beke awi una wo molmaka, Erot embe
dji, God na iwa Krais dje worno wo na unakna i
yem worda we dje pepa boi ge, dumo nam kond
moya ne? dji.
5 Djika kambono embe dji, womba dumo Judia
paknato Betlem we dji yero al ge moya we dji.
Propet pepa bolo embe dji,

6 Ye dumo Betlem una dumo Judia pakna mor ge,
Judia dumo kerker pakna yero ge kandjine
paro ba, ye kandjine naparo we djinj ba, ge
man. Israel na unakna mor al, ye agane ta
iwa kerman moya. Une ye kantau yenda we
dje pepa embe boi we dji *(Maika 5.2)*

7 Kambono kandja embe djimaka, Erot kandja
sigiye seke dje worika, ngambalne pai kambono
wo moi. Molmaka, Erot ga dje pille embe dji, kam
kandjip pai we djinj ge kune nam kaima er pla wo
pai ne? dji. Djika kambono alla kandja wulle dje
yem woro aumaka,
8 Erot embe dji, ye asamoll po Betlem womba
moro al kuro wopake ye kanme! dji. Ye kani dal,
er yem wo na moro al djineke, na are po womba

kandjiye amblo pla worno we dji.
9 King kandja embe djika kambono pille er pi.
Kam kandjip olpa pla woi al pai kani ge, kandjip
ge yene asamoll po womba moi al numb ge, plato
pai. 10 Kambono kam kandjip kanmaka, yenekne
ellne tukne ge arngan yeika, wo kerman pi.
11 Ngambalne pai una er numog po kani,
womba me Maria boll mopillka, kambono po
gopne boglo, taimagaus pamolo, womba kandjiye
amblo pla woro, wal iwi wal ge, gol ne, iko nuye
mirang wopake yendo wal ne, wal garka do mi-
rang wopake yendo wal ge iwo womba awi.
12 Awo, imina pa oukumb kanmaka, God wo
embe dji, ye er yem Erot moro al napume! dji.
Djika, kambono kond djell ta po er dumene al pi.

Josep game ne, wariye Jisas i er dumo Idjip pi

13 Ngambalne pai una ge er pumaka, Josep
oukumb kani. Iwa Kerman tau agelo ta wo embe
dji, iwa Erot, womba togoyo dje yendo. Ni agle!
Womba ge, me boll i seke er dumo Idjip piye! dji.
Ye po dumo Idjip molo pa pineke, are na djinaka,
ye er yem wone we dji.
14 Djika imina pakna pika, Josep po wariye me
boll dje i er dumo Idjip pi.
15 Idjip po molmaka iwa Erot ge goika, kambono
alla er yem pi. Pi ge Iwa Kerman djika propet
pepa bolo pagi mal ge megiye toi. Iwa Kerman
yeworika Propet pepa bolo embe dji,

Na warna dumo Idjip moi ge, na djill er woi we dje
pepa embe boi *(Osea 11.1)*

Erot djika una womba merke togoi

16 Ngambalne pai una er yem Erot moi al na-
pumaka, Erot ga na kandja kende dje awi dje pille
une kumbe mul kerawa yei. Womba moi kune
ge nomane kerman pai una kandja asa dji mal
Erot pille, ami una dje worika, kambono po dumo
Betlem ne, dumo manda yei al po womba iwamba
porapora togoi. Womba kognumb soka moi ne,
iwamba kembis porapora moi ge togoi.
17 Womba togoi ge propet Jeremaia pepa asa boi
ge megiye toi. Une pepa bolo embe dji,

18 Dumo Rama we dji yei al una kimb kallngane
kerman yemoi. Ana Resel yene wom-
baye kambono goi ge, une kimb kallngane
yendo. Una wo amblo ye wopake ye awi ba,
womba golo keri, arngan yenda napai we
dje pepa embe boi *(Jeremaia 31.15)*

Josep game boll womba Jisas dje i er yem woi

19 Josep po dumo Idjip molo pika iwa Erot goika,
Josep pa oukumb kani. Iwa Kerman tau agelo ta
wo embe dji,
20 womba togopon dje yei una, golo keri. Ni agle!
womba me boll dje i er yem dumo Israel piye! dji.
21 Djika Josep aglo womba me boll dje i er dumo
Israel pi.
22 Pika una embe dji, Erot wariye Arkelaus
dumo Judia kantau moro we dji. Djimaka, Josep
pille kand golo er Judia punda nayei. Une oukumb
alla kani ge, God dje worika, une er distrik Galili
pi.

23 Galili paknato Nasaret we dji yei al Josep po
moi. Une po moi ge propet pepa asa boi mal ge
megiye toi. Propet pepa bolo embe dji, iwa ge
dumo Nasaret iwa moro, we djine we dji.

3

Jon nu pagle awi una kandja dje una awi (Mak 1.9-11 ne, Luk 3.21-22)

1 Kune ge distrik Judia dumo wapra yei al Jon nu
pagle awi iwa wo kandja dje awo embe dji,
2 God dumoye wopake kantau yenda kune ge
ipon yero. Ye nomane ake tome! dji.
3 Asa propet Aisaia iwa ge pille pepa bolo embe
dji,

Dumo wapra yei al iwa ta yau to embe djindo, Iwa Kerman wonda al ge, ye po amblo wopake ye, kond wonda al ge, yekun yeme! dji *(Aisaia 40.3)*

4 Jon moi ge une kogkamel ene konpakna beke
woro, kogkau gakle kapirba kumbe al tulo, djeg to,
bi nuye boll no wani.
5 Jerusalem una ne, Judia una ne, Jodan kapa
manda moi una porapora, yenekne dumene kere
er Jon moi al woi.
6 Wo singare ke ye wani mal dje pene wormaka,
Jon nu Jodan kapa molo nu pagle awi.
7 Parisi una ne, Sadusi una wo Jon nu pagle
aunda dje womaka, Jon kane kandja awo embe
dji, ye nomaga ke moro mal embe mor. God are
tano we dji ge una ne mal wo dji, ye seke er na
moro al wonj ne? dji.

8 Ye nomane kaima ake toi dal, ye singare
wopake yene, kende nayene.
9 Nono Abraam wombaye mormon pille God
nono wandill golo aundo we dje napillme! dji.
God ku kiwa i bekdaka wor Abraam wombaye
kulpine ge kune yendo. Ye Abraam wombaye mor
mal ge God pille pla nayendo we dji.
10 God djeapin i iko me al wori yero. Iko megiye
wopake natoi dal, une simb to kal woro wamo
gaya we dji.
11 Ye singare ke ye wani dje pene worinj pille,
na ye nu pagle aundo ba, are iwa ta wonda ge une
yembe dongall pa na kamblo aunda. Na une kake
su amblo i puno ge kune nayendo. Une ye nu pagle
aunda ge une God Murble ne, wamo boll pagle
aunda we dji.
12 Une bulo amblo wit megiye moro ge sek
tonda. Megiye yage kal to moya ge une i numb al
mogiya ba, tandwane moya ge une wamo gaya, do
pamoya, pora nadjinda we dji.

Jon Jisas nu pagle awi
(Mak 1.9-11 ne, Luk 3.21-22)

13 Kune ge Jisas distrik Galili kere er nu Jodan
kapa wo embe dji, Jon ni na nu pagle aumben we
dji. Ba
14 Jon man dji, namba yei pille ni na moll al won-
den ne? Na ni nu pagle auno ge kune nayendo. Ni
na nu pagle aumben ge kune yendo we dji.
15 Djika Jisas embe dji, na kandja djindo ge
pandabe dji. Embe yemboll ge, God singare
wopake kando mal yemboll we dji. Jisas kandja
embe djika Jon une nu pagle awi.

16 Nu pagle awika Jisas nu al ola dje kere er
orko woi. Woika kupill al au djika, Jisas kani God
Murble ge ka pulma mal embe pir dje wo une moi
al woi.
17 Una ta kupill al molo yau to embe dji, iwa ge
na warna moro. Na une kanwopake kaima kando,
na wopake pille aundo we dji.

4

Satan Jisas kamale toi
(Mak 1.12-13 ne, Luk 4.1-13)

1 Kune ge God Murble wo Satan Jisas kamale
tonda dje pille une Jisas dje i er dumo wapra yei
al pi.
2 Po moika imina ne, armina ege 40 pela wor
pika, Jisas kwa nanoi, koll golo moi.
3 Moika Satan wo Jisas kamale to embe dji, ni
God wariye kaima mon dal, ku kiwa ge djimbenka
wor bret kulpundabe dji.
4 Ba Jisas embe dji, God kandjiye bolo wori
paro ge embe djindo, nono mormon ge kwa eri
no namopon, God kandja porapora djindo mal ge
nambon we dji.
5 Djika Jerusalem God dumoye yei al Satan wo
Jisas ipo lotu numb kerman kam kona plakill
kaima yei al beto wori moika
6 Satan embe dji, ni God wariye kaima mon dal,
plo dje er kal piye! dji. God kandjiye bolo wori
paro ge embe djindo, une tau agelo dje wordaka
wo ni amblo ineke, ni kaken al ku ta nabopen we
dji.
7 Dji ba, Jisas embe dji, God kandjiye ta bolo wori
paro ge embe djindo, God Iwa Kerman moro ge

une yembe paro mo naparo ne dje ye su nayeme!
dji.
8 Djika Satan Jisas dje ipo kamkimb kona pla
kaima yei al wori moika, dumo kerman porapora
yei ge ne, kog mogoi kerman yei ge, une porapora
ombine dje awo
9 embe dji, ni kaken gopiye boglo na kandjina
amblo pla worin dal, wal wopake porapora kan-
den ge na ni auno we dji.
10 Dji ba, Jisas embe dji, Satan, ni er piye! God
kandjiye bolo wori paro ge embe djindo, ye kak-
ene gopyene boglo una ta kandjine amblo pla
woro naume! dji. Iwa Kerman God taimane moro
ge kandjiye amblo pla worme! dji.
11 Djika Satan kere er pika, tau agelo kambono
wo Jisas amblo pille dje awi.

Jisas distrik Galili molo kogo kindja yeno dje yei (Mak 1.14-15 ne, Luk 4.14-15)

12 Jon i kaye numb wori pai we djimaka, Jisas
pille er distrik Galili pi.
13 Po dumo Nasaret kere, er dumo Kaperneam
nu erim Galili djeke yei al po moi. Dumo
Kaperneam yei ge epil Sebulun ne, Naptali
dumene yei we dji.
14 Une po moi ge propet Aisaia asa pepa bolo
pagi ge megiye toi. Aisaia embe dji,

15 Dumo Sebulun una mor ge ne, dumo Naptali
una mor ge nu erim kerman kondwe yei
al molo, nu Jodan konato mor una ge ne,
distrik Galili epil djell una merke mor ge,

16 emill yei al ami dje moi una au kerman ta dji
kani. Una nomane goi mal yei moi ge, au ta dji
kani we dji *(Aisaia 9.1-2)*

Jisas iwa 4 pela dje ika, aike er pi (Mak 1.16-20 ne, Luk 5.11)

17 Kune ge Jisas kandja kindja dje una awo embe
dji, God dumoye wopake kantau yenda we dji ge
egeye ipon yero, ye nomane ake tome! dji.
18 Dje kere er dumo Galili nu erim djeke po molo
kani, Saimon age Andru boll pis kon i nu al woro
mopill. Soka pis to, maket yeye yepill una mopill.
19 Mopillka Jisas embe dji, ye na wondo al er wose!
Na ye ombine dje aunaka, ye una dje i pakna
worbell we dji.
20 Djika soka ola dje kon kere, Jisas pi al aike er
pi.
21 Jisas er wekle po kani, iwa Sebedi wariye Jems
age Jon boll, kanu al yenekne nane boll pakna
molo pis kon tup dji amblo wopake yemolmaka,
Jisas embe dji, ye soka er wose! dji.
22 Djika soka nane Sebedi kere, Jisas pi al aike er
pi.

Una merke ke toi moi Jisas wo i gun woro awi

23 Dumo Galili paknato dumo kerker yei al ge
Jisas porapora wane, lotu numb yei al God du-
moye wopake kandjiyebe wopake pai ge dje awo,
una ke toi moi una porapora ne, gaklene ke yei
una porapora, une i gun woro awi.
24 Awika una moi ge kane kandjabe tomaka,
propins Siria una pille, yenekne ke kayekaye pai
una iwi. Gaklene ngembill ye pai una ne, kum ke

pai una ne, kiku toi una ne, kakene aglene goi una porapora iumaka, Jisas i gun woro awi.
25 Una merke distrik Galili ne, Dekapolis una ne,
Jerusalem una ne, dumo Judia una ne, nu Jodan
konato moi una ge Jisas boll aike wani.

5

Jisas makimb komge yei al ge molo kandja dje una awi
(Luk 6.20-23)

1 Una merke womaka Jisas kane er makimb
komge al po ami dje moika, une kogoye una wom-
aka aike moi.
2 Molmaka Jisas una moi al kandja beke awo
embe dji,
3 una God nale al wopake namormon dje kaninj
una ge, wopille moye. Ga God dumoye wopake
yero al moyeke une kantau yenda.
4 Una kimb yemoye una ge, wopille moye. God
ye wopake ye aunda.
5 Una kiye dje mor una ge, wopille moye. Dumo
makimb porapora yero ge God ye aunda.
6 Una koll golo kwa ne, nu nambon dje pille we
yene mal embe ge, una singare wopake yembon
dje, pille we kaima yene ge wopille moye. God
awo kune yenda.
7 Una wandill golo awinj una moye ge, wopille
moye. God ga wandill golo aunda.
8 Una kumbene kuruwo yenda una moye ge
wopille moye. Una ge God kanne.
9 Una kunda nonga napanda dje kogo yene una
moye ge, wopille moye. God kandja embe djinda,
ge na warna, ambona mor we djinda.

10 Ye una boll singare wopake yembon dje yene
ba, una kane wo ye, ye ke ye awi dal, ye wopille
moye. Ye God dumoye wopake yero al moyeke
une ye kantau yenda.
11 Una wo, ye Jisas wombaye mor we dje, kandja
ke dje awo, ye ke ye awo, kandja kende dje, ye
kandjine ambiye ge, ye wopille moye.
12 Are ye kupill al pine ge, top kerman ine. Una
propet asa moi ye ke ye awi mal embe, ga wo ye, ye
ke embe yei dal, ye wopake pille, wopille molme!
dji.

Jisas embe dji, ye ap ne, wamo lambo mal embe mor we dji

13 Jisas embe dji, ye makimb al una boll aike
moye ge, ap djugo yendo mal, embe moye. Ba,
ap djugo nayenda ge, ye namba yeneke alla djugo
yenda? Man, ap ge ke moi pora dji. Ye seke
worneke, una kamblo ke yene.
14 Taun kerman makimb komge al yendaka ta-
lang yendo mal ge una kaninj, seke naparo. Paro
mal embe, ye makimb una boll aike moye ge, ye
wamo sua mal embe moye.
15 Una wamo lambo gale ipo baket menameto
pagiye ge, do au nadjinda. Una embe nayene. Una
lambo gale ipo bo al pla woro yene ge, numb al do
au djindaka una kanne.
16 Lambo do au djindo mal, ye talang embe
yenda moye! Ye talang embe yenda moi dal, ye
singare wopake yene mal, una kane, ye Nane
kupill al moro ge kandjiye amblo pla worne we dji.

God lo paro mal

17 Jisas embe dji, God kandja dji mal ge na to kal
worno dje woi we djine ge napillme! dji. Mosis
lo dje awi mal ne, propet pepa boi mal, na to kal
worno dje nawoll. Kandja ge, megiye tonda dje
pille woll.
18 Na kandja kaima dje ye aundo, God lo dji ge,
mon kembis kerman aike er take dje napunda.
Kupill makimb pora djinda ba, God loye paro ge
megiye kaima tonda, kiwa nadji.
19 Kaima tonda pille, una God loye kembis ta to
woro, una boll embe nayeme dji dal, God dumoye
wopake yero al ge kandjine kembis panda. Ba una
God loye panda mal pille kane ye po una boll beke
awo embe yene ge, God dumoye wopake yero al
kandjine kerman panda.
20 Na kandja dje ye aundo, Parisi una ne, God lo
dje awinj una singare wopake yenmon dje kaninj
ba, ye po karkar embe yei dal, ye er God dumoye
wopake yero al kaima er pakna napine. Ga yenj
mal ye embe nayene. Ye singare wopake ye er
wekle pine, ga are wone we dji.

Nono wopake mopon mal

21 Kamasa Mosis ye gollne kambono moi al wo
embe dji, ye una tonagolme! dji. To goi dal kot
pine we dji mal ye pille mor.
22 Ba na kandja dje ye aundo, una ta age boll
kumbe mul panda ge, une kot punda. Ba age ta
yemolo age ta kandja ke dje awi dal, eine mor al
kot kerman punda. Ba alla, age ta yemolo embe
djinda, ni tom moren we dji dal, God to wamo al
worda mal embe moya.

23 Ni wal opa iwo alta al yeno dje yemben ba,
agana na boll kandja paro we dje pin dal,
24 ni wal opa ge alta al woro kere, kiwa er ni agan
moro al po kandja djimbell. Arngan yendaka, ni
er yem alta al wo opa yemben.
25 Iwa ta, ni kot ye auno we dji dal, ni po une boll
kandja dje kune yemben. Er kot al boll we dji dal,
ni kandja arngan ye dje aumben. Dje nawin dal,
une ni ipo jas moya al wordaka, jas ni ipo eine mor
al wordaka, ga ni ipo kaye numb worneke kaye
pamben.
26 Na kandja kaima dje ni aundo, ni kaye
pamolo, ku djine mal boll nawin dal, ni er orko
nawomben, kaye kaima pamben we dji.

Iwana soka kunumb nonmell

27 Kamasa Mosis loye embe dji, ye woge game
mor ge kunumb nanome! dji.
28 Ba na kandja dje ye aundo, iwa ta ana kane
embe dje piya ge, une nomane al soka kunumb
nopill pora dji.
29 Ni nalen woto paro ge kane singare ke ta
yei dal, ni nalen ge polo i seke worben. Gaklen
kembis embe mal ke yenda wamo al namben ge,
ni wopake pupen ba, ni gaklen boll wopake panda
er wamo al ben ge, ni ke pupen.
30 Ni aglen woto singare ke ta yei dal, aglen boll
kelip to seke worben. Gaklen kembis embe mal ke
yenda wamo al namben ge wopake pupen ba, alla
ni gaklen boll wopake panda er wamo al ben ge,
ke pupen we dji.

Iwa ta game kerda
(Matyu 19.9 ne, Mak 10.11-12 ne, Luk 16.18)

31 Kamasa Mosis embe dji, iwa ta game kerno
dje pi dal, asamoll une pepa bolo i game aunda we
dji.
32 Ba na kandja embe dje ye aundo, woge embe
nayenda. Game po iwa ta boll kunumb nopill
dal, woge kerda mal yendo. Ba woge po game
kiwa keri dal, game er iwa gun pundaka kunumb
nambell dje pille yendo. Alla iwa gun ta wo ana ge
inda ba kune nayenda, soka kunumb nopill mal
embe mormell.
33 Kamasa Mosis ye gollne moi al wo embe dji,
God nale al na kaima yeno we djin dal, ni kaima
yemben. God Iwa Kerman kando pille ni kaima
yemben we dji.
34 Ba na kandja dje ye aundo, na kandja kaima
djindo we nadjimben. Ni kupill al pille kandja
kaima paro we djimben ba, kune nayendo. Kupill
paro ge God sia king ami dje moro al.
35 Ni makimb pille kandja kaima paro we djim-
ben ba, kune nayendo. Makimb paro ge God kake
wordo al. Ni Jerusalem pille kandja kaima paro
we djimben ba, kune nayendo. Jerusalem ge God
King er wekle po moi iwa ge dumoye.
36 Nenem ngambalin pille kandja kaima paro
we djimben ba, kune nayendo. Ni ngambalin
ene kuruwo mo, kama panda yemben ge kune
nayendo.
37 Embe nayemben. Ni owo djimben mo, man
djimben ge pora djinda. Ni kandja merke pakna
worben ge Satan djinda ni worben we dji.

Una nono tane ge to yem naworbon (Luk 6.29-30)

38 Kamasa Mosis embe dji, iwa ta age nale to
billa dje awi dal, une para nale to billa dje aune.
Iwa ta age kasmane to buko dje awi dal, une
kasmane para to buko dje aune we dji.
39 Ba na kandja dje ye aundo, una wo ye, ye ke ye
awi dal, ye to yem woro naune. Una wo ni paunin
al toi dal, ni kane ake to paunin yem aumbenka
tane.
40 Una ni kot ye awo, konpakna ino we dji dal,
kon jaket boll aike aumben.
41 Una ta wo ni to embe djinda, konbona i nu
tupa taimane tamgo ipiye dji dal, ni nu tupa soka
tamgo i ben.
42 Una ta wo embe djinda, ni wal ta aumben we
dji dal, ni aumben. Una ta wo, ni wal ta aumben
na awo yem woro auno we dji dal, ni man we
nadjimben we dji.

Kundayem una wopake ye aumbon (Luk 6.27-28 ne, 6.32-36)

43 Kamasa Mosis kandja embe dji, ye agane
kambono wopake pille awo, kundayem una ke
pille aune we dji.
44 Ba na kandja embe dje ye aundo, kundayem
una moye al, ye wopake pille aune. Una wo ye
ye ke ye aune ge, ye God ye wopake ye aunda dje
kamang yene.
45 Ye embe yei dal, ye Nane kupill al moro ge, ye
une wombaye kaima moye. Nane olpa awo, kam
awo yendo ge, una ke morka, wopake morka yenj
ge awo kune ye aundo.
46 Una wo ye singare wopake ye auneke, ye
singare wopake ye yem woro aune ge, God ye top

aunda mo? Ge man. Ye yenj mal ge, ku takis inj una embe ye kune yenj.
47 Ye iwa numb taimane yenekne djembon to awinj al ge, yemolo pla wormon dje pir mo? Ge man. Ye yenj mal ge, epil djell una yenekne unakne boll ye kune yenj.
48 Ye embe nayene. Ye singare du dje kaima yene. Ye Nane kupill al molo, singare du dje yendo mal, ye embe yene we dji.

6

Nono una ye wopake ye aumbon

1 Jisas embe dji, ye kanpol to molme! Ye singare wopake yenj ge, una kanne dje nayene. Ye una kanne dje yei dal, ye Nane kupill al moro ge, top naunda we dji.
2 Ye una wal kannanonj una amblo pille dje awi dal, una djillakene soka paro yenj mal ge, ye embe nayene! Kambono kandja kende dje, lotu numb ne, kondwe poke poke po, wisel to, yau to, na una wopake ye aundo ye wo kanme djinj. No kogo wopake yenmon God no top aunda dje pir ba, na kandja kaima dje ye aundo, una kanne dje yenj al ge, yenekne top inj pora djindo, God ta naunda. Yenj ge ye embe nayene.
3 Ye una wal kannanonj una wal aumbon dje yei dal, ye aglene woto aune wal ge aglene darto paro ge nakanda.
4 Ye una wal wopake ye aune ge, guloto aune. Awi dal, ye Nane wal gulo paro kando iwa ge, une ye kane top aunda we dji.

Kamang yembon mal (Luk 11.2-4)

5 Jisas embe dji, ye God kamang ye aune ge,
una djillakene soka paro una kamang ye awinj
mal embe ye nayeme! dji. Ga lotu numb po,
kondwe kerman poke poke yero al po aglo molo,
una kanne dje pille kamang yenj. Una yenj ge, God
no top aunda we dje pir ba, na kandja kaima dje ye
aundo, una kanne dje yenj ge yenekne top i pora
dji, God ta naunda.
6 Ye kamang yene ge ye numog po kond tugo, ye
Nane seke moro iwa ge, kamang ye aune. Auneke,
ye Nane wal seke moro pille kane yendo iwa ge, ye
top aunda we dji.
7-8 Ye wal nayero mal ge, God ye Nane moro
ge kani pora dji. Ye kamang nayei poke ge, une
ye kani pora dji. Ye kamang yene poke, kandja
aulaul nadjine, ye pillpol to kamang yene. Una
epil orkoto mor ge God piya dje pille kandja merke
djinj ba, kambono yenj mal ge, ye embe nayene.
9 Une ye kando pille ye kamang embe yene,

Nane kupill al moren ge, una ni kandjin pille pla
ye aunebe.
10 Ni dumen kantau yemben ge, kantau yeye.
Kupill al mor una ni nomanin paro mal pille yenj
mal embe, makimb al una pille ye kune yenebe.
11 No kwa ege ege nambon mal ge ni ipon awe!
12 Una no ye ke ye awi kere aunmon mal embe, ni
no ke yembon ge kere aumben.
13 Wal ke no boll wo kamalne to djinda. Iwa ke no
boll to djinda, ni to pille dje ellke worben we djine
we dji.

14 Una wo ye mor al ye ke ye auneke, ye kere awi
dal, ye Nane kupill al moro ge ye singare ke yenj ge
kere aunda.
15 Ba, una wo ye mor al ye ke ye aune, alla ye
kere nawi dal, ye Nane kupill al moro ge ye ke yenj
ge alla nakerda we dji.

God pille kwa mapill yembon

16 Jisas embe dji, ye God pille kwa nanane ge,
una djillakene soka paro una yenj mal ye embe
nayene. Kambono kwa mapill yenj ge yenekne gu-
mane djillakene ke ye, nu was naye, una kanne dje
yenj. Kambono embe dje pir, God kogoye yenmon
ge une no top aunda dje pir ba, na kandja kaima
dje ye aundo, una kanne dje yenj ge yenekne top i
pora dji, God ta naunda.
17 Ye God pille kwa nanane ge, ye ngambalne al
kopong ye, gumane djillakene nu was yeworne.
18 Kwa nano yene ge ye Nane seke moro ge
kanda, una nakanne. Ye Nane seke moro ge kane,
ye top aunda we dji.

Wal pille we yenmon mal (Luk 12.33-34)

19 Jisas embe dji, ye makimb wal bona to mogi
dal, korngun wo nondaka, killen kambiyaka, una
numb to anda bolo ine.
20 Ba ye kupill al wal pille we yeworne yenda ge,
korngun nanonda, killen nakambiya, una numb
to anda bolo naine.
21 Ye wal pille we yenj wal ge, ye nomane ge al
panda.

Nono nalene wamo lambo dal embe paro (Luk 11.34-36)

22 Jisas embe dji, ye nalene ge wamo lambo mal
embe paro. Ye nalene wopake pai dal, ye gaklene
paknato au djinda ba,
23 ye nalene ke yei dal, ye gaklene paknato emill
ye panda. Ye gaklene paknato au djindo dje pir ba,
emill yei dal, emill ge ye kerman yenda we dji.

Iwa kerman soka mopellka boi iwa taimanta moya kune nayendo

(Luk 16.13)

24 Boi iwa taimanta iwa kerman soka kogone
yenda kune nayendo. Boiye ge yemolo ta ke kane,
ta wopake kanda. Ta kandja djinda mal pille
yenda, ta mop aunda paro. Ye God kogoye yene,
alla ku kogoye ye aike yei dal, kune nayenda we
dji.

Wal kayekaye nomane to namoye

25 Kune nayenda we djindo ge, ye wopake
mopon dje nomane to napiye dje pille djindo.
Kwamokna ta yenda nambon dje napiye.
Konkonom ta yenda worbon dje napiye. Ye
nomane pakna paro ge wal kerman paro, ye
kwa nambon dje yene ge wal kerman, man. Ye
gaklene paro ge, wal kerman paro, ye konkunom
worbon dje pir ge wal kerman, man.
26 Ka pir dje waninj ge ye kaninj. Mau yale, to
ipo numb al muglo nanonj ba, ye Nane kupill al
moro ge kwa aundo nonj. Ka mor ge ye Nane
wal kerman dje nakando, ba, ye una mor ge wal
kerman dje kando. 27 Ye nomane to pille kanan
mopon dje yene ge, ye kanan moye mo? Ge man,
ye egene yenda mal goye.

28 Ye konkunom ta yenda dje nomane to napiye.
Plawa bolo er pla pundaka, kupiye wopake tondo
mal ye kaninj. Kogo kerman naye, konkunom
beke nayenj. Yenj mal ge
29 na kandja dje ye aundo, asa king Solomon
konkunom wopake uro kaima yei ba, God plawa
yei kiwa wopake tondo mal ge, to Solomon kam-
blo aundo.
30 Plawa kupiye ipon to paro ge, kumaike una
wo kiwa dje to wamo al worne ba, kupiye wopake
to paro ge God yei, une nakerda. Alla, une ye pille
naunda mo? Ge man. God ye kantau yenda ba, ye
pillgi kembis paro.
31 Ye kwamokna ne, nu ta yenda nambon dje
pille, konkunom ta yenda worbon dje pille no-
mane to napiye!
32 Epil orko una wal yenda nambon dje nomane
to pille we yenj ba, ye Nane kupill al moro ge, ye
wal nane ge une pille kane yendo.
33 Ye wal pille pla yene ge embe yene. Ye djineke
God ye Kingne kaima moyaka, ye kantau yenda.
Alla, God singare du dje yendo mal, ye pille pla
yene. Yei dal, God ye wal embe aunda no moye.
34 Ge pille, kumaike wal yenda mo nayenda ge
ye napiye. Ipon imb paro ge pora paro, kumaike
wal yenda mo nayenda ge ye napiye we dji.

7

Jisas embe dji, ye una kandjine nabulme

1 Jisas embe dji, una singare yene mal ge ye
nadjine. God ye para dje awo djinda.

2 Ye una boll kandja djine mal ge, God kandja ge
dje ye aunda. Una singare yeneke ye kane dji dal,
God ye singare yene mal para kane djinda.
3-4 Agana, ni nalen al iko djekene kembis paro
ge, na iworno we djimben ba, ni nalen al iko dake
boll paro ge nakanden mo?
5 Ni djillaken soka paro una! Asamoll ni nalen
al iko boll panda ge iworbenka, nalen wopake
panda. Alla are ni agan nale al wal moya ge, ni
kane iworben kune yenda we dji.
6 God wal wopake yenda ge ye i kena moye al
naworne! Bis wopake yenda ge ye i kog moye al
naworne! Ye ipo wori dal, kog ne, kena kamblo kal
woro, wo ye tane we dji.

Nono kamang yembon wal ge God aunda (Luk 11.9-13)

7 Jisas embe dji, ye wal imbon dje piye ge, ye God
djineke, une ye aunda. Ye wal dulo kanimbon dje
yene ge ye kanine. Ye numb dua to guno guno dje
moyeke God yapro aunda.
8 Una ta God kamang ye awo wal ino we djinda
ge inda. Una ta wal dulo kanino dje piya ge
kaninda. Una numb kond to guno dje moya ge God
yapro aunda.
9 Ye warne kambono bret ta nambon we dji dal,
ye ku pon ta i aune mo?
10 Pis ta nambon we dji dal, ye nomaga ke i aune
mo?
11 Ye una mor ge nomane ke pai mor ba, ye
wombane ye wopake ye awinj. Ye wal wopake
imbon dje kamang yene ge, ye Nane kupill al molo
naunda dje napiye. Une kaima aunda we dji.

12 Asa lo bolo awi ge ne, propet pepa bolo awi ge
me taimane paro. Ge una ye ye wopake ye aune
dje pir mal ge, ye una ye wopake embe ye aune.

Kond kembis yero al bon (Luk 13.34)

13-14 Jisas embe dji, una po gor kond yero ge au
kerman dje yero, kond djillake kerman yero al ge,
una merkeke pinj. Ba ye kond ge napine. Ye kond
kembis yero al er pakna pine. Una po gun molo
pane kond yero ge, kond djillake kembis kaima
yero, kond ge kerman nayero, una taimantaiman
dje kaninj we dji.

Propet kende kandja djine ge pillpol tambon (Luk 6.43-44 ne, 13.25-27)

15 Jisas embe dji, propet kende wo kandja djine
ge, ye pillpol tane. Kambono wo ye nomane to ke
ye aune. Ge kena simbill mal embe wone. Sipsip
gakle kon woro sipsip tambon dje wone.
16 Propet kende singare ke yene mal, ye pille
kane yene. Ka mul panda al ge, una po wain
megiye nawurne. Ka kagle panda al ge, una po iko
pik megiye nawurne.
17 Yendo mal embe, iko wopake moya, megiye
wopake tonda alla, iko ke moya, megiye ke tonda.
18 Iko wopake moya, megiye ke natonda. Alla iko
ke moya, megiye wopake natonda we dji.
19 Iko megiye wopake natoi dal, una wo simb to
kal woro wamo gaye we dji.
20 Ge pille, propet kende singare yene mal, ye
kane kune yene we dji.
21 Una na moro al embe djine, Iwa kerman, Iwa
kerman we djine ba, God dumoye wopake yero al

er pakna napine. Na Nena kupill al moro ge, une
kandja djinda mal pille yene una ge, God dumoye
wopake er pakna pine we dji.
22 God una kot ye aunda poke ge, una merke na
moro al embe djine, Iwa Kerman, Iwa Kerman, ni
kandjin al, no wal seke pai dje pene worpin. Ni
kandjin al, kum ke una tukne al moi ge, iworo, ni
kandjin al, kogo dongall yepin we djine.
23 Ba na kambono moye al embe djino, ye sin-
gare ke ye wani una mor, ye na nakanill una. Ye
er ellke pume! djino.

Iwa soka numbine takpill mal (Luk 6.47-49)

24 Jisas embe dji, una na moro al wo na kandja
djino mal pille yei dal, ga nomane kerman panda
moye. Kambono numb takbon dje, mai amblo
wopake ye, makimb yembe ku mal dongall paro
al woro take pagiye. 25 Kam kerman tondaka, nu
wondaka, kopo wonda ba, numb makimb ku mal
dongall pai al take pagi pille to i er napunda.
26 Ba una na moro al wo na kandja djino mal
pille nayei dal, ga nomane dall pai una mal embe
moye. Ga numb takbon dje pille mai namblo, ku
okup be take pagiye.
27 Kam tondaka nu kerman tonda, kopo won-
daka numb doll donamb boll to i er punda we dji.
28 Jisas kandja embe dje kerika una merke moi
ge pille aya dji.
29 God lo dje awinj una kandja djinj mal Jisas
kandja embe nadji. Yene namba pai pille une
kandja djindo we dji.

8

Iwa ta kenj toi Jisas wo i gun wori
(Mak 1.40-44 ne, Luk 5.12-14)

1 Jisas makimb komge al molo er kal pika, una
merke aike pi.
2 Iwa ta gakle kenj toi Jisas moi al wo kake
gopiye boglo embe dji, Iwa Kerman, ni pora we
djimbenka, na gaklena al djengimb moro ge pora
djindaka, God nale al kiwa moyo we dji.
3 Djika Jisas iwa gakle al amblo embe dji, na pora
we djindo. Ni gaklen al djengimb moro ge pora
djinda we dji. Djika iwa kenj toi ge kuntaimane
pora djika, kiwa moi.
4 Jisas kandja dongall dje awo embe dji, na embe
yell we nadjimben. Ipon ni gaklen kiwa yero ge
ni po ombine dje aumbenka, opa gale awinj una
kanne we dji. Asa una gaklene kiwa yei kune ge,
Mosis kane, ye opa ta yene we dji. Dji mal ge ni
po opa embe gale aumbenka, ni gaklen kiwa yero
mal una kanne we dji.

Rom Gapman iwa kerman boiye una ta ke toi Jisas i gun woro awi
(Luk 7.1-10)

5 Jisas er dumo Kaperneam pi. Rom ami iwa
kerman ta moi ge une ami 100 kantau yemoi. Une
Jisas moi al wo kandja embe dji,
6 Iwa Kerman, na boina iwa ge ke kerman tondo.
Une bo al pamoraka, kake agle golo keri, ngembill
kerman goro we dji.
7 Djika Jisas embe dji, na wo i gun worno we dji.
8 Ami iwa ge embe dji, Iwa Kerman, na una
wopake namoro, ni na numbina al womben ge

kune nayendo. Ni kandja kiwa djimbenka na
boina una ke toi paro ge pora djinda we dji.
9 Ni yenden mal na embe yendo. Na ami iwa
kerman kandja djindo mal na pille yendo. Na ami
merke kantau yendo mor ge, na kandja djindo mal
pille yenj. Ta moya al, ni er piye! djino mal une
pille er punda. Ta moya al, ni er we! djino mal une
er wonda. Na nukogo una moya al, ni kogo embe
yeye djino mal une pille yenda we dji.
10 Jisas pille aya dje, kane ake to una merke aike
pi una moi al embe dji, na kandja dje ye aundo,
une pillgi kerman paro mal ge, Israel una mor al
embe naparo dje na kando we dji.

11 Na kandja dje ye aundo, una iwana merke
dumo koi koma, kona kwa moye al kere er God
dumoye wopake kantau yendo al wo ami dje molo
iwa Abraam, Aisak ne, Jekop boll aike kwa nane.
12 Ba God asa dje i una mor ge wo namoye. God
dumoye wopake kantau yendo al mop aune ge,
God to seke worda. Kambono po emill yenda al
molo, yenekne kasmane koglo, kimb kallngane
yene we dji.

13 Ami iwa kerman moi al Jisas, ni er piye! dji.
Ni pillgi djin pille ni boin iwa ge kiwa moya we
dji. Jisas kandja embe dji poke ge, boi iwa ge
kuntaimane kiwa moi.

Pita kopegama ke toi Jisas wo i gun woro awi (Mak 1.29-31 ne, Luk 4.38-39)

14 Jisas Pita numbiye al po kani, Pita kopegama
ke toi, gakle ninga dji.

15 Jisas po angama agle ambika, une gakle alla
kiwa yei. Angama aglo po kwamokna gale iwo
Jisas awi.

Una merke ke toi moi Jisas wo i gun woro awi (Mak 1.32-34 ne, Luk 4.40-41)

16 Taman pika, una merke kum ke tukne al moi
ge Jisas moi al iumaka, Jisas kandja dje awika kum
pakna moi ge er orko pi. Una porapora ke toi moi
ge Jisas i gun wori kiwa moi. 17 Une embe yei ge,
propet Aisaia asa pepa bolo pagi mal megiye toi.
Une pepa bolo embe dji,

Nono ke kayekaye pai mopin ge, une wo i gun woro awi, kiwa mormon we dji *(Aisaia 53.4)*

Jisas boll kondwe wanbon mal (Luk 9.57-60)

18 Una merke Jisas gull bolo i pakna wormaka,
une kane kogoye una moi al embe dji, nono er nu
erim konato bone dji.
19 Djika God lo dje awi iwa ta wo embe dji, Tisa
ni dumo porapora ben al ge, nono aike er boll we
dji.
20 Djika Jisas embe dji, doa* ka numbine yero ba,
Una Wombe panda numbiye nayero we dji.
21 Djika Jisas kogoye iwa ta embe dji, Iwa Ker-
man, nono aike boll ba, asamoll na nena gull to
pagle are wono we dji.
22 Ba Jisas embe dji, una gor una yenekne wo ipo
gull tane, ni na boll er we! dji.

---

* **8:20:** Kandja tokples Grik ge doa we nadjindo, kena simbill poks we djindo. Ni Baibel Me piksa ta kanben.

Kam kopo kerman woi ge Jisas djika alla nawoi (Mak 4.36-41 ne, Luk 8.22-25)

23 Jisas kanu al er pakna pika, kogoye una aike po
24 nu erim moi al pakna pi. Pumaka, kamkopo
kerman woika, nu er kanu al pakna wo, puka to
moi ba, Jisas ou pamoi.
25 Kogoye una wo une to mage embe dji, Iwa
Kerman, nono gopon manda yendo, ni no amblo
pille dje aumben we dji.
26 Jisas embe dji, ye pillgi kembis pai paro, ye
namba yei pille kand gor ne? dji. Une aglo
kamkopo ne, nu boll aike kandja awo embe dji, ye
yepill pora djindo, alla nayese! dji. Une kandja
embe djika kopo ne, nu olup kaima ta nayepill.
27 Kogoye una kand golo, yenekne kandja dje
pille embe dji, une ge namba mal molo, kamkopo
ne, nu kandja djindo mal pirmell ne? dji.

Jisas iwa soka kum ke tukne al mopill iwori (Mak 5.1-17 ne, Luk 8.26-37)

28 Kambono nu erim djeke yemto una Gadara
makimbne al po pillau dji. Djimaka, iwa soka ku
gona al una gull toto yei al kere, er Jisas moi al
wopill. Soka una toto yepill una mopill pille, una
kand golo kondwe ge nawani.
29 Soka yau to embe djipill, God wariye wonden
ge, ni no namba ye auno dje pille wonden? Ege
nayero ba, ni no ye ke ye auno dje wonden mo?
djipill.
30 Kambono kandja dje moi al ge, kog merke
ellke molo em no moi.

31 Kum ke yembe ye dje embe dji, ni no dje
worben pandaka, ni no dje kog tukne al worben
we dji.
32 Jisas, kapla, ye er pume! dji. Djika, kum ke
iwa ge kere er kog tukne al pakna pumaka, kog
muk dje tambale er kal po nu erim moi al nu no
golo keri.
33 Golo kermaka kog tau moi una kambono muk
dje seke po er dumo kerman pakna po Jisas yei mal
ne, iwa soka kum papill yepill mal dje una awi.
34 Aumaka una porapora dumo kerman pakna
moi ge kere Jisas kanbon dje woi. Wo Jisas kane
kandja yembe ye dje embe dji, ni er piye! dji. No
dumene ge kere er dumo tambiye ta ben we dji.

9

Una ta kake agle golo ke yei ge Jisas wo i gun woro awi
(Mak 2.1-12 ne, Luk 5.17-26)

1 Jisas kanu al pakna po, er nu erim yemto, yene
dumoye kaima yei al wo pillau dji.
2 Djika iwa ta kake agle goi una ta moi. Una
palbam ye tumblo i Jisas moi al womaka, Jisas
kani kambono pillgi paika, kake agle goi una moi
al embe dji, womba ni wo pupen! Ni singare ke ye
wanin ge na kere aundo we dji.
3 Dji ba God lo dje awi una ellne kumbso,
yenekne kandja dje embe dji, una ge God kandjiye
abro, God moyo dje pille yendo we dji.
4 Jisas pi kambono nomane al embe paika embe
dji, ye namba yei pille kandja ke ye nomane al
paro ne? dji.

5 Iwa singare ke ye wani na kerdo mal ge, ye
kanne naparo ba, alla na djinaka une aglo kond er
punda ge ye kanne kune yendo.
6 Embe yei pille na Una Wombe moro ge na
ombine dje aunaka ye kanne. Na namba awi pille,
makimb una singare ke, kere auno ge kune yendo
we dji. Kandja embe dje kere, Jisas kandja dje
kake agle goi iwa moi al awo embe dji, ni agle!
Palbam amblo i er numbin al piye! dji.
7 Djika une aglo er yene numbiye al pi.
8 Pika una merke moi ge kane kand golo, Jisas
una kiwa mal embe moro ba, God namba kerman
awi we dje God kandjiye amblo pla wori.

Jisas djika iwa Matyu boll er pupill (Mak 2.13-17 ne, Luk 5.27-32)

9 Jisas dumo ge kere po kani iwa Matyu we dji ge
une takis inj numb numog moi. Jisas po embe dji,
ni na boll er we! dji. Matyu agika, Jisas boll aike er
pupill.
10 Po Matyu numbiye al mopillka, ku takis i una
merke ne, singare ke yei una merke womaka, Jisas
kogoye una boll kwa aike no moi.
11 No molmaka Parisi una kane Jisas kogoye una
moi al po Jisas kandjiye amblo embe dji, ye tisane
namba yei pille ku takis inj una ne, singare ke ye
waninj una boll kwa aike no moro ne? dji.
12 Djimaka Jisas pille embe dji, man, una kiwa
moye ge dokta moro al napine, una ke tonda una
ge dokta moro al pine we dji.
13 Kandja ta Baibel al paro ge ye pille i nomane
al worne. Baibel embe djindo, ye wandill golo una
awi dal, na wo piyo ba, ye opa kiwa gale na aune

ge na wopake napiyo we dji. Jisas embe dji, una wopake mor ge yenekne nomane ake tane dje na nawoll. Na singare ke yenj una nomane ake tane dje pille woll we dji.

Una God boll waka molo kwamokna mapill yene (Mak 2.18-22 ne, Luk 5.33-39)

14 Kune ge Jon kogoye una Jisas moi al wo
embe dji, no Parisi una boll kamang ye, God pille
kwamokna mapill kune merke yenmon ba, ni
kogen una kwa mapill nayenj. Namba yei pille
kwa mapill nayenj ne? dji.
15 Jisas kandja buko dje yem woro embe dji, iwa
ta ana ino dje yenda ge una merke wo kwa kerman
aike nambon we djinda alla, una wone ge wo kimb
ye, kwa mapill yene mo? Ge man, wo nayene.
Ba alla, are una wo iwa ge to i er pine kune ge
kambono kimb ye, kwa nanane we dji.
16 Jisas kandja buko ta dje awo embe dji, kon-
pakna gole ta yenda, tundo yenda al una allap
kindja i taimane woro to boye ge kune nayendo.
To boi dal, konpakna nu al was yeneke, koula djin-
daka, allap kindja er kembis pundaka, konpakna
tundo yenda al billa dje wor kerman punda we dji.
17 Una wain megiye nuye kindja i kog meme
gakle kon gole segiye ge kune nayendo. Kon
gole segiye ge, wain nuye yake kerman pundaka,
kon billa djinda. Wain nuye er kal makimb al
pundaka, kon ke yendaka yembell. Una embe
nayenj. Kon kindja i wain nuye kindja segiye ge
kune yendo. Embe yene ge wain nuye wopake
moyaka kon wopake yendaka yembell we dji.

Ambo ta golo pai Jisas i gun woro, ana ta Jisas konkunom ambi ge ke toi kiwa yei
(Mak 5.22-43 ne, Luk 8.41-56)

18 Jisas Jon kogoye una boll kandja dje pamol-
maka, iwa kerman ta wo gopiye boglo Jisas moi
al embe dji, na ambona ipon goi, ni wo ambpenka
une aglo wor gun punda we dji. 19 Jisas aglo iwa
ge boll aike pupillka, yene kogoye una boll aike er
pi.

20 Po kondwe tambiye pumaka, ana ta Jisas
mopiye al wo kon momo woro pagi ge wulle al
une wo ambi. Ana ke toi ge, meyam eri to paika,
kognumb 12 pela erwo pi.
21 Une wo ambi ge yene nomane embe pai, na
une konkunom wori ker ta ambiyo ge, na keina
pora djinda dje pi.
22 Une wo ambika, Jisas kane ake to ana ge kane
embe dji, ambona, ni pillgi djin pille, ni kein pai
pora djindo. Ni ellin tukin arngan yenda wanmole
dji. Djika ke pai ge kuntaimane pora dji.

23 Jisas iwa kerman numbiye al wo kani, una
pupnume to, kimb kallngane ye, olup kerman
yemolmaka,
24 Jisas po embe dji, ye er pume! dji. Womba
nagoro, kiwa ou pamoro we dji. Ba una poye Jisas
awi.
25 Una merke moi ge Jisas dje bekle woro kere,
une numog po womba agle amblo i pla worika,
womba alla wor gun pi.
26 Pika una po embe dji, Jisas embe yei we dje
kandjabe tomaka, una dumo yemyem moi ge pille
pora dji.

Iwa soka nalene emill yei ne, iwa dall ta moi Jisas i gun woro awi

27 Jisas dumo ge kere er pika, nalene emill yei
una soka are wo yau to embe djipill, Depit wariye
wonden ge, ni no wandill golo awe! djipill.
28 Jisas er numog po moika, soka wopillka Jisas
embe dji, ye nalene amblo au dje auno kune yenda
dje pirmell mo? dji. Soka embe djipill, Iwa Ker-
man, ni yemben kune yenda we djipill.
29 Djipillka Jisas soka nalene amblo embe dji, ye
pillgi djipill pille, ye nalene au djinda we dji.
30 Djika soka nalene kiwa yeika, Jisas kandja
dongall dje awo embe dji, na embe yell we nadjise!
dji.
31 Ba soka dumo yei al po kandja embe djipill,
Jisas embe yei we dje wai djipill.
32 Kond er pumaka, iwa ta kandja nadje nadje
yei iwa ta moika, kum ke une tukiye al moi. Una
une ge iumaka,
33 Jisas kane kum ge iworika iwa ge alla kandja
dji. Una merke kane aya dje pille embe dji, asa una
ta dumo Israel molo embe yei ge no nakanpin we
dji.
34 Ba Parisi una Jisas bakalo awo embe dji, kum
mor ge ngambalne moro iwa ge une Jisas boll moi
pille, une kum ke iwordo we dji.

Jisas una wandill golo awi

35 Jisas dumo kembis kerman aike wane, lotu
numb numog po God dumoye wopake kantau
yendo mal kandjiyebe wopake ge dje una awo,
gaklene ke yei una moi ne, ke toi moi una ge une i
gun woro awi.

36 Una merke moi ge tarowamo yemolo, aulaul
ye wani. Sipsip kantau yenda una namoro mal
embe molmaka, Jisas kane wandill golo awo,
37 kogoye una moi al embe dji, kwa bolo wopake
yei pora dji, wallko nambon kune yendo ba, wal-
lkne una merke namor we dji. 38 Namor pille, ye
mau ne moro al kamang yene. Une kogoye una
dje wordaka, yene mauye al pakna po kwa wallko
aune we dji.

10

Jisas iwa Aposel 12 pela dje i
(Mak 3.13-19 ne, Luk 6.12-16)

1 Jisas djika kogoye una 12 pela womaka, Jisas
yene yembe dongall awi. Kambono ipo una kum
tukne al moye ge iworo, una ke kayekaye tonda i
gun worne dje une yembe dongall awi.
2 Una 12 pela dje i ge yenekne kandjine ge embe
paro. Asamoll iwa Saimon kandjiye gun ta yei Pita
we dji. Ta Pita age Andru, ta iwa Sebedi wariye
Jems, ta Jems age Jon,
3 ta Pilip, ta Bartolomyu, ta Tomas, ta Matyu
ku takis indo una moi, ta Alpias wariye Jems, ta
Tadius,
4 ta Saimon epil Selot una moi, ta Judas Iskariot
Jisas i kundayem una awi iwa.

Jisas una 12 pela dje woro, ye po kogo yeme! dji
(Mak 6.7-13 ne, Luk 9.1-5)

5 Jisas kogoye una 12 pela dje woro embe dji, epil
djell una moye al ye napume! dji. Una Samaria
dumene al ye napume! dji.

6 Ye Israel una mor al pine. Ga kogsipsip er take
dje pinj mal embe mor.
7 Ye po embe djine, God dumoye wopake kantau
yenda we dji ge ipon yero we djine.
8 Una ke tondo ge ye po i gun woro, una gor ge,
ye amblo i gun woro, kenj tondo una mor ge ye
ye wopake ye awo, una kum tukne al moye ge ye
i worne. Na yembena dongall pai ge na ye kiwa
aundo, ye ku awo nainj. Ye po una wopake ye
aune ge, kiwa ye aune, ku naine we dji.

9 Ye ku gol ne, silpa ne, peni bage i anpaus to i er
napume! dji.
10 Ye kondwe pine ge kon tamgo naipine, kon-
pakna soka ne, kakene su ne, bulo tulba pora i
nawanne. Kogo una ta moya ge, une kogo yenda
mal ge una embe aune nonda we dji.

11 Ye tambiye ta pine mo, dumo ta pine ge, una
moye al ye po dje piye. Una wopake ta moya ge
ye une numbiye al po moye. Ye er pine panda,
numbiye ge kere er pine we dji.
12 Una ta ye dje i numog worne ge, ye embe
djine, ye ellne tukne arngan yenda molme! djine.
13 Kiye dje moya una ta moi dal, ye wopake we
djine ge kaima wopake moye. Ba alla, kiye dje
moya una ta namoi dal, ye wopake we dje aune ge,
i yem worne we dji.
14 Ye po kandja djineke, una ye mop awo, dje i
numog nawori dal, ye numb mo, dumo ge kere,
yenekne kakene al toll makimb moya ge kill gulo
woro er pine we dji.
15 Na kandja kaima dje ye aundo, are God kot
djinda ege kerman yenda ge dumo Sodom ne,

Gomora una singare ke yei mal God tonda ba, ye kandja djine mop aune una ge, God to djerpall ye kerda we dji.

Jisas, are imb merke wonda we dji

16 Jisas embe dji, ye pillme! dji. Na ye dje
wornaka ye kogsipsip mal embe molo er kena simbill mor al pakna pine. Ye pine ge ye nomaga ne, ka pulma mal embe pine. Nomaga kanpol tonjka, ka pulma kiye dje waninjka yenj mal, ye embe ye pine we dji.
17 Na kandja djindo ge ye pillgi djine. Una wo
ye to, kot kerman ye awo, lotu numb yenda al ka pirngangill tane.
18 Ye Jisas wombaye mor we dje, kambono wo
ye ipo iwa kerman ne, king kambono moye al worne. Worne ge ye na kandjinabe wopake dje pene worneke, kambono piyeke, epil djell una mor ge boll aike piye we dji.
19 Kambono ye embe dje ipineke, iwa kerman
moye al ye po, kandja namba mal djimbon ne dje, ye nomane to napillme! dji. Kune ge God ye kandja djine mal ge, dje aundaka djine we dji.
20 Ba ye yenekne kandjine nadjine, ye Nane
Murble ye boll moro iwa ge une kandja djindaka ye djillakene al er orko wonda we dji.
21 Age yemolo age ta gapman boll kot ye awo, to-
gopon we djinda. Ne yemolo wombaye ta gapman boll kot ye awo embe yenda. Womba ta singare ke yemolo neme gapman boll kot ye awo, togopon we djinda.
22 Ye na kandjina pille we yene mal, una po-
rapora pille ellne kumbso aune. Ba ye pillgi dje

pamoi dal, ege pora djinda kune ge, God ye i yem
worda we dji.
23 Ye dumo ta yenda al moyeke una wo ye ye ke
ye awi dal, ye dumo ge kere seke er dumo tambiye
ta pine. Na kandja kaima dje ye aundo, ye Israel
dumo yemyem yero al kogo ye pora nadjineke
Una Wombe yem wonda we dji.
24-25 Skul womba yemolo tisa kamblo naune,
tisa mor mal embe moye. Nukogo una yemolo
iwa kerman kambono kamblo naune, iwa kerman
mor mal embe moye. Una wo numb ne moya
al kandja embe djine, ni Belsebul moren we dji
dal, yene numb taimane mor una moye al ge, wo
kandja kerawa dje aune we dji.

God taimane kand goye
(Luk 12.2-7)

26 Una wo ye ye ke ye aune ba, ye kand nagolme!
dji. Wal porapora seke pamoro ge are er pene
wondaka, wal porapora bi dje paro ge are er pene
wondaka, una kanne we dji.
27 Na emill pai al kandja dje ye aundo ge, ye au
djindaka po una dje aune. Una wo ye kamalne
al kandja waye ye aune ge, ye bekle po numb be
molo yau taneke una piye we dji.
28 Una wo ye togopon dje yene ge ye kand
nagoye. Kambono wo ye gaklene be togoye, ye
nomane boll aike tonagoye. Ba alla, God wo ye
nomane gaklene boll aike togolo wamo al worda
ge kune yendo. Ye God pille kand kerman goye!
29 Ka kembis 5 pela ku peni bage soka boro, una
wal kiwa dje kaninj ba, ta golo yage makimb al
tonda ge God djinda mal pille yage tonda.

30 God ye ngambalne ene merke moro ge
taimantaiman dje kere kane kune yei pora dji.
31 Une embe yendo ge ye pille kand nagoye. Ka
kembis wal kiwa dal moro ba, ye una mor ge God
pille we kaima yendo we dji.

Jisas wombaye ngandjill nagoye (Luk 12.8-9)

32 Jisas embe dji, una no Jisas wombaye mor-
mon we dje pene wori dal, na Nena kupill al moro
ge, na po embe djino, ge na wombana mor we
djino.
33 Ba alla una, no Jisas wombaye namormon we
dje pene wori dal, na Nena kupill al moro ge, na
po embe djino, ge na wombana namor we djino.

Una Jisas pille asamoll yene (Luk 12.51-53 ne, Luk 14.26-27)

34 Jisas embe dji, na makimb al woll ge una kiwa
moye dje pille na nawoll. Na bainat iwo, una na
we dje pille kunda nonga yene dje woll we dji.
35 Na woll ge ne wariye boll kunda bopell. Me
ambore boll nonga djimbell. Auye auye soka
nonga djimbell.
36 Una numb taimane pane una ge i yemyem dje
kunda boye we dji.
37 Una yenekne nanemane wopake kanne ba,
na asamoll wopake nakani dal, na wombana
namoye. Una yenekne warne ambone mor ge
wopake kanne ba, na asamoll wopake nakani dal,
na wombana namoye we dji.
38 Una yenekne iko pera kake i na boll nawone
ge, na wombana namoye we dji.

39 Una yenekne gaklene amblo wopake yemoye
ge goye. Ba, una na we dje pille we ye wanmolo po
goi dal, gun molo pamoye we dji.

God top aunda (Mak 9.41)

40 Una ye i numbine al woro, wopake ye awi dal,
na we dje pille i numbine al woro wopake ye aune.
Una na i numbine al woro wopake ye awi dal, God
na dje wori woll iwa ge, i numbine al worne we dji.
41 Una embe dje piye, no propet ta pak to aum-
bon dje, po i numbine al woro wopake ye awi dal,
propet top ine mal ge God embe aunda nane. Una
embe dje piye, singare wopake yene una mor al
ge no po pak to aumbon dje, po i numbine al woro
wopake ye awi dal, singare wopake yene una top
ine mal ge God embe aunda nane we dji.
42 Una kandjine napai una ta na boll wanmoye
ge, una kane embe dje piye, no Jisas wombaye pak
to aumbon we dje, nu gun kolo iwo awi dal, na
kandja kaima dje ye aundo, ga top kaima ine, er
take dje napunda we dji.

11

Jon kogoye una dje wori er Jisas moi al pi (Luk 7.18-35)

1 Jisas kogoye una 12 pela moi al kandja dje awo
kere, er Galili dumo kerker pakna yei al po kandja
dje awo, kandja beke awo moi.
2 Jon kaye pamoi al una po embe dji, Krais kogo
embe yendo we djimaka une pi. Jon yene kogoye
una dje woro embe dji, ye Jisas moya al po embe
djine,

3 God, iwa ta dje worno we dji ge ni wale won
mo, una gun ta wonda dje tau mopon ne? dji.

4 Djika kambono Jisas moi al po djimaka, Jisas
embe dji, ye wal pille kane yenj mal er yem po Jon
moro al dje aume! dji.
5 Una nalene emill yei ge alla kaninj. Una kak-
ene ke yei moi ge alla kamblo er pinj. Una kenj
toi moi ge kiwa mor. Una kamalne dall toi moi
ge kandja pir. Una gor ge alla aglo erwo gun pinj.
Una wal kannanonj ge God kandjiye wopake paro
mal pille mor we dji.
6 Na embe yendo ge iwa ta kane nomane soka
napai dal, wopake moya we dji.

7 Djika Jon kogoye una er yem pumaka, Jisas
una merke moi al Jon pille embe dji, ye asa dumo
wapra yei al pi ge, wal naral wal kanbon dje pi? Ye
golo ngamb kopo wo amblo olup yendo ge kanbon
dje pi mo?
8 Ye wal naral wal kanbon dje pi? Ye una
konkunom wopake yenj ge kanbon dje pi mo? Ge
man. Una embe mal mor ge una king numbine al
mor.
9 Ye wal naral wal kanbon dje pi? Ye una propet
ta kanbon dje pi mo? Ge wale. Na kandja dje ye
aundo, una propet porapora mor ge Jon kamblo
aundo.
10 Asa Baibel pepa bolo pagi mal ge Jon pille boi.
Pepa bolo embe dji,

Ni pille! Na iwa ta dje wornaka, une er wekle
po na kandjina dje orko woro, ni womben
al une kondwe amblokun yemoya we dji
(Malakai 3.1)

11 Na kandja kaima dje ye aundo, makimb una
mor ge Jon porapora kamblo aundo, une kandjiye
kerman paro. Ba, God dumoye wopake yero al
una kandjine kembis paro una ge, kambono Jon
kamblo awinj.
12 Jon kandja dje kogo yemolo pi, ipon mormon
ge, God dumoye wopake kantau yendo ge una
kunda kake, to imbon we djinj.
13 Una lo bolo paglmaka, propet pepa bolo pagi
mal kermaka are Jon woi.
14 Asa propet yemolo iwa Elaija goi alla wonda
we dje pepa bolo pagi ge, ye pora we dje piye ge
Jon pille boi.
15 Ye kamalne paro una, kandja ge pillme! dji.
16 Una ipon mor ge namba mal mor? Na kandja
buko namba mal djino? Ga embe mal mor. Una
makai to moi al womba bill soka to moi. Bill ta
yemolo embe dji,
17 ye gollang djime dji. Ye dji mal no pupnume
topin ba, ye gollang ta dje yem nawori. No kimb
gollang ta yepin, ba ye kimb ta nayei we dji.
18 Yei mal ge, Jon wo nu pagle awo, kwa nano,
nu wain nano yeika, ye une kandjiye amblo, une
kum ke tukiye al moro we dji.
19 Alla Una Wombe wo kwa no, nu wain no
yeika, ye une kandjiye amblo embe dji, une kwa
merke no, nu wain merke no, una ku takis inj
una ne, ke yenj una boll aike nondo we dji. Ba
God Murble djindo mal pille yene una moye ge,
singare pai mal yene dje una embe kanne we dji.

Una nomane ake natoi dal, wandill mal moye (Luk 10.13-15)

20 Kune ge Jisas dumo pende yei al ge wane kogo
dongall merke yei ba, una kane nomane ake natoi.
Une kandja awo embe dji,
21 ye dumo Korasin una ge, urup ye boll wonda!
Ye dumo Betsaida una ge, urup ye boll wonda! Na
ye boll aike molo, kogo dongall yell ye kani ba,
kamasa dumo Taia ne, Saidon una ye wal kani
mal kanmaka, kambono wandill kerman golo, toll
mon to, nomane ake tomaka.
22 Na kandja dje ye aundo, God una kot yenda
kune, dumo Taia ne Saidon una kot ye aunda
ba, dumo Korasin ne, Betsaida una mor ge, kot
kerman ye aunda we dji.
23 Na kogo dongall dumo Sodom una moi al yel-
lka, God dumo Sodom to djerpall nayeika. Embe
yei ge ye dumo Kaperneam una ge God ye kand-
jine amblo pla kupill al worda mo? Ge man, une ye
kandjine kamblo kal woro una gor mor al worda
moye we dji.
24 Na kandja dje ye aundo, God una kot ye aunda
kune, une dumo Sodom una kot ye aunda ba ye kot
kerman ye aunda we dji.

Jisas embe dji, una imb kakinj ge na moro al wome! dji

25 Kune ge Jisas embe dji, Nena Kerman ni kupill
makimb kantau yenden ge, na ni wopake we dje
aundo. Una womba kembis mal embe mor ge
ni wal paro ge ombine dje awin. Ba alla una
kerman kambono ne, nomane kerman pai una
nalene amblo au dje nawin. Yen ge na ni wopake
we dje aundo we dji.

26 Nena, ni wopake kaima yen! Ni nomanin pai
mal pille yen we dji.
27 Na wal porapora moro ge Nena i na awi.
Wariye ge una kaima nakaninj ba, Ne kando. Ne
ge una kaima nakaninj ba wariye kando. Alla
wariye ombine dje aunda una ge, Ne para kanne
we dji.
28 Ye kogo sipdje ye, imb kake mor una ge, ye er
na moro al wome! dji. Na ye wopake ye aunaka ye
waka moye we dji.
29-30 Una iko plang i kogkau pendangne al
worinka kogo yenj mal, na iko plangna yero ge
ye i ye pendangne al embe worne. Ba na ye iko
plang aundo ge kogo kunamb paro. Ye kakne ge
wu djinda. Na kiye dje molo, na kandjina amblo
kal wordo mal ge, ye kane i ye nomane al worne.
Worne ge, ye nomane al imb kake moye ge wu
djinda, ye kiwa moye we dji.

12

Ege Sabat kune Jisas po kogo yei (Mak 2.23-28 ne, Luk 6.1-5)

1 Sabat ege yei kune, Jisas wit mau pakna po
moika, kogoye una koll toika, wit megiye pende
woro i noi.
2 Nomaka Parisi una kane embe dji, pren mo?
Ipon ege Sabat yero, God kogo nayeme dji. Ni
kogen una kogo yenj ge kune nayendo we dji.
3 Jisas embe dji, asa Depit koll toika une epiliye
boll aike po yei mal, Baibel pepa bolo pagi, ye kere
nakani paro.
4 Depit er God numbiye al numog po bret yei ge
i no, age kambono moi ge awi we dji. Ba bret awi

ge God awi bret yei. Una kiwa nanane, opa gale
awinj una nane we dji.
5 God lo pepa bolo pagi ge ye kere nakani paro.
Sabat yei kune, opa gale awi una lotu numb ker-
man yei al numog po kogo yei. Ba God nale al ke
ta nayei. 6 Na kandja dje ye aundo, na woll moro
ge na lotu numb kerman yero ge kamblo aundo.
7 Baibel bolo wori pai ge embe djindo,

Ye na opa kiwa ye awi dal, na wopake napiyo. Ye una djell moye al po wandill golo awi dal, na wopake piyo we dje pepa embe boi *(Osea 6.6)*

Ye Baibel ge kere kanmaka, ye ke nayenj una moi
al po, ye ke yenj we nadjimaka.
8 Embe pai ge ege Sabat yero ge, una kogo yene
mal, Una Wombe kantau yendo we dji.

Ege Sabat yeika iwa ta agle ke yei Jisas ye wopake ye awi

(Mak 3.1-6 ne, Luk 6.6-11)

9 Jisas dumo ge kere er dumo ta po er lotu numb
numog pi.
10 Iwa ta moika yene agle yemto ke ye, mapa
toi. Una wo Jisas kot ye aumbon dje pille embe dji,
Sabat yero kune ge iwa agle amblo ye wopake ye
aumbon panda, God kanwopake piya mo man ne?
dji.
11 Djimaka Jisas embe dji, ye una mor al ge, iwa
ta kogsipsip ta moya. Ege Sabat yenda kune ge
kogsipsip ge ta er orko po tupa al kulngamb yage
kalto pai dal, sipsip ne ge po amblo i pla naworda
mo? Ge man, i pla worda.

12 Kog sipsip ge wal dall. Nono una mormon ge
wal kermanke. Sabat yenda kune ge una wopake
ye una awi dal, God pora we djinda we dji.
13 Jisas agle ke yei una moi al embe dji, ni aglen
amblo du djiye! dji. Une agle amblo du djika, alla
wopake pai, agle yemto wopake yei mal embe yei.
14 Ba Parisi una kere er orko po Jisas togoye mal
kondwe ta yenda kanimbon dje yei.

Jisas ge God kogoye una

15 Ga nomane embe paika Jisas pille dumo ge
kere er pi. Pika una merke une boll aike pumaka,
Jisas una porapora ke toi moi ge amblo i gun woro
16 embe dji, na embe yell we nadjime! dji.
17 Une kandja embe dji ge asa propet Aisaia pepa
boi mal megiye toi. Pepa boi ge embe dji,

18 Na kogena una dje worill woi ge une pene moro.
Na une wopake pille awo, wopake kando.
Nanam Murblena dje wornaka wo une boll
moya. Una singare wopake yene mal, une
dje pene wordaka, makimb una porapora
mor ge piye.
19 Une yau natonda, una boll kunda nonga
nayenda, una moye al ge une kandja kerman
nadjinda.
20 Una yembene napanda ge une kamblo kal na-
worda. Wamo lambo gomgno dje yenda ge une
tonagomda. Une kogo embe ye pa pundaka, sin-
gare du dji me ge yembe ye kerda.
21 Une kandjiye al ge epil djell una pillgi dje une
wo i yem worda dje pille tau moye we dje Aisaia
pepa embe boi *(Aisaia 42.1-4)*

Jisas Satan boll kogo yendo we dji
(Mak 3.20 ne, Luk 11.14-23 ne, 12.10)

22 Kune ge iwa ta kum ke tukiye al moi. Une
nale emill yeika, dall molo kandja nadji. Una iwa
ge Jisas moi al iumaka, Jisas amblo i gun worika,
yene nale alla poi djika, kandja dji.
23 Una merke moi ge kane aya dje embe dji, iwa
ge king Depit gollye moro mo? dji.
24 Ba una pende Jisas bakalo awo embe dji, kum
ke mor ngambalne moro iwa Belsebul we dji ge,
une Jisas yembe dongall awi pille, Jisas kum ke
iwordo we dji.
25 Dji ba kambono nomane pai mal Jisas
kane embe dji, gapman moye yenekne unakne
i yemyem dje kunda boye ge, gapman ke yenda.
Taun una moye mo, numb taimane pane una ge,
yenekne i yemyem dje kunda boye ge, dongall
namoye.
26 Yendo mal embe Satan yene unakiye iwori
dal, yene epiliye tulu dje er djelldjell pine, taimane
namoye. Yene unakiye kantau yenda ge pora
djinda.
27 Ni Satan boll kum ke iworden we djinj ba, ye
kogone una kum ke iworinj. Iworinj ge Satan boll
i naworinj, God boll iworinj. Embe yenj pille, ye
kandja djinj ge kune nayendo mal, ye kogone una
dje pene worne we dji.
28 God Murble na boll moro pille na kum ke
iwordo. Na embe yendo ge, God dumoye wopake
kantau yendo ge, ye mor al er pakna woi pora dji
we dji.
29 Iwa dongall ta moyaka, una ta po une
numbiye al to anda bolo i nonda ge kondwe

nayenda. Ba iwa ge i nonda panda, une asamoll po
iwa dongall ge, kake agle al kaye to pagi dal, une
are po i nonda kune yendo we dji.
30 Una na boll aike namoye ge na kundayem una
moye. Una na boll aike molo i makai to namogiye
ge, sika to i djelldjell worinj una moye.
31 Yendo mal ge na kandja dje ye aundo, una
kandja ke dje, singare ke porapora yenj mal ge,
God kere aunda ba, una kandja ke dje God Murble
awi dal, singare ge God kere naunda.
32 Una wo Una Wombe moro al dje ke ye awi dal,
God singare ge kere aunda ba, una God Murble dje
ke ye awi dal, ipon pa pundaka are God singare ke
ge kere naunda we dji.

Iko megiye tonda mal
(Luk 6.43-45)

33 Iko wopake moya megiye wopake tonda. Iko
ke moya megiye ke tonda. Iko wopake moro mo,
ke moro ge, megiye tonda mal pille djinj.
34 Ye nomaga ke moro mal embe mor! Ye
nomane ke pai una mor, wal du dje paro ne,
wal wopake paro ge, ye namba mal kane kune
yene? Una yenekne nomane pakna paro mal pille
kandja djinj.
35 Una wopake moye ge nomane wopake panda
mal pille singare wopake yene ba, una nomane ke
panda mor ge nomane ke panda mal pille singare
ke yene.
36 Na kandja dje ye aundo, are God makimb una
kot ye aunda poke ge, una kandja kerker porapora
dje una awinj mal ge, dje pene worneke God omuk
tonda.

37 Ni kandja dje una awo yenden mal God
kando, ni wambo paro mo naparo we djinda ge,
ni kandja dje wanden mal pille djinda.

Una Jisas kogo dongall yenda kanbon we dji

38 Djika, Parisi una ne, God lo dje awi una embe
dji, tisa, ni kogo dongall ta yembenka, God ni dje
wori won dje kanbon we dji.
39 Jisas embe dji, ni kogo dongall yembenka
kanbon we djinj ge, ye iwana singare ke ye, ke mal
mor. Na kogo dongall ta nayeno. Kamasa God
propet Jona boll kogo dongall ta yei ge, na kogo ge
yenaka kanne.
40 Ege 3 pela imina, armina erwo pika, Jona
pis kerman kumbe al moi mal ge, Una Wombe
makimb al paknato embe mal panda.
41 Kamasa Jona kandja djika, dumo Ninipe una
nomane ake toi. Ga nomane ake toi pille, are God
kot yenda kune, Ninipe una goi alla aglo er wo, ye
singare ke yenj mal kane embe djine, God ye tonda
we djine. Alla, na woll ge na Jona kamblo aundo.
42 Kamasa ana kerman ta molo dumo kam-
gunba kantau moi. King Solomon nomane ker-
man pai mal une djinda piyo dje pille, yene dum-
eye moi ge kere er woi. Une er woi pille, are God
kot ye aunda kune, ana kerman goi alla aglo er
wo, ye singare ke ye wani mal une kane embe
djinda, God ye tonda we djinda. Alla, na woll ge
na Solomon kamblo aundo.

Kum ke alla er yem woi
(Luk 11.24-26)

43 Jisas embe dji, kum ke una tukne al molo kere
er orko punda ge, une waka moyo dje pille dumo

ke nu naparo al dulo punda. Man pandaka une
embe djinda,
44 na alla er yem asa numb moll al puno we
djinda. Une er yem po kanda, numb kiwa yen-
daka, brim dje wori wopake yenda.
45 Wopake yendaka une alla er yem po yene
unakiye 7 pela kum kerawa kaima molo, une
kamblo awinj una kambono ge, une po ga dje iwo
pakna worda. Asa kum ke taimane moi iwa ge ke
moi ba, are kum ke merke wo pakna moye ge iwa
ge kaima wandill mal moya. Une wandill moro
mal ye singare ke yenj una embe moye we dji.

Jisas me ne, age kambono une moi al woi (Mak 3.31-35 ne, Luk 8.19-21)

46 Jisas una merke moi al kandja dje awo moika,
yene me ne, age kambono une kanbon dje pille wo
bekleto moi.
47 Molmaka iwa ta molo embe dji, Jisas ni man
ne, agan kambono bekleto mor, Jisas boll kandja
djimbon we djinj we dji.
48 Djika Jisas una moi al embe dji, na mana ne,
agana moye ge una ne mal moye?
49 Une yene kogoye una moi al agle bulo to woro
embe dji, ge na mana ne, agana mor we dji.
50 Na nena kupill al molo kandja djinda mal
pille kane yenj una moye ge, na agana ambana ne,
mana moye we dji.

13

Iwa ta mau al po wal megiye pup to wori (Mak 4.1-9 ne, Luk 8.4-8)

1 Armina pika Jisas bekle po nu erim djeke ami
dje moi.
2 Una merke Jisas moi al wo molmaka, Jisas
kanu ta pai al pakna po ami dje moi. Una merke
nu erim djeke ge molmaka,
3 Jisas kandja buko merke dje awo embe dji, iwa
ta er mau al po wal megiye pup to wori.
4 Pi al kondwe ge pende yagi. Una wo kamblo
kal wormaka, ka wo no keri.
5 Pende yage ku be toi. Makimb merke namoi
pille, ola dje gup ye pla woi ba,
6 djimbe bolo er kal napi. Olpa pla woika do sege
yei, golo er kal pi.
7 Megiye pende yage ka kagle moi al pakna pi.
Gup ye pla woi ba, ka kagle tublo i gulo wori.
8 Ba megiye pende yage makimb wopake yei
al toi. Gup yeika megiye toika, pende 100 toika,
pende 60 toika, pende 30 toika yei.
9 Ye kamalne paro una,* kandja ge pillme! dji.

Jisas nomane pai mal pille kandja buko dji (Mak 4.10-12 ne, Luk 8.9-10)

10 Jisas kogoye una wo une moi al embe dji,
namba yei pille ni una mor al kandja buko dje
aunden ne? dji.
11 Djimaka Jisas embe dji, God dumoye wopake
kantau yendo kandja seke paro ge, God ye ombine
dje aundo. Ba una mor ge une embe dje naundo.
12 Una kandja pille imbon dje yei dal, God
yewordaka wal merke piye. Ba, una kandja pille

---

* **13:9:** Ye kamalne paro una, kandja ge pillme! dji ge me embe mal pai. Ye nomane pandaka kandja okumb to kanme! dje pille dji.

imbon dje nayei dal, kandja kembis ta piye ge God iworda.
13 Na kandja buko dje aundo ge, una kanne ba kanpol natane, piye ba pillpol natane dje na kandja buko dje aundo.
14 Una embe yenj ge Aisaia asa pepa bolo pagi mal megiye toi. Une embe dji,

Kambono nalene al kanne ba, kanpol natane. Kamalne al piye ba, pillpol natane.
15 Nomane al au nadji, kamalne al kandja napi, nalene kupille moi. Ga nalene al kane, kamalne al kandja pille, nomane al pille imaka, na moll al womaka, na amblo wopake ye awillka. Ba kambono embe nayei pille, na amblo wopake nayell we dji *(Aisaia 6.9-10)*

16-17 Na kandja kaima dje ye aundo, ye wal kaninj mal embe ge propet kambono ne, singare wopake yei una asa moi ge, kanbon dje yei ba nakani. Ye wal pille mor ge, kambono pupon dje yei ba napi. Ba ye una mor ge God ye ye wopake ye awi una mor. Ge ye nalene al kanmor, ye kamalne al pille mor we dji.

Iwa ta wal megiye pup to wori ge me embe paro

18 Jisas kandja embe dji, ye pillme! dji. Iwa ta wal megiye pup to wori mal kandja buko me ge, embe mal paro.
19 Wal megiye yage kondwe toi ge embe mal paro. Una God dumoye wopake kantau yendo ge, pille kandja dje una aune ba ga pillpol natoi dal, Satan kane wo iwordaka, kambono pille imbon dje yene, man panda.

20 Wal megiye yage ku pai al toi ge embe mal
paro. Una God kandjiye wopake pille ola dje inj
ba,
21 kandja ge djimbe naworda. Yepall ke ta molo
are una wo kandja ge pille dje ke ye awo, imb awo,
ye ye ke ye auneke kambono ola dje kerne.
22 Wal megiye yage ka kagle moi al toi ge embe
mal paro. Una God kandjiye piye ba, makimb
wale nomane merke pandaka, dje mogoi pille we
yeneke, nomane ke yenda. God kandjiye yaye ba,
to bi dje kerda, megiye natonda.
23 Wal megiye yage makimb wopake yei al toi ge
embe mal paro. Una nomane wopake pandaka,
God kandjiye pillgi dje molo, God kandjiye yayeke
megiye tonda. Pende 100 tondaka, pende 60 ton-
daka, pende 30 tondaka embe yenda we dji.

Kull ke kandja buko djindo

24 Jisas kandja buko ta dje awo embe dji, God du-
moye wopake kantau yendo ge embe mal yendo.
Iwa ta yene mauye al po wal megiye wopake yai.
25 Ba imina pika una ou pamaka, une wit megiye
yai al kundayem una ta wo kull ke megiye ipo
pakna pakna yale pagle er pi.
26 Are wit gup ye wor pla woika, kull ke para gup
ye wor pla woika, aike aike woi.
27 Woika mau ne boiye kambono kane wo embe
dji, Iwa Kerman, ni mauin al po wit megiye
wopake yan ba, namba mal pai pille kull ke boll
aike boro ne? dji.
28 Iwa Kerman embe dji, kundayem una ta wo
yei paro we dji. Djika boiye una kambono embe
dji, no po kull ke pul yembon mo? djimaka,

29 Iwa Kerman man we dji. Ye po pul yene ba
kull ke djimbe ne, wit djimbe er taimane pi pora
dji. Wit ye ke ye aune paro.
30 Soka aike pambelle dji. Are una wo wal-
lkne kune ge, na kogo una moye al embe djino,
ye asamoll kull ke gapon dje pille, duglo bill to
pagiye. Are ye po wit duglo i bill to, na kwa numb
yero al numog worne we djino we dji.

Iko mastet yei mal Jisas kandja buko dji (Mak 4.30-32 ne, Luk 13.18-19)

31 Jisas kandja buko ta dje awo embe dji, God
dumoye wopake kantau yendo ge embe yendo.
Iwa ta iko mastet megiye ta ipo mau al yaya.
32 Wal megiye porapora moro ge iko mastet
megiye ge kembis ke kaima moro. Ba boya kune
ge kwa mokna porapora mau al moro ge mastet
ge kamblo awo, bolo wo kermanke punda. Ka wo
ole al numbine take moye we dji.

Yis kandja buko dji (Luk 13.20-21)

33 Kandja buko ta embe dji, God dumoye
wopake kantau yendo ge yis paro mal embe
yendo. Ana ta yis tulu dje daram kerman al
woro, palawa boll aike to kull wordaka, yake wor
kerman punda we dji.

Jisas kandja buko eri dje awi (Mak 4.33-34)

34 Una merke moi al Jisas kandja porapora dje
awi ge, kandja buko eri dje moi. Une kandja kiwa
ta dje nawi.
35 Une kandja embe dje awi ge, asa propet ta
pepa boi mal megiye toi. Pepa embe boi,

Na djillakena yapro kandja buko dje orko worno.

> God kupill makimb beki kune ge ye pa pika ipon mormon ge, wal seke pai ge na dje pene worno we dji *(Buk Song 78.2)*

Kull ke kandja buko dji ge me embe mal paro

36 Jisas una merke moi al ge kere er numb al pi.
Yene kogoye una wo embe dji, kull ke mau al boi
we dje kandja buko djin ge me dje awe dji.
37 Djimaka Jisas embe dji, megiye wopake yai ge
Una Wombe wo yai.
38 Mau yai ge makimb mormon al ge yai. Megiye
wopake yai ge God kantau yendo una mor. Kull ke
boi ge Satan kantau yendo una mor.
39 Kundayem una ta wo kull ke yai ge Satan iwo
yai. Wit wurne ge kupill makimb pora djinda
kune wurne. Wit wurne una we dji ge tau agelo
mor.
40 Kull ke pul ye i bill to wamo gaye ge, kupill
makimb pora djinda kune ge yene.
41 Una Wombe tau agelo dje wordaka, God du-
moye wopake yero al po wal ke to worne. Pillgi
me ye ke ye awinj una ne, singare ke yenj una ge,
tau agelo po
42 i orko wamo al worneke, yenekne kasmane
koglo, kimb kallngane yene.
43 Are singare wopake yei una yenekne Nane
dumoye wopake yero al po molo, olpa do au
djindo mal embe moyeke, talang yenda. Ye ka-
malne paro una, na kandja djindo ge pillme! dji.

Dje mogoi makimb al seke pai ge Jisas kandja buko dji

44 Jisas kandja dje pamolo embe dji, God dumoye wopake kantau yendo ge embe mal paro. Dje mogoi kerman ta mau al seke pai. Paika iwa ta wo kane pagle, une mau ge al ipo tambiye ta seke pagi. Pagle, une wo pille, yene wal porapora kannonda ge ku bolo ipo, mau ge top tonda we dji.

Bis wopake moye ge Jisas kandja buko dji

45 Jisas kandja dje pamolo embe dji, God dumoye wopake kantau yendo ge embe mal paro. Bisnisman bis wopake moye dulo kanino dje yenda.
46 Une po bis wopake uro kaima ta kani dal, une po wal porapora kannonda ge ipo ku bolo, bis wopake panda ge po top to inda we dji.

Pis kon kandja buko dji

47 Jisas kandja dje pamolo embe dji, God dumoye wopake kantau yendo ge embe mal paro. Una pis kon i nu al woro, pis kayekaye i pla worne.
48 Pis kon ge puka tondaka una i nu djeke al woro, ami dje molo pis wopake moya ge, i dis al woro, pis ke moya ge i seke worne.
49 Kupill makimb pora djinda poke ge embe mal yenda, tau agelo wo una nomane ke pai mor ge i djell woro, una nomane wopake pai mor ge i djell woro embe yene.
50 Una nomane ke pai mor ge i wamo al worneke, kasmane koglo, kimb kallngane yene we dji.
51 Jisas kogoye una moi al embe dji, na kandja djindo ge ye pille kune yenj mo? Kambono owo, no pirmon we dji.

52 Yendo mal embe ge, God lo dje awi una
God dumoye wopake yero mal pille kune yei dal,
ga embe mal yene, numb ne yemolo yene wal
wopake mogi al une po wal asa yei ge i pene woro,
wal ipon yei ge i pene woro embe yenda we dji.

Jisas kandja dji ge Nasaret una napille, mop awi (Mak 6.1-6 ne, Luk 4.16-30)

53 Jisas kandja embe dje kere, dumo ge kere er
pi.
54 Une asa molo yaki dumo yei al er lotu numb
numog po kandja dje awi. Una pille aya dje embe
dji, iwa ge nam kond po nomane dongall i, kogo
kerman yendo?
55 Iwa ge kamda wariye moro. Megama Maria
moro, yene age kambono mor. Jems ne, Josep ne,
Saimon ne, Judas mor, 56 yene ambe kambono ge
nono boll mor ba, iwa ge namba ye pille wal yendo
ge ye kune yendo ne? dji.
57 Dje pagle, ga Jisas pill ke pille awi. Jisas embe
dji, propet ta dumo yemyem wanda al ge una
nomane aune. Ba, yene numbiye epiliye taimane
mor una nomane naune we dji.
58 Jisas kani una pillgi napai pille, une kogo
dongall merke nayei.

14

Jon nu pagle awi una goi (Mak 6.14-29 ne, Luk 3.19-20 ne, 9.7-9)

1 Kune ge Jisas kogo yemoi mal, una kandjabe to
wai djimaka king Erot pi.
2 Une pille boiye una moi al embe dji, iwa wo
kogo dongall yendo ge Jon nu pagle awi una moro.

Asa une goi ba, ipon une aglo erwo gun po kogo
embe yendo we dji.
3-4 Erot kandja embe dji ge, asa yene age Pilip
game Erodias moi ge, Erot po kunumb i. I ge Jon
embe dji, ni ana inden ge kune nayendo we dji.
Erot pille, elle kumbsika wo Jon i kaye wori.
5 Une togoyo dje pi ba, una merke Jon propet
kaima moro dje kanmaka, Erot kambono wo na
tane dje pille kand golo natoi.
6 Are Erot me kui ege pillau djika, una kwa
kerman noi. Una kwa noi al ge Erodias ambore wo
kogoll yei. Yeika Erot wopake kane, wo pille
7 ambo moi al kandja dongall dje awo embe dji,
ni wal ta ino we djimben mal, na kaima auno we
dji.
8 Djika ambo yene megama kandja dji mal pille
embe dji, ni Jon nu pagle awi una ge togopen, yene
ngambale kelip to plet al woro, iwo na aumben we
dji.
9 Ambo ge kandja embe djika Erot pille urup dji
ba, asa yene kandja dji pille, una kwa kerman noi
una ke pille awo djine dje pille, une man we nadji.
10 Une yene ami una djika Jon kaye pai al po
nubke kelip toika goi.
11 Jon goi ge yene ngambale i plet al woro, iwo
ambo ge aumaka, ambo ipo megama awi.
12 Jon goi we djimaka, Jon kogoye una pille, wo
Jon togolo pagi ge, ipo gull toi. To kere er Jisas moi
al po dje awi.

Jisas una 5,000 kwamokna awi no kune yei
(Mak 6.31-44 ne, Luk 9.10-17 ne, Jon 6.1-13)

13 Jon goi we djimaka, Jisas kogoye una boll
dumo ge kere, yenekne moye dje pille, kanu ta
pai al pakna po dumo wapra yei al er pi. Er
pumaka una merke kane, dumo yemyem kere nu
erim djeke yei al po Jisas kanu iwo pillau djinda al
kambono asamoll wo moi.
14 Molmaka, Jisas wo una merke moi ge kane
wandill golo awo, una ke to pai ge une i gun woro
awi.

15 Taman pika kogoye una wo Jisas moi al embe
dji, ege pai pora dji, dumo nono mormon al una
ta namor, kwa naparo. Ni dje worbenka, una ge
er dumo manda yemyem po kwamokna top to iwo
no pane we dji.
16 Djimaka Jisas embe dji, una er napine, ye kwa
auneke nane we dji.
17 Kogoye una embe dji, no kwa merke nayero,
bret 5 pela ne, pis soka yero.
18 Djimaka Jisas embe dji, ye iwo na aume! dji.
19 Una merke moi al Jisas, ye ami dje molme! dji.
Bret 5 pela ge ne, pis soka ge Jisas i kupill al kane
pla woro kamang ye embe dji, ni wopake ye no
kwa aunden we dji. Dje awo, une bret tuklo, pis
boll awika, kogoye una i omuk to una merke moi
ge awi.
20 Aumaka una porapora noi ke yei. Wal tuge
moi ge una po ngando kon basket 12 pela to puka
toi. 21 Iwa nambane kere kani ge 5,000 moi. Ana
womba moi ge kere nakani.

Jisas nu erim beto kamblo kond pi
(Mak 6.45-52 ne, Jon 6.16-21)

22 Jisas kogoye una moi al embe dji, ye asamoll
kanu pakna po nu erim yemto dumo Betsaida
pineke, na are wono we dji.
23 Una merke moi al Jisas dje worika, kambono
er po kermaka, yene kamang yeno dje pille er
makimb komge al pi. Emill paika Jisas yene moi.
24 Moika kogoye una kanu i ellke pumaka,
kamkopo kerman woika, nu olup kerman ye po
wo yeika, kiye kiye dje pi.
25 Tagno tagno dje yeika, kambono pi al Jisas are
nu erim yeke be kamblo kond woika
26 kogoye una kane kand kerman golo, goll kagoi
ta wondo dje kane yau kerman toi.

27 Jisas ola dje wo embe dji, ye molo gi dje
molme! Ge na wondo, ye kand nagolme! dji.
28 Djika Pita embe dji, Iwa Kerman, ge ni kaima
won dal, ni djimbenka na ni moren al nu yeke be
al er wono we dji.
29 Jisas er we! dji. Pita kanu kere Jisas moi al ge
nu yeke be kamblo er pi.
30 Ba kopo kerman woika, une kane er nu guloto
puno dje kand golo, yau to embe dji, Iwa Kerman,
ni na amblo pille dje awe! dji.

31 Jisas ola dje agle woro Pita amblo embe dji,
ni pillgi kembis pai paro. Namba yei pille ni
nomanin soka pai ne? dji.
32 Soka kanu al pakna pupillka, kopo wo pai ge
pora dji.
33 Una kanu al moi ge gopne boglo, Jisas pille pla
woro embe dji, ni God wariye kaima moren! we
dji.

Jisas dumo Genesaret po una i gun woro awi (Mak 6.53-56)

34 Jisas kogoye una boll kanu al molo, nu erim to
pruk dje er yemto dumo Genesaret pi.
35 Po pillau djimaka Jisas wo moika una kane,
dumo yemyem yei al po, Jisas woi moro we dji-
maka, una pille ke toi moi una ge i Jisas moi al woi.
36 Wo embe dji, Jisas, una ke toi mor ge ni
konkunom worden al ge wulle al kambono am-
biye ge kiwa yenda we dji. Embe djimaka, ke toi
moi una manda po Jisas koniye kunomiye al ambi
ge yenekne keine ge kaima pora dji.

15

Juda una gollne God kandjiye dji ge kune nadji (Mak 7.1-13)

1 Parisi una ne, God lo dje awi una Jerusalem
kere er Jisas moi al wo embe dji,
2 nono gollne kandja dje nono awi mal ge,
namba yei pille ni kogen una mop awinj? Kwa
nambon dje yenj ge asamoll aglene nu naworinj
we dji.
3 Jisas embe dji, namba yei pille God lo dje awi
ge ye mop awinj, ba ye gollne loine dje molo woi
mal ge ye amblo gi dje mor ne?
4 God embe dji, ye nanemane kandja djine mal
ge ye pille kane yeme! dji. Une kandja ta embe dji,
una nanemane moye al kandja ke dje awi dal, una
ge togolme! dji.
5 God embe dji ba, ye napille yenj, ye embe djinj,
una ku ta yenda neme pak to aunda kune yenda
ba, une ge embe djinda, ku paro ge na opa ye God

auno, nena mana nauno we dji dal, ye kapla we
djinj. Ba, kandja embe mal ge ye nadjine mal paro.
6 Une neme ku naunda ge kune nayendo. God lo
dje awi ge, ye mop awinj, ye gollne loine dje molo
woi mal ge pille pla yenj.
7 Ye djillakene soka paro una mor! Ye singare
embe yenj ge asa propet Aisaia pepa boi mal ge
kune boi. Une pepa embe boi,

8 Una na kandjina amblo pla worinj, ba, djillakene
al djinj, yenekne kumbene ne, nomane ge
ellke kaima yero.
9 God loye djinmon we djinj ba makimb una
yenekne loine dje orko worinj. Na loina djill mal
ge kerinj. Na kandjina amblo pla worinj ge kende
kulo djinj, kiwa mal embe amblo pla woro mor we
dji *(Aisaia 29.13)*

God nale al una kune namor (Mak 7.14-23)

10 Jisas kandja djika una alla womaka une embe
dji, na kandja djindo ge ye pille i nomane al
worme! dji.
11 Una kwamokna i djillakene al nane ge God
kando, djengimb naparo. Ba alla, kambono
kandja nomane al paraka, djillakene al dje orko
worinj ge God kando, djengimb paro we dji.
12 Jisas kogoye una wo embe dji, ni nakanden
mo? Ni kandja djin ge Parisi una ke pi we dji.
13 Jisas embe dji, na Nena kupill al moro ge
mauye paro. Une nayai wal moro ge une pul ye
iworda.
14 Ye kere er wone, Parisi una yenekne moye.
Una soka nalene emill yendaka ta yemolo ta kond

ombine dje aundaka, soka aike po kulngamb yage
tupa al tambell. Tambell mal ge Parisi una embe
mor we dji.
15 Djika Pita pille embe dji, ni kandja buko djin-
den ge me no dje awe! dji.
16 Djika Jisas embe dji, ye porapora mor ge para
napir mo?
17 Ye kwa nane ge ye nomane al napunda. Kwa
ge er ellne al po er ell mur numb pundaka, God
kanda, djengimb napanda. Ye napir mo?
18 Kandja una nomane al molo er djillakene al
orko wonda ge God kanda, djengimb panda.
19 Kandja una nomane al pa er orko wonda
ge embe mal paro. Nomane ke pa, una togolo,
iwana kunumb no, singare ke ye, wal kunumb no,
kandja kende dje, una kandjine amblo
20 yene ge God kanda, djengimb panda. Ba,
una aglene nu naworo, kwa nane ge God kanda,
djengimb napanda we dji.

Dumo Kenan ana ta Jisas kandjiye pillgi dji (Mak 7.24-30)

21 Jisas dumo moi al kere er dumo Taia ne,
Saidon pi.
22 Po moika, dumo yei al ge Kenan ana ta Jisas
moi al wo yau to embe dji, Iwa Kerman, ni Depit
wariye moren, ni na wandill golo aumben. Na
ambona kum ke tukiye al moraka une ke mal
moro we dji.
23 Djika Jisas kandja dje yem nawori. Kogoye
una Jisas moi al wo embe dji, ana are wo yau tondo
ge ni dje worben we dji.

24 Jisas embe dji, Nena na dje wori woll ge Israel una kogsipsip mal embe er take dje po djine dje pille woll. Epil djell una mor al une na dje wori nawoll we dji.

25 Ana ge manda wo gopiye boglo embe dji, Iwa Kerman! Ni na ye wopake ye awe! dji.

26 Ba Jisas man dji, womba kwaine moknane i kena aumbon ge, kune nayendo we dji.

27 Ana ge embe dji, Iwa Kerman, ni kandja kaima djinden ba, kena nane mor ge, ga kwa nane tukiye yage kal tonda ge kena bo mename molo i nane we dji.

28 Djika Jisas pille embe dji, ana, ni pillgi kerman kaima pai. Ni kamang yen mal ge, ni ambon kiwa moya we dji. Kuntaimane ana ge ambore ke toi pai ge alla kiwa yei.

Una merke ke toi moi ge Jisas wo i gun woro awi

29 Jisas dumo ge kere er nu erim Galili djeke po er kam mekbe al po ami dje moi.

30 Una merke Jisas moi al pumaka, kakene ke yei una ne, nalene emill yei una ne, gaklene ke yei una, iwana dall moi una ne, una merke ke toi moi una ge una iwo Jisas kake al wormaka, Jisas i
gun woro awi. 31 Worika kandja nadji una ge alla kandja djimaka, kakene ke yei una kond kamblo er pumaka, gaklene ke yei una kiwa molmaka, nalene emill yei una alla kanmaka, una kane aya dji, Israel una Godne moro iwa ge pille pla woro awi.

Jisas una 4,000 kwamokna awi no kune kaima yei

(Mak 8.1-10)

32 Jisas djika kogoye una womaka une embe dji,
una manda mor ge ege sokara nono boll mor ba,
kwa nane nayero. Koll golo moye ge, na dje worno
kune nayendo. Na wandill goro. Kambono po
kondwe tambiye pineke kam koll tondaka, nalene
wandaka yage tane we dji.
33 Kogoye una embe dji, una merkeke mor. Una
numbine gullne manda ta nayero. Nono nam
kond po kwa iwo aumbon nane ne? dji.
34 Djimaka Jisas embe dji, ye bret namba namba
yero ne? dji. Kogoye una embe dji, no bret 7 pela
yeraka, pis kembis sokarita yero we dji.
35 Djimaka Jisas una merke moi al djika kam-
bono ami dji.
36 Jisas bret ne, pis amblo i Ne Kerman wopake
we dje awi. Une bret ne, pis tuklo i kogoye una
awika, ga omuk to una awi.
37 Una ge no kumbo ye kermaka, kwa pende moi
ge, ngando kon basket 7 pela to puka toi.
38 Una noi ge iwa 4,000 moi. Ana womba kwa
noi ge nambane kere nakani.
39 Jisas dje worika una er po kermaka, une er
kanu al pakna po er dumo Magadan pi.

16

Una, Jisas, ni kogo dongall ta yembenka no kanbon we dji

(Mak 8.11-13 ne, Luk 12.54-56)

1 Parisi una ne, Sadusi una Jisas moi al wo une
kamale to embe dji, ni God kogoye kaima yen dal,
kogo dongall ta yembenka kanbon we dji.

2 Djimaka Jisas embe dji, emill kindja djindaka
kupill bage yendaka, ye kandja embe djinj, aka
donda dje pille yendo we djinj.
3 Kamkumaikekana kupa kama tondaka, kupill
bage yendaka, ye kandja embe djinj, ge kopo wo,
kam tonda pille yendo we djinj. Kupill paro mal ge
ye dje kune yenj. Ba, God kogo ipon manda yendo
ge ye namba yei pille kanpol natonj?
4 Una ipon mor ge iwana singare ke ye, nomane
ke pai mor. Ege ege kambono embe djinj, God
kogo dongall yenda kanbon we djinj. Ba God
kogo dongall ta nayenda. Kogo taimanta yenda ge
embe. Kamasa God Jona boll kogo dongall ta yei
ge, ye wal ge kanne we dji. Jisas kandja embe dje
kere er pi.

Jisas yis kandja buko dji (Mak 8.14-21)

5 Jisas kogoye una boll kanu al pakna po er nu
erim yemto pi. Kogoye una bret nane mal naiwi,
dall yei. Jisas embe dji,
6 una bret gale yis worinjka, yake wo kerman
pundo mal Parisi una ne, Sadusi una kandja djinj
ge embe mal paro, ye kanpol tane we dji.
7 Kogoye una pillpol natoi, yenekne kandja dje
embe dji, une kandja djindo ge no bret naiupin
pille djindo we dji.
8 Jisas pille embe dji, ye pillgi kembis pai paro.
No bret naiupin we djinj ge, namba yei pille djinj?
9 Na una 5,000 kwa awill ge ye pille kane nayei
mo? Bret 5 pela yeika una no kune yei, tuge moi
ge ye i kon basket merke to puka toi.

10 Na una 4,000 kwa awill ge ye pille kane nayei
mo? Bret 7 pela yeika una no kune yei, tuge moi
ge ye i kon basket merke to puka toi.
11 Na kandja djill ye napi ge namba mal ye napi?
Na kandja djill ge bret pille nadjill. Parisi una ne,
Sadusi una kandja djinj mal ge pille djill we dji.
12 Jisas kandja embe djika kogoye una pille kune
yei. Une bret pille nadji, una bret gale yis wor-
injka, yake wo kerman pundo mal Parisi una ne,
Sadusi una kandja kende djinj dje pille dji.

Jisas kaima moi mal Pita dje pene wori (Mak 8.27-30 ne, Luk 9.18-21)

13 Jisas kogoye una boll er dumo Sisaria Pilipai
pi. Kogoye una moi al une embe dji, na Una
Wombe moro ge una mor ge na una ne mal kaima
moro ne djinj?
14 Djika kogoye una embe dji, una pende embe
djinj, ni Jon nu pagle awi una wonden we djinj.
Pende, ni iwa Elaija asa goi ge wonden we djinj.
Pende, ni Jeremaia asa goi ge wonden we djinj.
Pende, Propet ta kamasa goi ge ni wonden we djinj
we dji.
15 Djimaka Jisas pille embe dji, una embe djinj
ba ye na una ne mal wondo ne dje kaninj ne? dji.
16 Djika Saimon Pita embe dji, God gun moro
una Krais dje worno wonda we dji ge ni wale
wonden. Ni God wariye moren we dji.
17 Djika Jisas Pita moi al embe dji, Saimon Jon
wariye moren ge, God ni ye wopake ye awi moren.
Ni kandja djin ge makimb una ta dji pille nadjin,
na Nena kupill al molo ombine dje awi mal ge ni
kandja embe djin.

18 Na kandja dje ni aundo, ni Pita moren. Ku
dongall paro mal ge ni moren. Na kandjina pillgi
pai una mor ge* na amblo iwo ni moren al numb
dongall takno. Satan epiliye boll wo ye boll kunda
yene ba, yene kune nayenda.
19 God dumoye wopake kantau yendo ki yero ge,
na ni aundo. Ni makimb al molo, embe nayene we
djimben mal God kupill al molo, embe nayene we
djinda. Ni makimb al molo, kune, embe yene we
djimben mal God kupill al molo, kune, embe yene
we djinda.
20 God na Krais dje wori, yene unakiye i yem
worno dje woll mal, ye nadjime! dji.

Jisas, na golo aglo erwo gun puno we dji (Mak 8.31-9.1 ne, Luk 9.22-27)

21 Jisas kogoye una moi al kandja gun dje awo
embe dji, na Jerusalem punaka Juda ngambalne
pai una ne, opa gale awinj una kerman ne, God
lo dje awinj una mor ge na gaklena ngembill awo
togoye. Ege sokara erwo pundaka na alla aglo
erwo gun puno we dji.
22 Djika Pita Jisas dje i orko po embe dji, Iwa Ker-
man, ni kandja djinden ge kere! Una ni tonagoye,
man! we dji.
23 Djika Jisas Pita moi al kandja awo embe dji,
Satan, ni kere er na mopnato piye! Na kond puno
al ge, ni na kond tugo aunden. Ni God nomane
paro mal kandja nadjinden, makimb una nomane
paro mal ni kandja djinden we dji.

* **16:18:** Na kandjina pillgi pai una mor we dje bolo wori pai ge, kandja tok pisin al ge sios we djinj. Ni Baibel kandja me ge kanben.

24 Jisas kogoye una moi al embe dji, una na boll
wombon dje piye ge, yenekne nomane paro mal
amblo kal woro, yenekne iko pera kake i, na boll
wone. 25 Una yenekne amblokun yemoi dal, goye
ba, alla una na we dje pille we yemolo goi dal, gun
moye.
26 Una makimb al molo kog mogoi porapora
kannambon dje piye ba, kambono golo pineke wal
i mogir ge pak to naunda.
27 Are God dje wordaka, Una Wombe God yembe
dongall boll pandaka, une tau agelo boll yem
wone kune ge, kot panda. Una porapora makimb
al singare ke wopake yene mal, Una Wombe kane
awo yem woro aunda.
28 Na kandja kaima dje ye aundo, ye una pende
mor ge nagoye, mor mal embe moyeke, are Una
Wombe wo king moya mal ye kanne we dji.

17

Jisas gakle ta mal pai
(Mak 9.2-13 ne, Luk 9.28-36)

1 Ege 6 pela erwo pika, Jisas yemolo Pita ne,
Jems age Jon boll dje i er pla kam mekbe al pika,
yenekne moi.
2 Molmaka kambono kani Jisas gakle ta mal pai.
Gume djillake olpa do au djindo mal embe yeika,
yene konye konomye yai ge, kuruwo boll ye poll
dji.
3 Pita, Jems ne Jon kuntaimane kanmolmaka,
una soka asa gopill iwa Elaija ne, Mosis wo mopil-
lka, Jisas boll kandja dji.
4 Djimaka Pita Jisas moi al embe dji, Iwa Ker-
man, nono ba mormon ge abro. Ni kune we

djimbenka na numb asinga sokara takno. Ni ta
imbenka, Elaija ta indaka, ta Mosis indaka embe
yeno we dji.
5 Pita kandja i pla woro djika, kam kupa ta
talang ye wo, kambono i pakna wori. God kupa
paknato molo embe dji, ge na warna, na wopake
kane wopille aundo. Une kandja djinda mal ye
pillme! dji.
6 Djika kogoye una pille gopne boglo, taimagaus
pamolo kand kerman goi.
7 Jisas wo amblo embe dji, ye aglo molme! Ye
kand nagolme! dji.
8 Djika kogoye una kane pla woro kani una ta
namoi, Jisas taimane moi.
9 Kam mekbe al kal wo molmaka, Jisas iwa
sokara moi al kandja dongall dje awo embe dji,
ye mekbe al wal pille kane yei mal ge, nadjine.
Asamoll Una Wombe golo aglo erwo gun pundaka,
are ye kandja djine we dji.
10 Djika kogoye una embe dji, God lo dje awinj
una embe djinj, iwa Elaija goi ge asamoll aglo yem
wondaka, Krais are wonda we djinj ge namba yei
pille djinj ne? dji.
11 Djimaka Jisas embe dji, kambono kandja djinj
ge pai mal djinj, Elaija asamoll wo wal porapora
amblokun yenda.
12 Na kandja dje ye aundo, Elaija woi pora dji
ba una kanpol natoi. Ga nomane pai mal pille wo
une ye ke ye awi. Yei mal embe, kambono wo Una
Wombe moya al ye ke ye aune we dji.
13 Jisas kandja embe djika, kogoye una kani une
kandja dji ge Jon nu pagle awi una pille dji.

Womba ta kum ke tukiye al moi Jisas wo iwori (Mak 9.14-29 ne, Luk 9.37-42)

14 Jisas kogoye una sokara boll makimb mekbe
al er kal wo kani, una merke molmaka, iwa ta
Jisas moi al wo yene gopiye boglo 15 embe dji, Iwa
Kerman, na warna moro ge, wandill golo awe!
Une kiku to er kerman pundo. Ege merke une yage
nu al pa, wamo al to embe yendo.
16 Na ni kogen una djill ba, i gun worbon dje yei
man pai we dji.
17 Djimaka Jisas embe dji, ye una ipon mor ge
nomane ke pai mor, ye pillgi nadji una mor. Na ye
boll ege momo moll pora dji. Ege namba namba,
na ye boll imb kake moyo? Ni po womba ge dje
iwe! dji.
18 Djika una po womba dje iumaka, womba kum
ke tukiye al moi ge Jisas, ni er piye! dje iwori.
Kuntaimane womba alla kiwa moi.
19 Are yenekne molmaka, kogoye una Jisas moi
al wo embe dji, namba yei pille kum ke womba
tukiye al moi no iworbon kune nayei ne? dji.
20-21 Jisas embe dji, ye pillgi kembis pai pille
kune nayei. Na kandja kaima dje ye aundo. Mas-
tet megiye kembis ke moro, ye pillgi kembis embe
mal pandaka, ye makimb mekbe paro ge, er kola
piye! djine ge, kaima po er kola punda. Ye pillgi
kembis embe pai dal, wal porapora yene ge yene
kune yenda we dji.

Jisas namba 2 taim nanam togoye we dji (Mak 9.30-31 ne, Luk 9.43-45)

22 Jisas kogoye una boll distrik Galili makai to
molmaka une embe dji, una wo Una Wombe dje

ipo kundayem una aune ege ge manda yei pora djindo.
23 To golo pagiyeke, ege sokara erwo pundaka, une alla aglo erwo gun punda we dji. Djika kogoye una kumbene ke yei.

Lotu numb kerman ku takis pai mal Jisas iwo awi

24 Jisas kogoye una boll er dumo Kaperneam po molmaka, lotu numb kerman takis i una kambono Pita moi al wo embe dji, lotu numb kerman takis paro mal ye tisane aundo mo naundo ne? dji.
25 Djimaka Pita embe dji, aundo we dji.

Pita er numb al pika, Jisas asamoll kandja dje awo embe dji, Saimon, ni namba we dje pren? Makimb una king mor ge una ne mor al po ku takis inj? Yenekne unakne mor al inj mo, una djell mor al po inj ne? dji.
26 Djika Pita embe dji, ga una djell mor al po takis inj we dji. Jisas embe dji, embe djinden ge, king yene wombaye boll takis naune, kiwa moye.
27 Nono kiwa mopon, ba ga nono ke pille dje djine dje, ku takis aumbon. Ni nu erim al po pis uk worbenka, pis ta asamoll tamben ge ni pis djil-lake yapro, ku megiye ta pakna panda kanimben. Nono soka takis tamboll mal ni ku ge iwo aumben we dji.

18

Una kerman ge ne mal moro?
(Mak 9.33-37 ne, Luk 9.46-48)

1 Kune ge Jisas kogoye una wo une moi al embe
dji, God dumoye wopake kantau yendo al ge, una
ne mal kandjiye kerman asamoll paro ne? dji.
2 Jisas djika womba kembis ta woika, kogoye
una moi al womba dji pakna wori moika, 3 Jisas
embe dji, na kandja kaima dje ye aundo, ye
womba mor mal embe namoi dal, ye God dumoye
wopake yero al pakna napine.
4 Una ta yenekne kandjine amblo kal woro,
womba moro mal embe moi dal, God dumoye
wopake yero al kambono kandjine kerman
asamoll panda.
5 Una na we dje pille womba kembis ge djembon
to awinj una ge, na pille djembon to awinj una
mor we dji.

Singare ke panda ge una nomane to ke yenda (Mak 9.42-48 ne, Luk 17.1-2)

6 Jisas embe dji, womba ta na kandjina al pillgi
djindaka una ta wo kamale taneke womba ge
pillgi keri dal, una wo womba kamale tane una ge,
God tonda. Una wo ku kerman tublo i nubkane
al kaye kolo pup to nu solwara al worneke, nu
no goye ge, ngembill kembis dal goye. Ba God
ngembill kermanke aunda.
7 Ye makimb una mor ge, imb ye boll wonda
paro. Una pillgine nakerne ba una po kamalne
taneke una kaima keri dal, una po djine una ge
imb ga boll wonda paro.
8 Ni kaken, mo aglen ta yewordaka singare ke
ta yen dal, ni kelip to seke worben. Kaken aglen
napandaka ni ege ege gun molo pamopen ge kune

yendo ba, ni kaken aglen soka aike pandaka, er
wamo nagomdo al ben ge kune nayendo.
9 Ni nalen yewordaka ni kane singare ke ta yen
dal, ni polo i seke worben. Ni nalen taimane
pandaka, gun molo pamben ge kune yendo ba, ni
nalen soka aike pandaka, er wamo al ben ge kune
nayendo.
10-11 Ye pille kane yeme! Womba kembis mor ge
wal kiwa dje nakanme. Na kandja dje ye aundo,
womba taimantaiman dje mor ge yenekne taune
agelo ge mor. Ga taune agelo mor ge ege ege kupill
al molo, na Nena moro al aike molo par we dji.

Kog sipsip er take dje pi mal kandja buko dji (Luk 15.3-7)

12 Jisas embe dji, una ta kogsipsip 100 moyeke,
taimanta er take dje pi dal, une namba yenda? 99
moye ge une kere moglo, sipsip taimanta er take
dje punda al ge une kuro punda mo man? Une
kaima dulo punda.
13 Dulo wane kane i dal, une wo kerman kaima
piya. Sipsip 99 er take dje napine ge une kan-
wopake piya ba, sipsip er take dje pi kane i sipsip
ge, une wo kermanke kaima piya.
14 Ge pille, ye Nane kupill al moro ge une no-
mane embe mal paro. Womba ker mor mal embe
er take dje po djine we dji.

Age ta ke mal yendaka age ta kandja wopake dje yem worda (Luk 15.3-7)

15 Jisas embe dji, ni agan wo ni ye ke ye awi dal,
ni po une boll kandja dje pupell. Djimbellka une,

kapla we dji dal, ni dje i yem worbenka alla age age mopell.
16 Ba, une man we dji dal, ni po una taimane
mo, soka ta dje ipo ni agan boll kandja djine. Baibel bolo wori pai ge embe djindo, iwa ta kandja porapora djinda mal ge, una soka mo sokara pille djine kune yenda.
17 Djineke une alla man we dji dal, ni pillgi djine
una moye al po dje imben. Pillgi djine una ge djineke une man we dji dal, ni kankerben. Une epil djell una mor mal embe moya, takis inj una mor mal embe moro dje kanben.
18 Na kandja kaima dje ye aundo, ye makimb
al molo embe nayene we djine mal, God kupill al molo, embe nayene we djinda. Ye makimb al molo, kune, embe yene we djine mal God kupill al molo, kune, embe yene we djinda.
19 Na kandja alla dje ye aundo, una soka
makimb al molo nomane taimane pandaka, wal porapora kamang yembell wal ge, na Nena kupill al moro iwa ge soka aunda.
20 Una soka mo, sokara wo na kandjina al makai
to moi dal, na ga boll pakna moyo we dji.

Age ta ku awi age ta nakeri mal Jisas kandja buko dji

21 Pita Jisas moi al wo embe dji, Iwa Kerman, na
agana ye ke ye na awi dal, une kune namba namba ye ke ye aunda na kerno ne? Na kun 7 pela kerno mo? dji.
22 Djika Jisas embe dji, ni kun 7 pela nakerben.
Ni kun 70 taims 7 pela kerben.

23 Ye pillme! God dumoye wopake kantau yendo
ge embe mal paro. King ta yemolo boi una ge yene
wal kambono wo yana dje i al ge, une amblokun
yeno dje yei.
24 Yeika una wal yana dje i una ge iwo wormaka,
iwa ta ku ten milion (10,000,000) i iwa ge wo moi.
25 Une awo yem worda kune nayei. Iwa Kerman
embe dji, ye po iwa ge game wombaye boll ipo ku
boye, wal porapora une kannoi moro wal ge ye
para aike ipo ku boye. Ye ku iwo na auneke, na
wal une i noi mal nanam i yem djino we dji.
26 Une kandja embe djika boi iwa ge yage taima-
gaus pamolo embe dji, na wal i noll mal awo yem
worno. Ni ege tuge ta aumbenka na auno we dji.
27 Djika iwa kerman wandill golo awo, iwa wal
i noi ge pille kere awi. Une kere pagle dje worika
boi ge er pi.
28 Ba boi iwa ge er po kani iwa kerman boi ta
moi. Asa boi moi ge une boll ku 10 pela dje i noi.
Une ge po nubke al amblo embe dji, ni na ku 10
pela asa yana dje i non ge ipon awe! dji.
29 Age ge gopiye boglo embe dji, na ku i noll mal
awo yem woro auno. Ni ege tuge ta aumbenka na
auno we dji.
30 Dji ba age man dji, une age ipo kaye numb
woro embe dji, une kaye numb pandaka, ku awo
yem woro keri dal, er orko wonda we dji.
31 Yene boi age kambono kane yenekne tukene
ke toi, er iwa kerman moi al po agane yei mal
djimaka une pi.
32 Pille iwa kerman boi ge dji woika iwa kerman
embe dji, ni boi ke moren! Ni kandja djin mal na

yell. Wal porapora i non mal ge, na pille kere awill.
33 Na ni djin kerill mal, ni namba yei pille agan
ku dje i mal nakerden ne? dji.
34 Iwa Kerman ge elle kumbsika, une embe dji,
boi una ge kaye panda, una taneke, une ku awo
yem woro kerda we dji. Dje kere boi iwa ge una
ipo kaye numb wori.
35 Jisas kandja embe dji, ye agane wo ye ye ke ye
awi dal, ye kaima kaima kerne. Man panda, iwa
kerman boi iwa ipo yei mal ge, na Nena kupill al
moro iwa ge wo ye ipo embe yenda we dji.

19

Iwa game kerda ge kune nayendo (Mak 10.1-12 ne, Luk 16.18)

1 Jisas kandja embe dje kere, une distrik Galili
kere er nu Jodan yemto po dumo Judia pi.
2 Pika una merke une boll aike pumaka una ke
toi moi ge une amblo i gun woro awi.
3 Awika Parisi una wo Jisas kandja ta djindaka,
kandja kot ye aumbon dje pille embe dji, una ta
yene game kerda ge, yene kiwa pro mal pille kerda
mo man? Nono kandja lo paro mal ge namba we
djindo ne? dji.
4 Djimaka Jisas embe dji, kandja Baibel al paro
ge ye kere nakani paro. Baibel embe djindo,
kamasa kaima God wal porapora ye beke yei kune
ge une iwana ye beki. Iwa yene djell ye beke, ana
yene djell ye beke embe yei.
5 God embe djindo, me ge al pai pille iwa ge yene
neme ge kere, er ana boll po moyaka, soka gaklene
taimane panda mopell we dji.

6 Jisas embe dji, asa iwa ana soka djelldjell
mopill ba, alla God dji iwa ana ipon gaklene
taimane panda mopell. God iwa ana i taimane
wori mal ge, una i djelldjell worne ge kune
nayendo we dji.

7 Djika Parisi kambono embe dji, Mosis no lo
bolo awi ge embe dji, ye gamane to orko worne
panda, ye pepa bolo gamane to orko worne we
dji. Mosis embe dji pille, ni iwa ana nakerda we
djinden ge, namba yei pille djinden ne? dji.

8 Djimaka Jisas embe dji, ye kandja to worinj
una mor pille Mosis pepa bolo ana kerne ge kapla
yendo we dji. Ba kamasa God wal porapora beke
yei kune ge iwa game nakerda dje yei.
9 Na kandja dje ye aundo, ana po iwa djell boll
kunumb nopill dal woge kerda mal yendo. Ba
woge kiwa kere ana gun inda ge kaima bolo naipill
mal mopell, kunumb nambell we dji.
10 Djika kogoye una embe dji, iwa yene game
boll embe molo pambell panda, iwana bolo naim-
bell, djelldjell mopell ge kune yenda we dji.

11 Djimaka Jisas embe dji, iwana djelldjell
mopell we dje ye kandja embe djinj ge, una merke
man dje piye. Ba God amblo pille dje aundaka,
una pende ana boll bolo naine kiwa moye.
12 Kiwa moye ge, pende mane kuya kune ge, gak-
lene ke yenda. Pende gaklene kelip tane, ana boll
womba kuye kune nayenda. Pende God dumoye
wopake kantau yendo mal kogo embe yembon dje
pille, yenekne mapill ye, ana bolo naine. Ana bolo
naine kandja ge, una pille ine ge pille inembe dji.

Jisas, ye womba er wome dji (Mak 10.13-16 ne, Luk 18.15-17)

13 Kune ge una womba kembis Jisas amblo ka-
mang ye aunda dje iumaka, kogoye una kane man
dji. Ye womba naiume! dji.
14 Djimaka Jisas embe dji, ye man nadjime! God
dumoye wopake yero ge una womba mor mal
embe ge dumene yero. Womba er na moro al
wonebe dji.
15 Jisas womba ge amblo kere pagle, er pi.

Iwa komdjill ta kog mogoi merke kannoi (Mak 10.17-31 ne, Luk 18.18-30)

16 Iwa komdjill ta Jisas moi al wo embe dji, tisa,
na singare wopake namba mal ye pagle, gun molo
pamoyo ne? dji. Djika Jisas embe dji,
17 Singare wopake paro mal ge, ni namba yei
pille wo na moll al djinden ne? dji. God taimane
ge wopake moro. Ni gun molo pano dje pin dal,
Mosis lo dje awi mal embe yeye! dji.
18 Djika iwa ge embe dji, na naral lo yeno ne? dji.
Jisas embe dji, una tonagolo, una djell gamane boll
djingdjang nayemben, kunumbkun nano, kandja
kot kende dje una nawo,
19 ye nanemane kandja djine mal pille, ni
nenem ye wopake yenden mal, ni agan moya al
embe ye aumben we dji.
20 Djika iwa ge embe dji, na womba kembis molo
woll ipon moro ge, lo porapora ni djinden ge na
yell. Singare namba mal alla yeno ne? dji.
21 Jisas embe dji, ni iwa kaima du dje moyo dje
pin dal, ni kog mogoi porapora ipo ku bolo i una
wal kannanonj una moye al aumben. Ni embe yen

dal, ni top kupill al yenda imben, alla ni wo na boll
aike wanmopen we dji.
22 Jisas embe dji ba iwa ge wal merke kannoi
pille une ke pille er pi. 23 Er pika Jisas kogoye una
moi al embe dji, na kandja kaima dje ye aundo.
Una wal merke kannane ge, God dumoye wopake
yero al er pakna bon dje yene ge, kogo kerman
paro.
24 Na kandja alla dje ye aundo, kogkamel er
wopa kond kembis yero al pakna punda kune
yenda ba una wal merke kannane ge er God du-
moye wopake yero al pakna napine we dji.
25 Djika kogoye una pille gok dje aya dje pille
embe dji, ku kannane una er pakna napine panda,
una ne mal er pakna pine? Man, God nono i yem
naworda mal paro we dji.
26 Jisas ga kane dume dje kane embe dji, una
er pakna bon dje yene ge kune nayenda. Ba God
yeworda pine ge kune yendo. Une wal porapora
yenda kune yendo we dji.
27 Pita embe dji, no wal porapora kere, ni boll
aike wopin mormon, no wal naral wal imbon ne?
dji.
28 Djika Jisas kogoye una moi al embe dji, na
kandja kaima dje ye aundo, are wal porapora gun
yenda kune ge, Una Wombe yene sia king al po
ami dje moyaka, yene kandjiye kerman pandaka,
ye na boll aike wanmoye una ge sia king 12 pela
yenda al po ami dje molo, Israel una epil 12 pela
mor ge ye kantau yene.
29 Una no Jisas kogoye yembon we dje pille,
yenekne dumo makimb kere, numbine kere,
agane ambane ne, nanemane ne, wombane ta

keri dal, God ye wal 100 i pla woro aunda. Are ye gun molo pane.

30 Ba alla una wekle mor una wor are pineke, are mor una wor wekle pineke embe yene we dji.

20

Boi una wain mau po kogo yei

1-2 Jisas embe dji, God dumoye wopake kantau
yendo ge embe mal yendo. Kune ge iwa kerman
ta molo embe dji, na boi kogo una top tanaka
kambono po wain mau kogo yene we dji. Tagika
une po kogo una boll kandja dje awo ku wan kina,
wan kina dje auno we dji. Djika, kambono, kune,
imbon we dje po kogo yei. 3 9 oklok yeika, iwa
kerman ge po maket yei al kani una pende kiwa
aglo moi.

4 Une po embe dji, na wain mau ye pakna po kogo yeneke ku paro mal auno we dji.

5 Kambono mauye al er pi. Belo ye po 3 oklok pika, maket yei al una kiwa molmaka, iwa kerman ge alla po dje worika kambono er une mauye al pi.

6 Taman pika 5 oklok yeika, maket yei al una kiwa pamolmaka iwa kerman ge po embe dji, ye namba yei pille ege kanan kiwa mor ne? dji.

7 Djika kambono embe dji, una wo no kogo ta dje nawori we dji. Iwa Kerman embe dji, ye na mauna al po kogo yene we dji. Djika kambono er mau al pi.

8 Taman po emill pano dje yeika, iwa kerman bosboi moi al embe dji, kogo una porapora mor ge ni dje i pakna woro ku aumben. Are woi

una kambono ge ni asamoll aumben, asamoll woi
kambono ge ni are aumben we dji.
9 Taman pika, 5 oklok woi una ge wo wan kina,
wan kina dje i.
10 Asamoll woi una ge wo iwa kerman ku ker-
man aunda dje pi ba, une wan kina, wan kina dje
awi.
11 Kambono ke pille iwa kerman moi al kandja
awo embe dji,
12 ga kambono ge wan awa wo kogo yei, alla no
olpa do pai al kogo dongall yepin. Ni kambono no
boll ku i kune ye aunden ge kune nayendo we dji.
13 Kogo boi una kambono ge taimanta moi al iwa
kerman embe dji, agana, na ni ye ke ye naundo.
Nono asamoll kandja dje kerpin, ye wan kina, wan
kina dje ine we djipin.
14 Ni ku in mal ipiye! Na nomana paro mal pille
ni ku in mal ge una are woi ge embe eri aundo.
15 Ge na wal. Na nomana paro mal nanam ku i
una auno ge kune yendo. Mo, na una ye wopake
ye awill pille, ni na ke kane djinden mo? dji.
16 Jisas embe dji, iwa kerman yei mal embe ge,
are mor una wor wekle pineke, wekle mor una
wor are pineke embe yene we dji.

Jisas namba 3 taim nanam togoye we dji (Mak 10.32-34 ne, Luk 18.31-33)

17 Jisas kogoye una boll er Jerusalem bon dje yei.
Kondwe tambiye po yenekne molmaka Jisas embe
dji,
18 Jerusalem bonka, opa gale awinj una kerman
ne, God lo dje awinj una wo, Una Wombe kot ye
awo, ni ke yen, togopon we djine.

19 Kambono i epil djell una auneke wo bakalo
awo, ka pirngangill to, iko pera al nil togoye. Ba
ege sokara wor pundaka une aglo wor gun punda
we dji.

Jems ne Jon iwa kerman mopoll dje yepill (Mak 10.35-45)

20 Iwa Sebedi wariye soka mane boll Jisas moi al
womaka, mane gopiye boglo embe dji, ni na wal ta
aumbenba dji.
21 Jisas embe dji, na ni wal naral wal auno dje
pren ne? dji. Ana ge embe dji, are, ni una kantau
yemben kune ge, na warna soka wo ni boll ami
dje mopell. Ta aglen woto moyaka, ta aglen darto
moyaka embe yembell we dji.
22 Djika Jisas embe dji, ye kandja djinj ge pillpol
nato djinj. Na kap* nano ge, ye nambell kune
yendo mo? Soka embe djipill, no namboll kune
yendo we djipill.
23 Djipillka Jisas pille embe dji, na kap nano ge
ye soka kaima nambell. Ba, ye soka wo na aglena
woto ne, darto mopell ge, na djino kune nayendo.
Na Nena yene dje i una wo moye we dji.
24 Djika kogoye una 10 pela pille ellne kumbso
agane soka awi.
25 Jisas djika kogoye una alla womaka embe dji,
una kerman epil djell mor ge iwa pla mopon dje
pille yembe ye, una kantau yemor. Ga iwa kerman
kogo dongall ye awinj mal ge ye pille kane yenj.
26 Ba yenj mal ge ye embe nayene. Ye mor al ge,
ye iwa kerman mopon dje pi dal, ye nukogo una
moye.

* **20:22:** Jisas kap we dji ge, yene imb kakda mal pille dji.

27 Una wekle mopon dje yene ge ye nukogo una
moye.
28 Na Una Wombe woll ge ye na amblo pille dje
aune dje pille na nawoll. Na golo ye amblo pille
dje awo, una merke top to i yem worno dje pille
woll we dji.

Nalene emill yei iwa soka Jisas amblo au dje awi (Mak 10.46-52 ne, Luk 18.35-43)

29 Jisas kogoye una boll er dumo Jeriko orko bon
dje yemaka, una merke aike pi.
30 Jisas wo pundo we djimaka, nalene emill yei
iwa soka kondwe djeke ami dje molo yau to embe
djipill, Iwa Kerman, ni Depit wariye wonden ge no
wandill golo awe! djipill.
31 Una merke man dje, ye soka kerse! dji. Ba
soka napupill, yau kermanke to, Iwa Kerman,
Depit wariye wonden ge, ni no wandill golo awe!
djipill.
32 Jisas wo aglo molo embe dji, soka wombelle!
dji. Una po iwa soka ge iumaka Jisas embe dji, na
ye namba mal ye auno dje pirmell ne? dji.
33 Soka embe djipill, Iwa Kerman, no nalene
amblo au dje aumben kanboll we djipill.
34 Jisas iwa soka wandill golo awo nalene al
ambika, kuntaimane nalene au djika, soka Jisas pi
al are er pupill.

21

Jisas King mal er Jerusalem pi (Mak 11.1-11 ne, Luk 19.28-40 ne, Jon 12.12-19)

1 Jisas kogoye una boll er Jerusalem manda po
dumo Betpage makimb mekbe Olip pi.

2 Pumaka kogoye una soka mopill al embe dji, ye
dumo koito po kanbell, kog dogi wombe me boll ta
kaye kolo wori pamormell ge, ye po piska to iuse!
dji.
3 Iumbellka una ta ye soka namba yenmell ne?
dji dal, ye embe djimbell, Iwa Kerman kogo ta
pai pille, dogi soka yembell we djimbell. Dogi ne
kune, ye ola dje i er pise! djinda.

4 Jisas kandja embe dji ge propet kamasa pepa
boi mal megiye toi. Pepa embe boi,

5 Sion una mor al ni po embe djimben, ye kingne
moro ge una kandjine napai mor mal embe
kog dogi ap to i er wonda, ye kanme! djim-
ben we dji *(Sekaraia 9.9)*

6 Djika soka po Jisas kandja dji mal yepill.
7 Dogi wombe boll soka dje i er Jisas moi al wo,
konkunom dogi mopne al kulo yepillka, Jisas wor
pla po ap to ipi.
8 Pika una merke konkunom gulo i kal kondwe
kulo yemaka, una po iko yeke buko dje i kondwe
kulo yei.
9 Una merke wekle pumaka are womaka, Jisas
pakna pika, una yau to embe dji, Depit wariye
wondo ge une kandjiye kerman pandabe! dji. God
dje wori King wondo ge God ye wopake ye awi iwa
moro. God kupill al moro iwa ge kandjiye kerman
kaima pandabe! dji.

10 Jisas Jerusalem pakna pika, Jerusalem una
kane gok dje embe dji, iwa wondo ge ne ne? dji.

11 Una merke moi ge embe dji, ge Jisas wondo. Une distrik Galili paknato Nasaret iwa wondo we dji.

Jisas lotu numb kerman gull pai al er pakna po una dje bekle wori

(Mak 11.15-19 ne, Luk 19.45-48 ne, Jon 2.13-22)

12 Lotu numb kerman gull pai al Jisas er pakna
po kani, una kogsipsip ne, wal opa awinj wal ge
iwo paglmaka, una wo top to God opa aumbon dje
yemoi. Molmaka Jisas po man dji. Una pende ku
megiye i ta awo, ta awo embe yemolmaka, une
po tebol amblo ake toi. Una pende ka pulma iwo
yemoi al une po bo sia amblo ake to woro 13 embe
dji, Baibel kandja embe bolo wori paro,

Na numbina ge una kamang ye aune numb yero we dji *(Aisaia 56.7)*

Ba ye kunumb una numbine yero mal embe yembon dje pille yenj we dji.

14 Jisas lotu numb kerman yei al po moika, una nalene emill yei una ne, kakene aglene ke yei una wo molmaka, Jisas i gun woro awi.

15 Opa gale awi una kerman ne, God lo dje awi una wo Jisas kogo dongall yei mal kani. Ba womba lotu numb kerman yei al molo yau to, Depit wariye moro, kandjiye kerman pandabe! dje moi mal ge, ga ellne kumbso awo embe dji,

16 Jisas, womba kandja djinj mal ge ni napren mo? dji. Jisas embe dji, kandja djinj ge na pro ba, ye Baibel kere nakani paro we dji. Baibel embe djindo,

Na yewornaka womba ker ne, kublambo mor ge
na kandjina amblo pla worne we dji *(Buk Song 8.2)*

17 Une kandja embe dje kere Jerusalem kere er
orko po dumo Betani po pai.

Iko pik ta moi ge Jisas po mangal toi (Mak 11.12-14 ne, 11.20-24)

18 Kam tagika Jisas er Jerusalem alla wono dje
yeika une koll toi.
19 Wo iko pik kondwe djeketo moi ge megiye ta
uro i nano dje kani, ba megiye ta to napai, yeke
mindjing moi. Jisas iko moi al embe dji, ni megiye
ton ge ipon pora djindo, alla nate! dji. Djika iko
kuntaimane gorowill golo keri.
20 Kogoye una kane aya dje embe dji, iko kun-
taimane gorowill goro ge, namba yei pille goro ne?
dji.
21 Djimaka Jisas embe dji, na kandja kaima dje
ye aundo, ye pillgi dje, nomane soka napai dal, na
iko yendo mal embe, ye ye kune yene. Alla, ye wal
kerman aike yene ge, dumo mekbe paro ge, ni aglo
er nusolwara al piye! djine ge, kaima er punda.
22 Ye pillgi dje, wal porapora kamang yene ge
God ye aunda we dji.

Una ne mal dje wori, Jisas wo kogo yendo ne? dji (Mak 11.27-33 ne, Luk 20.1-8)

23 Jisas lotu numb kerman gull pai al pakna po
molo kandja dje una awo moika, opa gale awi una
ne, Juda una kerman wo embe dji, ni kogo yenden
ge una ne mal kaima dji yenden? Ni nam kond po
yemben dongall iwo kogo ge yenden ne? dji.

24 Djimaka Jisas kandja dje yem woro embe dji,
na ye kandja ta paro eri. Na djinaka, ye kandja
wulle dje kune ye awi dal, na namba awi kogo
yendo iwa ge djinaka ye piye.
25 Ye djineke na piyo, Jon woi ge makimb al una
dje wori wo nu pagle awi mo, God dje wori wo nu
pagle awi?

Djika kambono yenekne kandja dje pille embe
dji, kandja wulle dje Jon God dje wori woi we
djimbon ba, Jisas, namba yei pille Jon kandja dje
awi mal ge ye napille mop awi ne? djinda.
26 Alla, makimb al una Jon dje wori woi we
djimbon ba, una no togoye. Una porapora embe
dje pir, God dje wori une propet kaima moi we dje
kani. Ga kandja embe dje pille
27 Jisas moi al embe dji, Jon dje wori woi mal
no nakanmon we dji. Djimaka Jisas embe dji, ye
nakanmon we djinj ge, na namba awo, dje wori
woll iwa ge, na para ye dje nauno we dji.

Una ta yene wariye soka yepill mal Jisas kandja buko dji

28 Una opa gale awi una ne, Juda una kerman
moi al ge Jisas kandja dje awo embe dji, na djinaka
ye namba we dje piye? Iwa ta moi, wariye soka
mopill. Une wariye komne moi al po embe dji,
ipon ni wain mau pakna po kogo yeye! dji.
29 Djika wariye, na napuno we dji. Ba, alla are
yene nomane ake to, er mau al pi.
30 Nane ge wariye are moi al po ni kogo yemben
we dji. Wariye are ge embe dji, kune, na mau al po
kogo yeno we dji ba, alla napi.

31 Jisas embe dji, wariye soka mopill ge ne mal
nane dji mal pille yepill ne? dji. Kambono embe
dji, wariye komne yei we dji.
Jisas embe dji, na kandja kaima dje ye aundo,
takis inj una ne, kondwe ana mor ge God dumoye
wopake yero al wekle pine mor, ba ye napine mal
mor.
32 Ye napine ge, ye singare wopake yene mal Jon
ye ombine dje awi ba, une kandja dji ge ye man dje
pi. Ba takis inj una ne, kondwe ana ge pille yei. Ga
yei mal ye kani are ye nomane ake tane mal pai ba
ye nomane ake natoi. Une kandja dji mal ye man
dje pi we dji.

Wain mau una kogo ke yei mal Jisas kandja buko dji

(Mak 12.1-12 ne, Luk 20.9-19)

33 Jisas embe dji, na kandja buko ta djino ye
pillme! dji. Iwa ta wain mau yale gull ye i pakna
wori. Wain megiye nuye koyo dje pille dumo ye
wopake yewori yei. Kunumb una wo wain i djine
dje pille, una tau moye numb ta ku bolo plakill
taki. Une kogo una dji womaka embe dji, ye wain
pul ye tau wopake molme! dji. Tuge nanam i
nanaka, tuge ye i naneke embe yembon we dji. Ga
kapla we djimaka une er kond ellke ta pi.
34 Po moika, wain megiye bo toi. Une wain
megiye pende i nano dje pille, boiye una pende dje
wori er pi.
35 Po dji ba, wain tau moi una wo boiye una
amblo, to djerpall ye, ta togolo, ta ku tomaka bolo
goi.
36 Mau ne boiye una merke dje wori er pumaka
wain mau kogo una asa ye ke yei mal ge ye pamoi.

37 Are mau ne embe dji, nanam warna dje wor-
naka po kandja djinda mal kambono pille yene we
dji.
38 Er pi ba, wain mau kogo yei una kane embe
dji, una ge wain ne wariye wondo. Nono togolo,
mau ge nono imbon we dji.
39 Ge pille kambono une i orko woro togoi we dji.
40 Jisas embe dji, wain mau ne wo kogo yei una
moye ge namba yenda ne? dji.

41 Djika Juda una kerman kambono embe dji,
une wo wain kogo una ke yei ge togolo, kogo una
djell ta dje worda wo kogo yene. Wain megiye bo
tondaka ga woro, mau ne moya al awo kune yene
we dji.

42 Djimaka Jisas embe dji, Baibel bolo wori pai
ge ye kere nakani paro. Embe bolo wori paro,

Una ku numb bolo takbon dje yei. Ku ta ke moi we dje keri ge, God, man dji, ku ge wopake moro ye i numb takme! dji. Kambono po ku ge i pagle, numb ku ge be takmaka numb dongall ke pai. Iwa Kerman embe yei ge no kanpin wopake paika aya djipin we dji *(Buk Song 118.22)*

43 Ge pille na kandja dje ye aundo, God dumoye
wopake yero ge ye ine mal paro ba, God ye keri.
Una djell ta singare wopake yene ge une djindaka
kambono ine we dji.
44 Ku paro ge una kulngamb yage boi dal, to
yembene buko dje kerda. Ba ku ge yage kal tonda
una boi dal, ga djerpall kaima ye kerne we dji.

45 Djika opa gale awi una ne, Parisi una kam-
bono ge embe dje pi, Jisas kandja buko dje no
aundo we dji. Ge pille, ga Jisas
46 kaye tambon dje yei ba, una merke moi ge
Jisas propet kaima moro dje kani pille, ga no tane
pa djindo dje pille alla keri.

22

Are God dumoye wopake yero al, yene unakiye boll kwa aike nane
(Luk 14.16-24)

1 Iwa Kerman kambono moi al Jisas kandja buko
merke dje awi. Kandja buko ta dje awo embe dji,
2 God dumoye wopake kantau yendo ge embe
mal yendo. Iwa king wariye ta ana ino dje yeika,
kwa kerman gale yei.
3 King boiye kambono dje worika, ga po asamoll
dji una moi al dje awo embe dji, kwa gapin pora
dji, ye er wome! dji. Ba, una man, nawombon we
dji.
4 King boiye ta alla dje worika, une po asa dji una
moi al embe dji, ye pillme! No kwa kepin pora dji.
Kogkau ne, wal porapora amblokun yepin pora
dji. Ye er wome! dji.
5 Boiye una po dji ba, ga pille kere er yenekne
kogone al pi. Ta er mauye al pika, ta yene kogoye
yeno dje pille er pi.
6 King boiye wo moi ge una pende amblo ye ke
kaima ye awo, togoi.
7 To golmaka, king elle kumbsika, une ami una
dje worika po togoi una moi al to djerpall ye kere,
numbine gullne wamo woro, ye ke ye awi.

8 King wo boiye una kambono moi al embe
dji, kwa kerman kepin pora dji ba, una ge kune
namor, kwa kerman nane ge kune nayendo.
9 Ye po kondwe poke poke yero al molo una
kanne ge, ye yau taneke una wo kwa kerman nane
we dji.
10 Djika boiye una kondwe yei al po una pora-
pora kani ge djimaka woi. Una ke wopake, ge
porapora dji womaka, king numbiye al sill dji.
11 Una numog po kwa no molmaka, king numog
po kani iwa ta moi. Une konkunom wori ge
konkunom iwana bolo inj mal embe nawori.
12 King po embe dji, waria, ni konkunom iwana
bolo inj mal embe naworo won ge kond namba
mal ye pakna won ne? dji. Djika iwa ge kandja ta
nadji.
13 King po yene boiye kambono moi al embe
dji, ye iwa ge kake agle al kaye to ipo orko emill
yendo al worneke moya. Una kasmane koglo,
kimb kallngane ye ye yenj dumo ge moya we dji.
14 King ge embe yei pille, ye pillme! God una
merke mor al yau tondo, ye er wome! djindo ba,
una porapora i numog naworda. Una taiman-
taiman dje moye ge i numog worda we dji.

Una ku takis to gapman aune mo man? (Mak 12.13-17 ne, Luk 20.20-26)

15 Parisi una po yenekne kandja begle, kende
kulo djimbonka, Jisas kandja ta djinda ge kot ye
aumbon we dji.
16 Parisi una yenekne kogone una ne, Erot wom-
baye kambono boll dje woro embe dji, ye Jisas
moro al po embe djine, tisa, no kanmon, ni kandja

kaima djinden, una kandjine paro ne, naparo una
porapora ni ye kune ye aunden, ni God kandjiye
kaima dje aunden una moren.
17 Ni namba we dje pren? Ni djimbenka no
pupon. No ku takis Rom gapman iwa kerman Sisa
aunmon ge kune yendo mo man ne? dji.
18 Ba kambono nomane ke pai ge Jisas kane
embe dji, ye djillakene soka paro una mor. Namba
yei pille ye na ale yeno dje pille yenj?
19 Ye ku takis tonj mal megiye ta yenda na kanno
we dji. Kambono ku megiye ta i aumaka,
20 une embe dji, ku al ge iwa ta piksaye ne,
kandjiye paro ge una ne kandjiye paro ne? dji.
21 Ge Rom gapman iwa kerman Sisa piksaye ne,
kandjiye paro we dji. Djimaka Jisas embe dji,
pora, ye Sisa wal yenda ge ye Sisa aune, alla God
wal yenda ge ye God aune we dji.
22 Une kandja embe djika kambono aya dje pille,
Jisas kere er pi.

Una goi ge alla agiye mo man?
(Mak 12.18-27 ne, Luk 20.27-40)

23 Sadusi una moi ge una goi ge alla aglo erwo
gun napine dje pi una moi. Ga Jisas dje pupon dje
wo embe dji,
24 tisa, Mosis kandja Baibel al bolo nono awi ge
une embe dji, una ta goya game kangill moyaka
wombaye ta namoi dal, age are moya ge inda.
Wombaye ta moye ge una embe djine, ge age goi
wombaye mor we djine we dji.
25 No su ye kandja dje ni aunmon. Kamasa,
age age 7 pela moi. Agane komne ge ana ta i, ba
wombaye ta namoi. Age ge goika age are ana ge i.

26 Wombaye ta namoika age ge goi. Goika embe
yemolo golo pumaka ana taimane ge age age 7
pela porapora i kune yemaka, wombane ta namoi.
27 Iwa porapora golo kermaka ana ge are goi.
28 Age age 7 pela molo goi ge ana taimane po-
rapora i kune yei. Kambono yei mal ge, ni djim-
benka no pupon, are una golo aglo erwo gun pine
kune ge, ana taimane moi ge una ne game kaima
moya ne? dji.
29 Djimaka Jisas embe dji, ye ale ye pir. Baibel
kandja dji mal ye kanpol natoi, God yembe don-
gall paro ge ye pillpol natoi.
30 Una golo aglo erwo gun pine ge, iwana bolo
naine. Kupill al tau agelo mor mal embe moye.
31 Una golo aglo erwo gun pine kandja ge, asa
God djika pepa bolo pagi ge, ye kere nakani paro
we dji.
32 God embe dji, ye kokane kamasa molo goi iwa
Abraam Godiye ge na moro, iwa Aisak Godiye ge
na moro, iwa Jekop Godiye ge na moro, we dje
pepa embe boi. God una gor Godne namoro, man.
Una gun mor ge Godne moro we dji.
33 Jisas kandja embe djika una merke ge pille
allall toi.

God loye asamoll paro lo
(Mak 12.28-31 ne, Luk 10.25-28)

34 Una embe dji, Jisas kandja pai mal djika
Sadusi una kandja wulle ta dje yem worne napai
we djimaka, Parisi una pille Jisas moi al woi.
35 Parisi iwa ta God lo pille kune yei iwa ta kende
kulo Jisas ta djinda piyo dje pille embe dji,
36 God lo pai ge naral lo asamoll paro ne? dji.

37-38 Jisas embe dji, lo asamoll paro ge embe.
Ye God wopake kanme! dji. Ye ellne tukne ne,
nomane ne, yembene boll God wopake kaima
kane gi dje molme! dji.
39 Lo are wondo ge lo asamoll paro mal embe
paro. Ye yenekne kanwopake yenj mal, una ta
kanwopake embe yeme! dji.
40 Kandja porapora Mosis dji mal ge ne, propet
kandja asa dji mal ge, lo soka paro ge me embe mal
paro we dji.

Krais ge ne mal moro?
(Mak 12.35-37 ne, Luk 20.41-44)

41 Parisi una makai to molmaka Jisas wo kam-
bono moi al embe dji,
42 ye djine na piyo. God dje wori wonda iwa
Krais we dje Baibel bolo pagi ge, una ne wariye
moya ne? dji. Kambono embe dji, iwa Depit
wariye moya we dji.
43 Jisas embe dji, ye embe djinj ba, God Murble
Depit boll moika, yene gollye are ta moya pille
Baibel bolo embe dji, ni na iwa kerman moren we
dji. Dji ge namba yei pille dji? Depit embe dji,
44 God Iwa Kerman ge yemolo na Iwa Kerman
moi al embe dji,

Ni wo na moro al manda aglena woto ami dje
mopenka, na ni kundayem una to kamblo
kal worno* we dji *(Buk Song 110.1)*

---

* **22:44:** Kamasake kundayem una win toi una iwapla ye kundayem una lus to moi al numbkane al kakene pall kamblo pitoi.

45 Jisas embe dji, iwa Depit asa moi, yene gollye are
moi ba, Depit yene gollye pille, ni na Iwa Kerman
moren we dji ge namba yei pille dji ne? dji.
46 Jisas kandja embe djika kambono kandja wulle
dje yem worne napai. Are, kandja dje pupon dje
yei ge alla keri. Kand golo, nadji.

23

Juda una ngambalne pai una singare ke yei (Mak 12.38-39 ne, Luk 11.43 ne, 11.46 ne, 20.45-46)

1 Are Jisas una merke ne, yene kogoye una boll
kandja dje awo embe dji,
2 Mosis namba kerman asa pai ge Parisi una ne,
God lo dje awi una namba ge i, kandja beke dje
una awinj.
3 Ge pille, kambono kandja beke dje awinj mal,
ye pille yene ba, singare yenj mal ye embe nayene.
Kambono djinj mal yenekne nayenj.
4 Kambono po imb kerman iwo una pendangne
al woro pagirka, una yembe ye kakinj ba, yenekne
aglene megiye taimanta pakna woro pak to naw-
inj.
5 Wal porapora yenj ge una kanne dje yenj. Ka-
mang ka* we dji ge kambono i worinj ge kerman
yeworinj. Kon momo worinj ge ka pende momo
iwo kon wulle al kolo pagir.
6 Lotu numb numog pinj ge wopille koi ngimb-
nge al po mor. Una kwa kerman nonj al kambono
una kerman mor dumene al po mor.

* **23:5:** Kamang ka we dji ge ni Baibel me kanben.

7 Maket wane una djembon tane ge ga wo pir.
Una wo kandjine tisa we dje daye ge ga wopake
kaima pir.

8 Embe yenj ba ye mor al una ye kandjine tisa
we nadjine. Iwa taimanta ye tisane moro, alla ye
porapora age age mor.
9 Ye Nane taimane kupill al moro pille, ye
makimb al molo una kandjine nane we nadjine.
10 God Krais dje wori wo yene unakiye i yem
wori iwa ge, une ye Iwa Kerman taimane moya.
Ye moye al una taimanta moya ge ye Iwa Kerman
we nadjine.
11 Ye moye al iwa kerman ta moya panda une ye
nune kogone yenda.
12 Una yenekne kandjine amblo pla wori dal,
ga kandjine napanda. Alla una yenekne kandjine
amblo kal wori dal, kandjine kerman panda we
dji.

Parisi una ne, God lo dje awi una ke ye wani mal Jisas kandja awi
(Mak 12.40 ne, Luk 11.39-52 ne, 20.47)

13-14 Ba ye God loye dje awinj una ne, Parisi una
mor ge, ye djillakene soka paro una mor! Imb
kerman ye boll wonda! God dumoye wopake yero
al ye pakna napinj ba, alla una pakna bon dje yenj
ge ye kond tugo awinj.

15 Ye God loye dje awinj una ne, Parisi una mor
ge, ye djillakene soka paro una mor! Imb kerman
ye boll wonda! Ye makimb al wane, solwara al
wane, yembe ke ye kandja dje awinjka, una ta ye
kogone una mopon dje yene ge, ye yeworinjka, ye

singare ke yenj mal kambono ye er wekle pinj, singare ke kaima yenj. Ye wamo al pine ge kambono para pine.
16 Ye kond ombine dje awinj ba, ye nalene emill
ye paro. Imb kerman ye boll wonda! Ye embe djinj, una God lotu numb kerman pille kaima we dji dal, me ta naparo. Ba alla, ku gol wopake numog yero ge pille kaima we dji dal, una kandja djine ge kaima yene we djinj.
17 Ye una dall! Ye nalene emill yendo! Ku gol
wopake numog yero ge, wal kembis paro, God lotu numb kerman ge wal kerman paro. Ge pille, ku gol ge wopake paro.
18 Ye embe djinj, una alta pille kaima we dji dal,
me ta naparo. Ba alla, wal alta al gale opa beto pagir wal ge, pille kaima we dji dal, una kandja djine ge kaima yene.
19 Ye nalene emill yendo una mor! God alta wal
kerman yewori yei. Ge pille opa beto pagir ge wopake paro.
20 Ge pille, una alta pille kaima we dji dal, ga alta
pille, opa beto pagir ge pille, soka aike pille kaima we djine.
21 Una lotu numb kerman pille kaima we dji dal,
ga lotu numb kerman pille, God numog moro iwa ge pille, soka aike pille kaima we djine.
22 Una kupill pille kaima we dji dal, ga kupill
pille, God kupill al moro iwa ge pille, soka aike pille kaima we djine.
23 Ye God loye dje awinj una ne, Parisi una, ye
djillakene soka paro una mor! Imb kerman ye boll wonda! God lo kerman asa dji mal, ye nayenj. Una wandill golo aumbon mal ge ne, una pillgi djine

mal ge ne, una djell pille wopake yembon mal ye
nayenj, man. Ye lo kembis asa dji mal, ye ye kune
yenj. Nola aimba ne, wal kerker 10 pela iwo nonj
ge taimanta iwo God aume dji mal, ye ye kune
yenj. Ge kerme! Ye lo kerman djindo mal asamoll
yene, lo kembis ge are yene.
24 Ye kwa dam nane al gollmo moya ge ye kiye to
iworinj. Ba kogkamel ta moro ye nakane, kiwa no
gulo woro kerinj! Ye kond ombine dje awinj una
mor ba ye nalene emill yendo we dji.
25 Ye God loye dje awinj una ne, Parisi una, ye
djillakene soka paro una mor! Imb kerman ye
boll wonda! Plet kap orkoto was wopake yenj ba,
paknato yero ge embe mal yero, ye yenekne pille
we ye, una djell wal ngundjo i nonj.
26 Ye Parisi una nalene emill yendo una mor!
Asamoll ye kap paknato was yewori dal, orkoto
aike wopake yenda.
27 Ye God loye dje awinj una ne, Parisi una, ye
djillakene soka paro una mor! Imb kerman ye boll
wonda! Una gor gull to numb wopake take pa-
gle, penim kuruwo wopake to yenjka, una numb
orkokill kanwopake pir ba, makimb paknato paro
al ge, una gor yembene bis yendaka, djengimb ke
mal yendo ge una nakaninj. Ye God loye dje awinj
una ne, Parisi una ge embe mal mor.
28 Ye gaklene beto paro al ge una ye wopake dal
mor dje kaninj. Ba, ye kumbene paknato paro ge,
ye kende kulo, singare ke yenj mal ge, puka kaima
to paro ge, una nakaninj.
29 Ye God loye dje awinj una ne, Parisi una, ye
djillakene soka paro una mor! Imb kerman ye boll
wonda! Propet ne, singare wopake yei una asa goi

ge, ye goll pene yei al po brim dje, goll pene numb
wopake take, palawa wopake uro iwo woro
30 embe djinj, no kamasa gollne boll mopinka no
gollne po propet togoi ge no aike tonagopinka we
djinj.
31 Ba propet togoi una ge, no gollne moi we djinj
ge ye kandja megiye dje pene woro kerinj.
32 Ye gollne singare ke yei mal ye wekle po
karkar yeme! dji.
33 Ye nomaga mal mor, ye nomaga ke wombane
mal embe mor! God ye kot ye awo, wamo al worda
ge ye namba mal i worne? Ge man, ye seke pine
kondwe ta nayero we dji.
34 Ge pille, ye mor al ge na una dje wornaka
wone. Ba ye wo tane. Propet ne, nomane kerman
pai una ne, God loye dje awinj una wone ba ye ye
ke ye awo, togolo, iko pera al nil togoye. Pende
ye lotu numb al ka pirngangill to, dumo yemyem
pine al ye are po ye ke ye aune.
35 Ge pille, makimb al mormon ge, una singare
du dje yei ba una wo togoi al ge, wambo merke pai.
Wambo porapora pai ge ye kakne. Iwa singare
wopake yemoi iwa Abel kamasa togoika, golo pa
pika are kaima iwa Berekia wariye Sekaraia moi
ge una po togoi. God lotu numb kerman ne, alta
yei al une pakna moika una po togoi. Wambo
porapora pai ge ye una mor ge kakne.
36 Na kandja kaima dje ye aundo, God kambono
kot ye awo tonda mal ge, ye una ipon mor al ge wo
pillau djinda we dji.

Jisas Jerusalem una pille wandill golo awi (Luk 13.34-35 ne, 19.41-44)

37 Jisas embe dji, Jerusalem, Jerusalem una ye
mor ge, ye propet togolo, una pende God dje wori
woi ge ye ku togoi. Ka kondwale me yene wombe
i purbiye al paknato wordo mal embe, na kune
merke ye wombane i paknato worno dje yell ba,
ye man dji. 38 Ye pillme! Ipon ye lotu numb
kerman yero ge God keri. Wapra yendaka ye kiwa
moye.
39 Na kandja dje ye aundo, ipon ye na kaninj
ge ye kani pora djindo, alla nakanne. Are, iwa ta
God kandjiye al wondaka ye God ye wopake ye
aundabe djine poke ge, ye na alla kanne we dji.

24

Lotu numb kerman to ke yene
(Mak 13.1-2 ne, Luk 21.5-6)

1 Jisas lotu numb kerman kere er orko puno dje
pika, kogoye una wo lotu numb kerman wopake
taki mal, Jisas moi al ombine dje awi.
2 Jisas embe dji, numb ge ye kaninj mo? Na
kandja kaima dje ye aundo, are una wo sellke kal
worneke, ku taimanta pla nayenda, to gur dje kal
makimb al woro kerne we dji.
3 Jisas dumo mekbe Olip po ami dje moika,
kogoye una womaka yenekne moi. Molmaka,
kogoye una embe dji, ni djimbenka no pupon. Ni
kandja djinden ge kune nam yenda? Wal naral
wal asamoll pandaka, no kanbonka are ni er yem
wombenka, kupill makimb pora djinda ne? dji.
4 Djimaka Jisas embe dji, una wo ye kandja
kende dje awo djine, ye kanpol tane.
5 Una merke na kandjina al wo embe djine, God
Krais dje worda wo yene unakiye i yem worda

we dji ge, na wale wondo we djine. Kambono wo
kandja kende dje auneke una pille kaima we dje
piye.
6 Kunda kerman paro we djineke, ye piyeke
kunda kerman kaima yenj we djine ge, ye pille aya
dje kand nagoye. Una kunda kaima boye ba, kupill
makimb pora djinda ege manda nayenda.
7 Una iwa duliye ta yemolo, ta tondaka kunda
boye. Una dumo kerman ta i yem djineke, gaman
dumo djell ta moye ge i yem djineke kunda boye.
Dumo merke kam imem kerman wondaka, kam
koll kermanke yendaka, kwa napanda.
8 Wal ke embe wonda ge er wekle wonda. Ana
womba kuyo dje yendaka gakle ngembill kindja
goro mal embe panda. Are wo kermanke punda.

9 Una wo ye i kundayem una aglene al worneke,
ga ye ye ke ye awo, togoye. Una porapora dumo
yemyem moye al, ye na wombana mor pille kanke
kanne.
10 Kune ge una pillgi djine ge alla kerne. Una
ta yemolo ta kanke kandaka, ta yemolo ta kanke
kandaka, i kundayem una aglene al worne.
11 Una propet kende merke wo kandja kende
djineke, una pille kaima we dje piye.
12 Una singare ke yene mal ge wor kerman
punda. Ge pille, una merke una boll kanwopake
kaninj mal ge alla kerne. Una kanwopake ye
naune.
13 Ba alla una aglo gi dje moyeke, ege pora djinda
kune ge, God i yem worda.
14 Asamoll una dumo porapora yero al po, una
kuruwo kama porapora moye al, God dumoye
wopake kandja wopake paro ge dje una auneke

piye. Alla are kupill makimb pora djinda.

Wal urup are wonda
(Mak 13.14-23 ne, Luk 21.20-24)

15 Asa iwa Daniel Baibel al bolo pagi mal ge, una wal kerawa kaima ta ipo lotu numb kerman numog woro pagiye we dji (ni pepa kerden ge ni pille kane gi dje mopen)
16 Iwo pagi dal, una distrik Judia moye ge, seke er makimb mekbe al pine.
17 Una ta numb beto moya ge, alla er kal wo wal numog yenda ge nainda, kiwa er kal wo seke
punda. 18 Una ta mauye al wanmoya ge, er yem
wo koniye kunomiye nainda kiwa seke er punda!
19 Ana womba moglo moye ge ne, womba kindja am awo moye ge wandill mal moye.
20 Ye seke pine ge ye kamang yene, kam ke tago, nu kam to djinda dje kamang yene.
21 Una imb kakne ge imb kerawa kaima kakne. Asa God wal porapora beke yei kune pa woi ipon yero ge imb embe mal una nakaki. Alla are imb embe mal nakakne. Asa God wal porapora beke yei kune pa woi ipon yero ge imb embe mal ta nawoi. Alla are imb embe mal ta nawonda.
22 God ege ge i tuge nawori dal, una kuruwo kama porapora goye. Ba God yene dje i una golo djine dje pille, une ege ge i tuge worda we dji.
23 Una embe djine, God Krais dje worda wonda we dji ge une woi ba moro! we djine. Una pende embe djine, une kolagala moro we djine, ba ye napiye.
24 Una kandja kende embe djine ge kaima wo djine. Ta wo embe djinda, God Krais dje wori

woi na wale wondo we djinda. Ta, na propet
woll moro we djinda. Kambono kogo dongall ke
ye, djep kayekaye yene. Una nomane ye ke ye
aumbon dje yene. Ga kende dje molo God dje i una
i pakna worbon dje yene ba yene kune nayenda.
25 Ye pillme! Una kaima wo embe yene ba, na ye
dje awill pora dji.
26 Una wo embe djine, une ge woi dumo wapra
yei al moro, ye wo kanme! djine. Ba ye po
nakanme! Une woi numb al numog moro we djine
ge, ye napillme!
27 Kam kunakna poll djindo mal ge, Una Wombe
are embe mal wonda.
28 Wal ta golo panda al ge kekdim wo makai tane
we dji.

Una Wombe yem wonda
(Mak 13.24-27 ne, Luk 21.25-28)

29 Una imb kake moye ege ge pora djindaka, ola dje
olpa emill yendaka, takene do au djindo ge
pora djindaka, kam kandjip kupill al moro
ge yage kal tondaka, kupill al wal dongall
moi wal ge olup olup yene *(Aisaia 13.10 ne,
34.4)*

30 Are djep ta yenda, Una Wombe ge kupill al
moya. Una kuruwo kama porapora makimb al
mor ge kane, kimb kallngane yene. Una Wombe
yembe dongall pandaka, kam kupa boll aike won-
daka, poll dje au kerman djindaka una kanne.
31 Yene tau agelo kambono dje wordaka wo biugel
to, yene dje i una dumo makimb porapora yero

al moye ge tau agelo po dje i una, une moya al worneke moye we dji.

Iko pik kandja buko dji (Mak 13.28-31 ne, Luk 21.29-33)

32 Iko pik yeke tondo mal ye kaninj! Asamoll ole
gun wordaka are yeke mun yendaka, ge ye kane
embe djinj, ge aka donda pille yendo we djinj.
33 Yendo mal embe ge na kandja ipon dje aundo
mal ye kani dal, ye embe dje kanne, Una Wombe
yem wonda manda kaima yero. Une kond dua al
aglo moro dje kanne we dji.
34 Na kandja kaima dje ye aundo, wal merke
wonda we djindo ge, una mor ge nagoye, gun mor
mal embe molo kanne.
35 Kupill makimb pora djinda ba, na kandja
djindo mal ge pora nadjinda, pamoya we dji.

Jisas wonda ege ge una nakaninj (Mak 13.32-37 ne, Luk 17.26-30 ne, 17.34-36)

36 Jisas embe dji, ege ta yenda we djindo ge
una porapora nakaninj. Tau agelo kupill al mor
ge nakaninj, God wariye nakando, Nane taimane
kando.
37 Iwa Noa moi kune una singare yemoi mal,
Una Wombe wonda kune ge una singare embe
mal yemoye.
38 Asa yei ge una kwamokna no, ana i, ambone
ipo iwa awo, embe yemolo pumaka, Noa sip al er
numog pika nu toi.
39 Una pillpol nato molmaka, kam kerman toika,
nu wo una porapora togoi. Una pillpol nato moi
mal, Una Wombe yem wonda kune ge una embe
yemoye.

40 Una soka maune al kogo ye mopellka, ta i er punda, ta kerda.
41 Ana soka bret gapoll dje palawa kogo ye
mopellka, ta i er punda, ta kerda. 42 Ye kanpol to
moye! Ye Iwa Kerman wonda kune ge ye nakaninj.
43 Ye pillme! Kunumb una wonda ege, numb ne ta pi dal, une numb kantau wopake moya. Man panda, kunumb una wo une numbiye to anda bolo inda.
44 Ge pille, ye pillpol to moye. Ye napille moye poke, Una Wombe yem wonda we dji.

Boi iwa soka ge ta wopake yeika, ta ke yeika yepill mal Jisas kandja buko dji
(Luk 12.42-46)

45-46 Boi iwa ne mal molo, kandja piyaka, nomane wopake panda? Une ge embe mal moya. Iwa Kerman une moya al wo embe djinda, na boina iwa ana mor ge ni kantau wopake ye, kwamokna gale kune ye awo embe yemole! djinda. Une kandja embe dje kere er punda. Une er yem wo kanda boiye ge kandja dji mal kaima yei dal, boiye ge wopake moya.
47 Na kandja kaima dje ye aundo, iwa kerman ge yewordaka yene wal porapora yero ge boiye ge kantau yenda.
48 Ba alla, boiye ge nomane ke pandaka, na iwa kerman kanan wando dje pille,
49 boi una moye al ge une po to, una boll kwa ne, nu no dall yei dal,
50 boiye iwa kerman nawonda dje pille moya poke ge wonda.

51 Wo une to djerpall yewordaka, una djillakene soka paro una mor al po moyaka, una kasmane koglo, kimb kallngane yene we dji.

25

Ambo 5 pela pekip tomaka ambo 5 pela pekip natoi

1 God dumoye wopake kantau yendo ge embe
mal yendo. Iwa ta ana kindja i pagle, wono dje
yei. Ambo 10 pela wamo lambo i kondwe wonda
al kanimbon dje po tau moi. 2 Ambo 5 pela pekip
tomaka, ambo 5 pela pekip natoi.

3 Ambo pekip natoi kambono ge lambo nu kolo i napi ba,

4 ambo pekip toi kambono ge nu kolo, nume al woro, lambo boll aike ipi.

5 Ana inda iwa ge kanan yei, nawoi. Ambo porapora moi ge, ou woika pai.

6 Pamaka imina pakna pika una yau to embe dji, iwa ana inda iwa ge wondiwa! Ye er wome! dji.

7 Ambo porapora aglo yenekne lambo gapon dje yemaka,

8 ambo pekip natoi kambono ge embe dji, no lambo nu namoro, ye nu kolo iwi ge no ta aume! dji.

9 Ambo pekip toi kambono ge embe dji, man, ye no boll aike gapon ge, nu kune namoro. Ye po nu gun top to ime! dji.

10 Djimaka kambono nu top tambon dje pille er pumaka, iwa ana inda iwa ge er woi. Ambo wal amblokun yemoi ge, une boll kwa kerman nambon dje pille er numog pumaka, kond tugi.

11 Tugo kermaka ambo kambono ge are wo
embe dji, Iwa Kerman, Iwa Kerman, no kond
yapro awe! dji.
12 Ba Iwa Kerman embe dji, na kandja kaima dje
ye aundo, na ye nakanill una mor we dji.
13 Jisas embe dji, ambo yei mal ge, ye kanpol
tane! Ye Iwa Kerman wonda kune, ye nakaninj we
dji.

Iwa Kerman boiye una kogone ye ku i mal Jisas kandja buko dji
(Luk 19.11-27)

14 Jisas embe dji, God dumoye wopake kantau
yendo ge embe yendo. Iwa ta er dumo ellke puno
dje pille, yene boiye una dji womaka iwa ge embe
dji, na wal kannoll ge ye bisnis ye kanmolme! dji.
15 Une po boiye una ku taimantaiman dje ga
kanpol tane mal pille awi. Ta ku 5,000 awo, ta ku
2,000 awo, ta 1,000 awo embe yei. Awo kere er
dumo ellke pi.
16 Iwa ku 5,000 i iwa ge, une ola dje po kogoye
yemolo ku 5,000 i be wori.
17 Yei mal embe, ku 2,000 i iwa ge, po kogoye
yemolo, ku 2,000 i be wori.
18 Ba alla, ku 1,000 i iwa ge, une po iwa kerman
kuye ipo tupa wallko seke pagi.
19 Ku ne, kanan wane er woi. Ku awi mal pille,
na boina kambono po kogo namba mal yei ne? dje
pi.
20 Une boiye una dji womaka, ku 5,000 awi una
embe dji, Iwa Kerman, ni ku 5,000 awin ge na
kogoye ye po, ku 5,000 i be worill yero we dji.

21 Iwa Kerman embe dji, ni boi wopake mon,
na kandja djill mal ni pille yen. Na wal merke
nawill ba, ni kanwopake yen. Na yewornaka ni
wal merke kantau yemben. Ni wo na boll wo
pupen we dji.
22 Djika ku 2,000 i iwa wo embe dji, Iwa Kerman,
ni ku 2,000 awin ge na kogoye yemolo, ku 2,000 i
be worill yero we dji.
23 Iwa Kerman embe dji, ni boi wopake mon,
na kandja djill mal ni pille yen. Na wal merke
nawill ba, ni kanwopake yen. Na yewornaka ni
wal merke kantau yemben. Ni wo na boll wo
pupen we dji.

24 Una ku 1,000 i iwa wo embe dji, Iwa Kerman,
na kanill, ni una dongall mon. Wal nayan ge
wallko nonden, wal napagin ge ni po i nonden.
25 Ni embe yenden ge na ni pille kand goll. Ni
ku awin ge na ipo tupa wallko seke pagill. Nenem
kuin awin mal pene yero ge we dji.

26 Djika Iwa Kerman embe dji, ni boi ke mon, ni
kogo nayen paro. Na wal napagill ge po i nondo,
wal nayall ge wallko nondo mal ni kanden ba,
27 na kuna ipo beng al worbenka wombe kuya
ba namba yei pille ipo naworin ne? dji.
28 Iwa Kerman embe dji, iwa ku 1,000 yemoro
ge, ye ipo una ku 10,000 yemoro ge aune!
29 Una ta wal ye moya ge na wal ta aunaka une
wal merke yemoya ba, una ta wal ta nayei dal,
kembis ta yemoya ge i yem djino.
30 Boi ke moro ge ye i orkoto emill yendo al
worneke, una kasmane koglo, kimb kallngane
yemor al ge moya we dji.

Jisas una porapora kot ye aunda

31 Are Una Wombe yembe dongall pandaka,
yene tau agelo kambono boll yem wo sia king al
ami dje moya.
32 Une kandja djindaka, una kuruwo kama po-
rapora wo pakna moyeke, okum to i epil soka
worda. Kog sipsip kantau yenj una sipsip i djell
woro, meme i djell woro yenj mal Una Wombe
embe yenda.
33 Sipsip i une agle woto woro, meme i agle darto
woro embe yenda.
34 Embe ye pagle, King kandja embe djinda, na
Nena wopake pille awi una ye mor ge er wome!
djinda. Kupill makimb kindja beki kune, yene
dumoye wopake yei al ye wo moye dje pille yewori
yero.
35 Na koll toika ye na kwa awi. Na nubkana asip
toika ye nu kolo awi. Na una gulke woll, ye na i
numog wori.
36 Na konkunom nayei ba, ye na awi. Na ke toi
pallka ye na kantau yei. Na kaye numb pallka, ye
wo na kani.
37 Embe djindaka, singare wopake yei una
kandja dje yem woro embe djine, Iwa Kerman,
kune nam kanpin ni koll toi, nubkan asip toi, no
ni kwa ne, nu aupin ne? djine.
38 Kune nam kanpin ni una gulke won, no ni i
numog worpin? Kune nam kanpin, ni konkunom
nayei, alla no ni aupin?
39 Kune nam kanpin, ni ke toi mo, kaye pan no
ni kantau yepin?
40 Embe djine ba King ge embe djinda, na kandja
kaima dje ye aundo. Ye na agana ambana kam-

bono kandjine napai una ye wopake ye awi ge, ye
na ye wopake ye awi we djinda.

41 Dje kere pagle, ga yene agle darto moye al ge,
une embe djinda, God ye tonda una mor ge, ye
na kere, er wamo do paro al po molme! djinda.
Wamo paro ge God Satan yene kum epiliye boll po
moye dje wori yero.
42 Ge na koll toi, ye na kwa nawi. Na nubkana
asip toi, ye nu kolo na nawi.
43 Na una gulke woll, ye na i numog nawori. Na
konkunom nayei, ye na nawi. Na ke toi, kaye pall,
ba ye wo na nakani.

44 Une kandja embe djindaka, kambono pille
kandja dje yem woro embe djine, Iwa Kerman,
kune nam kanpin ni koll toi, nubkan asip toi, una
gulke won, konkunom nayei, ke toi, kaye pan no
ni amblo pille dje naupin ne? djine.

45 King ge embe djinda, na kandja kaima dje ye
aundo, na agana kandjine napai una ye wopake
ye nawi ge, ye na ye wopake ye nawi we djinda.
46 Embe pille, ye epil ge wamo do paro al po
ngembill ege ege goye. Ba singare du dje yenj una
ge gun molo pane we dji.

26

Una kerman kambono Jisas togopon we dji (Mak 14.1-2 ne, Luk 22.1-2 ne, Jon 11.45-53)

1 Jisas kandja embe dje woro kere, kogoye una
moi al embe dji,

2 ye kaninj, ege soka wor pundaka ege kerman
Pasopa ge yenda. Una wo Una Wombe i kun-
dayem una auneke kambono ipo iko pera al nil
togoye we dji.

3 Opa gale awinj una kerman ne, Juda una ker-
man ge moi. Opa gale awinj una kerman moi iwa
kandjiye Kaiapas we dji ge yene numbiye al ga wo
molo makai to moi.
4 Ga kende kulo Jisas kaye to, togopon dje kandja
begle moi.
5 Kambono embe dji, ege kerman yenda kune ge
Jisas kaye to naimbon una kunda kakne we dji.

Ana ta wo Jisas ngambale al kopong yei (Mak 14.3-9 ne, Jon 12.1-8)

6 Jisas dumo Betani po iwa Saimon numbiye al
moi. Saimon ge asa kenj kalanj toi.
7 Jisas kwa no moika, ana ta ku nume ta iwi.
Kopong nume al moi ge mirang wopake ye, ku
kermanke boi kopong. Ana wo Jisas ngambale al
tulu dje woro kopong yei.
8 Jisas kogoye una kane ellne kumbsi, namba yei
pille kopong iwo kiwa tulu dje wuske yendo ne?
dji.
9 Nono kopong i ku kerman bolo, i una wal
kannanonj una aupinka kune yeika we dji.

10 Kogoye una nomane embe paika une embe
dji, ye namba yei pille ana ge kandja embe dje
awinj? Ana ge na ye wopake ye aundo.
11 Una wal kannanonj una ege ege ye boll moye
paro. Ba na ye boll ege ege namoyo.

12 Ana na kopong ye aundo ge na goyaka, una
gull tane ge, une na gaklena amblokun yeno dje
pille yendo.
13 Na kandja dje ye aundo, una po na kandjinabe
wopake dje una awo pine. Dumo porapora pine al
ge, ana kopong embe yendo ge djineke, ana ge we
dje pille moye we dji.

Judas una kerman moi al po Jisas kaye tane mal pille kandja dji

(Mak 14.10-11 ne, Luk 22.3-6)

14 Jisas kogoye una 12 pela moi ge taimanta
Judas Iskariot moi. Une Juda una opa gale ye awi
una kerman moi al po embe dji,
15 na Jisas iwo ye aglene al awill dal, ye na wal
naral wal aune ne? dji. Kambono ku silpa 30 i
Judas awi. 16 Aumaka Judas kondwe ta kane i Jisas
ipo kambono aglene al worno dje pi.

Jisas kogoye una boll kwa noi

(Mak 14.12-21 ne, Luk 22.7-14 ne, 22.21-23 ne, Jon 13.21-30)

17 Juda una ege kerman kandjiye, Bret gale yis
pakna napai ege kerman ge yei. Ege kerman ge
yeno dje yeika, kogoye una Jisas moi al wo embe
dji, ege kerman, Pasopa kwa namben ge no po
namkond amblokun yembon dje pren ne? dji.
18 Jisas embe dji, ye Jerusalem po kanne, iwa ta
moya. Ye po embe djine, tisa embe dji, na egena er
manda wondo. Na kogena una boll wo ni numbin
al kwa kerman Pasopa nambon we djime dji.
19 Jisas kandja dji mal kogoye una po kwamokna
gale amblokun yei.

20 Emill kindja djika, Jisas kogoye una 12 pela
boll kwa no molmaka,
21 une embe dji, na kandja kaima dje ye aundo,
ye mor al ge una taimanta wo na ipo kundayem
una mor al aunda we dji.
22 Djika ga kamalne ngundjo pille molmaka ta
yemolo, ni na pille djinden mo? djika, ta yemolo,
ni na pille djinden mo? djika embe dje moi.
23 Djimaka Jisas embe dji, iwa ta na boll bret
i plet al to bale aike namboll iwa ge, une na ipo
kundayem una aunda.
24 Una Wombe togoye we dje Baibel al bolo
pagi ge kaima panda. Ba iwa dje ipo kundayem
una aglene al worda iwa ge, God tonda. Une me
nakuika une wopake moika we dji.
25 Judas Jisas dje ipo kundayem una mor al
aunda iwa ge une Jisas moi al embe dji, tisa, ni na
pille djinden mo? dji. Jisas, ni dje kune yenden we
dji.

Jisas kogoye una bret ne, wain awi
(Mak 14.22-26 ne, Luk 22.15-20 ne, 1 Korin 11.23-25)

26 Jisas kogoye una boll kwa no molmaka, Jisas
bret ta i God wopake we dje awo, tuklo kogoye una
awo embe dji, ye i nome! Ge na gaklena we dji.
27 Nu wain kap al moi ge Jisas i God wopake
we dje awo, kambono moi al awo embe dji, ye
porapora kap ge i nome!
28 Ge na meyamna. God yene kandjiye dje gopa
to pagi mal ge, na meyamna tulu djinda. Tulu
djinda al ge, una merke singare ke ye waninj ge
God kere aunda.

29 Na kandja dje ye aundo, na ipon nu wain
nondo ge noll pora djindo. Are Nena dumoye
wopake yero al na ye boll moyaka, nu wain kindja
moya ge nambon we dji.
30 Djika kambono lotu gollang ta dje kere er
bekle po dumo mekbe Olip pi.

Jisas embe dji, Pita ni na kere seke ben we dji (Mak 14.27-31 ne, Luk 22.31-34 ne, Jon 13.36-38)

31 Jisas embe dji, ipon imina pundaka una wo na
taneke, ye na kere seke pine. Baibel bolo wori pai
ge embe dji,

Kogsipsip tau moi iwa ge na togoyaka, sipsip seke
er djelldjell pine we dji *(Sekaraia 13.7)*

32 Ba asamoll na golo aglo erwo gun po distrik
Galili po moyaka, ye are wo na kanne we dji.
33 Pita embe dji, una porapora ni kandjin pillgi
djine ge kere seke pine, ba na ni nakerno we dji.
34 Djika Jisas embe dji, na kandja kaima dje ni
aundo, ipon imina pakna pundaka, kune sokara
na Jisas nakando we djimbenka, are ka kondwale
yau tonda we dji.
35 Djika Pita embe dji, na ni boll aike gopoll panda,
na goyo. Ba na ni nakando we djino ge, man we
dji. Pita kandja embe dji ge kogoye una porapora
kandja karkar eri dji.

Jisas dumo Getsemani po kamang yei (Mak 14.32-42 ne, Luk 22.39-46)

36 Jisas kogoye una boll er dumo Getsemani
pumaka Jisas embe dji, ye ba molme! Na kola po
kamang yeno we dji.

37 Pita ne, iwa Sebedi wariye soka aike dje ipi.
Jisas pille urup kerman djika,
38 une embe dji, na nomana urup kerman
djindo, na goyo mal pille yendo, ye na boll kane
kane molme! dji.
39 Dje kere une yepall ta er kola po yene yage
makimb al taimagaus pamolo kamang ye embe
dji, Nena, ni kapla we djin dal, una wo na
tonagoye! Kap* ni na aunden ge iwore! Na nano
napro. Ba na nomana paro mal ni nayemben, ni
nomanin paro mal yemben we dji.
40 Une kandja embe dje kere er yem wo kani
kogoye una ou pamolmaka, une Pita moi al embe
dji, Pita, ni na boll wan awa molo kanmopen ge
kune nayendo mo?
41 Ye kamang yene. Satan ye kamalne tondaka,
ye kulngamb yage djine. Una nomane al wal
yembon dje piye ba, gaklene al yembene napanda
we dji.
42 Jisas alla er yem po kamang embe yei, Nena,
ni na kap aunden ge na nano napro. Ba alla, ni
namben we djin dal, na nano we dji.
43 Une er yem po kani kogoye una ou dall pamol-
maka,
44 Jisas kere alla er yem po kune soka kamang
yei mal ge, une alla po kamang yei.
45 Une alla yem wo kogoye una moi al embe dji,
ye kiwa molo ou eri pamopon dje pir mo? Na
makimb al moll pora djindo. Ye kanme! Iwa ta wo
Una Wombe i singare ke yenj una mor al worda
ege ge ipon yero.

* **26:39:** Jisas kap we dji ge, une yene imb kakda mal pille dji.

46 Ye aglme! Iwa ta na embe yenda we djill iwa
ge une woi pora djindo. Nono po kanbon we dji.

Judas wo Jisas i kundayem una awi (Mak 14.43-50 ne, Luk 22.47-53 ne, Jon 18.3-12)

47 Jisas kandja dje moika, yene kogoye una 12
pela, ta Judas we dji ge une una merke dje i Jisas
moi al woi. Opa gale awi una kerman ne, Juda una
kerman kambono dje wormaka, una wo djebainat
amblo, kapill kerman boro iwi.
48 Asamoll Judas ga moi al embe dji, na po iwa
ta djillake to nano iwa ge, ye wo kaye to i er pume!
dji.
49 Ola dje Judas Jisas moi al wo embe dji, tisa,
emill dji wopake we dje Jisas djillake to noi. 50 Jisas
embe dji, agana, ni wal yeno dje wonden ge, yeye!
dji. Djika una wo Jisas amblo to kaye toi.
51 Jisas boll aike moi iwa ta djebainat i toika, iwa
ta kamale bolo kelip to yage kal toi. Iwa ge opa gale
awi iwa kerman boiye.
52 Jisas embe dji, ni djebainat i yem woro pagle!
Una djebainat i kunda bolo wanmoye ge yenekne
kunda boye al ge dje bolo goye.
53 Na Nena djinaka une tau agelo una merkeke
dje wordaka, kambono wo na pak to aune. Une dje
naworda dje ni djebainat tonden mo?
54 Ba alla, Nena ni na amblo pille dje aumben we
djinaka, tau agelo wo na amblo pille dje awi dal,
Baibel bolo wori paro ge megiye natonda we dji.
55 Kune ge una merke wo moi al ge, Jisas kandja
embe dji, na kunumb una namoro ba, eine wo
kunumb una tonj mal ge, ye djebainat ne, kapill
tumge iwo na tambon dje yenj. Ege ege na ye boll,

lotu numb kerman gull al pakna molo kandja dje
awill, ye na natoi.
56 Ba ye ipon wo yenj ge, propet Baibel bolo wori
pai ge megiye tonda dje pille, yenj we dji. Jisas
kandja embe djika kogoye una porapora kere seke
pi.

Jisas kot ye awi
(Mak 14.53-65 ne, Luk 22.54-55 ne, 22.63-71 ne, Jon 18.13-14 ne, 18.19-24)

57 Una Jisas dje ipo opa gale awi iwa kerman
Kaiapas numbiye al pi. God loye dje awi una ne,
Juda una ngambalne pai una ge asamoll wo makai
to molmaka,
58 una Jisas ipi al Pita are eprap ye pi. Kaiapas
numbiye gull pai al ge Pita er pakna po, eine una
moi al po ami dje moi. Una Jisas ipo yene mal une
kanno dje yei.
59 Opa gale awi una kerman ne, Juda una ker-
man kot kerman dji al ge, ga una pende dji wo
molmaka, ye kende kulo djineke, Jisas wambo ta
paro we djineke togopon we dji.
60 Una merke wo kandja kende kulo dji ba, Jisas
singare ke ta yei ge kambono kannai. Ba alla, are
iwa soka wo kandja embe djipill,
61 Jisas embe dji, na God lotu numb kerman
sellke iworno we dji. Ege sokara wor pundaka na
alla gun takno we dji.
62 Kandja embe djipillka opa gale awi iwa ker-
man ge aglo molo embe dji, una ni embe yen we
djinj ba ni kandja ta dje yem naworden we dji.
63 Jisas kandja ta dje yem nawori pille, iwa
kerman ge embe dji, God gun moro iwa nale al

kaima we djimbenka no pupon, God wariye dje
worda Krais we dji ge ni wale won mo?
64 Djika Jisas embe dji, ni kune djinden, na wale
moro. Ba, na kandja dje ye aundo, Una Wombe
God yembe dongall pai iwa agle woto ami dje
molo, kam kupa boll kal makimb al wonda ge, ye
kanne we dji.
65 Jisas kandja embe djika iwa kerman tukiye ke
toika, yene koniye kunomiye amblo ball dje embe
dji, iwa ge God kandjiye ambi pora djindo. Una
gun ta wo kandja nadjine, une dji ye pille pora
djinj.
66 Ye namba we dje pir ne? dji. Ga embe dji, une
togopon mal djindo we dji.
67 Dje kere wo Jisas gume al kungo to, elldjang
to, amblo ye ke kaima ye awi.
68 Ni Krais moren, ni kandja propet djimbenka
pupon, una ne mal wo ni tonj ne? dji.

Pita, na Jisas nakando we dji
(Mak 14.66-72 ne, Luk 22.56-62 ne, Jon 18.15-18 ne, 18.25-27)

69 Kot yei al ge Pita bekleto moika, boi ambo ta
wo embe dji, Jisas dumo Galili iwa ni boll wani iwa
moren we dji.
70 Una porapora moi al ge, Pita man, na Jisas boll
namoll. Ni djinden ge na nakando we dji.
71 Pita gull djillake al pika, boi ambo ta kane po
una moi al embe dji, iwa ge Jisas dumo Nasaret
una boll aike wani iwa we dji.
72 Ba, Pita, man we dji. God nale al na kandja
kaima djindo, iwa ni djinden ge na nakando we
dji.

73 Yepall ta moika una aglo moi ge Pita moi al
wo embe dji, kambono epilene moi ge ni kaima
moren, Galili una nubkane pai mal ni dje kune
yenden we dji.
74 Pita kaima dje embe dji, na kandja kaima
djindo. Na kende djino ge God na tonda. Ye djinj
iwa ge na nakando we dji. Une kandja embe dje
kerika ka kondwale ola dje yau toi.
75 Toika Pita pille Jisas, ni kune sokara na
nakando we djimbenka, ka kondwale yau tonda
we djin mal ken dje pille, er orko po kimb meme
mugo yei.

27

Jisas ipo Pailat awi
(Mak 15.1 ne, Luk 23.1-2 ne, Jon 18.28-32)

1 Kam tago au djika, opa gale awi una kerman
ne, Juda una kerman kambono ge kandja begle,
Jisas togopon we dji.
2 Dje Jisas kaye to ipo gapman iwa kerman Pailat
moi al pi.

Judas goi
(Aposel 1.18-19)

3 Jisas togopon we dji mal ge Judas kane nomane
ake toi. Toika, opa gale awi una kerman ne, Juda
una kerman ku silpa 30 asa awi mal ge, Judas ku
ge ipo yem woro awo une kambono moi al embe
dji,
4 Jisas ke ta nayei ba, na dje ipo ye aglene al
pakna worill ye une togoye ge, na ke yell we dji.
Djika kambono embe dji, no kogone ta man, ni
nenem kogen we dji.

5 Djimaka Judas ku ge i lotu numb kerman gull
pai al pup to pakna woro kere, po ka togolo pai.
6 Opa gale awi una kerman kambono po ku yei
ge amblo i embe dji, ku yero ge meyam bai ku
yero. Lotu numb kerman opa i pakna worbon
kune nayenda we dji.
7 Kambono kandja dje i taimane woro embe dji,
una galla beke yenj makimbne yero ge, nono ku ge
ipo top to imbonka, dumo ellke una ta wo goi dal,
makimb ge al ipo gull tambon we dji.
8 Kambono kandja embe dje pille po top to
imaka, una kane makimb ge kandjiye dale embe
dji, makimb ge meyam makimb yero we dji. Kand-
jiye yei ge ye pa pi, ipon yero.
9 Kambono po embe yemaka, asa propet Jere-
maia pepa bolo pagi ge megiye toi. Une embe dji,

Iwa ge ku boya mal pille, Israel una ku silpa 30
yero mal boya we dji.
10 God Iwa Kerman kandja dji mal na pille yell. Ga
ku ge ipo galla bekinj una makimbne top to i we
dji *(Jeremaia 32.6-9 ne, Sekaraia 11.12-13)*

Pailat embe dji, Jisas, ni Juda una Kingne kaima moren mo? dji

(Mak 15.2-5 ne, Luk 23.3-5 ne, Jon 18.33-38)

11 Jisas aglo moika Gapman iwa kerman Pailat
kot pille embe dji, Juda una mor ge ni kingne
moren mo? dji. Jisas ge wale, nenem djinden we
dji.
12 Opa gale awi una kerman ne, Juda una ker-
man kambono ge Jisas moi al kandja kayekaye

dje bebe woro moi ba, Jisas kandja dje yem woro
nawi.
13 Pailat embe dji, kambono kandja merkeke dje
ni boll worinj ge ni napren mo? dji.
14 Djika Jisas kandja ta dje yem nawori, Pailat
kane aya dje gok dji.

Pailat, Jisas nil togolme! dji
(Mak 15.6-15 ne, Luk 23.13-25 ne, Jon 18.39-19.16)

15 Juda una ege kerman pasopa we dji ge yei. Ege
yei kune ge una djimaka Rom iwa kerman kaye
pai una taimane dje, i orko woro woro yei.
16 Kune ge iwa ke ta kaye pai, yene kandjiye ge
Barabas we dji.
17-18 Pailat embe dje kani, opa gale awi una Jisas
dje i na moll al wonj ge, Jisas kiyam to, na togoyo
dje pille iwinj dje kani. Embe kanika una kerman
wo makai to molmaka Pailat embe dji, na una ne
dje orko worno? Na Barabas dje orko worno mo?
Mo, na Jisas God dje wori woi Krais we dji iwa ge,
dje orko worno ne? dji.
19 Dje une kot pille pamoika, yene game kandja
sigiye dje woro embe dji, imina pika na ou pa,
oukumb ta kanill. Iwa ge wo moika, na nomana
to pille urup dje pro. Iwa ge ale ta nayei iwa, ni ye
ke ye naumben! we dji.
20 Ba opa gale awi una kerman ne, Juda una
kerman kambono kandja elnge ye djimaka una
merke moi ge, iwa Barabas dje i orko worben, Jisas
togopen we dji.
21 Pailat kandja asa dji mal alla are kandja dje
embe dji, soka mormell ge na ne mal dje orko

worno? Una merke moi ge Barabas dje orko
worben we dji.
22 Pailat embe dji, Jisas God dje wori woi iwa
Krais we dji ge, na namba mal yeno ne? dji. Una
porapora embe dji, iko pera al ge nil togole! dji.
23 Pailat embe dji, une ke namba mal yei pille ye
togopon we djinj ne? dji. Une kandja embe dji ba,
una kandja napi, yau kerman to embe dji, iko pera
al ge nil togole! dji.
24 Djimaka Pailat kani, una kandja napi, kunda
kakne paika, une nu kolo i, una nalene al, yene
agle was yeworo embe dji, iwa goya ge, na une
boll ale ta napanda. Une golo dji dal, ye yenekne
kogone, na kogena ta man we dji.
25 Djika una porapora embe dji, iwa ge golo dji
dal, nonekene boll ke pandaka, no wombane boll
ke para aike panda we dji.
26 Una kandja dji mal pille, Pailat iwa Barabas
dje orko wori woika, Pailat ami una dje awika,
kambono Jisas ka pirngangill toi. To kermaka,
Pailat ami una djika kambono Jisas iko pera al
togopon dje er pi.

Ami una Jisas to bakalo awi
(Mak 15.16-20 ne, Jon 19.2-3)

27 Pailat amiye una ge wo Jisas i gapman
numbiye al pi. Ami una porapora wo makai to
molmaka Jisas pakna moi.
28 Moika ami una Jisas koniye kunomiye gulo
iworo, kon bage momo ta iwo woro awi.
29 Ami kambono, king kon pula kakinj mal
ka kagle boll iwo kakumba ye Jisas ngambale
al pagi. Kapill ta iwo Jisas agle woto woro, ga

kakene gopiye boglo Jisas bakalo awo embe dji,
Wopakeiwo! Juda una kingne iwa kerman won-
den we dji. 30 Dje molo kungo to, ga kapill i Jisas
awi ge i yem woro yene ngambale al toi.
31 Embe ye bakalo awo kere, kon bage awi ge i
yem woro, yene koniye kunomiye alla woro, iko
pera al nil togopon dje i er pi.

Jisas iko pera al nil toi
(Mak 15.21-32 ne, Luk 23.26-43 ne, Jon 19.17-27)

32 Ipo kani, dumo Sairini iwa Saimon we dji ta
moi. Ami una djimaka, Jisas iko pera kake ipi ge
Saimon po i kaki.
33 Dumo ta kandjiye Golgota we dji yei al ge pi.
Dumo Golgota we dji ge me embe mal pai, una
ngambalne yembe dumo we dji.
34 Dumo Golgota womaka una wo kisai dongall
i nu wain al pakna woro, Jisas nonda dje awi ba,
Jisas kembis ta no pille, alla man dje, nanoi.
35 Ami una Jisas iko pera al nil to pagi paika,
koniye kunomiye ge una taimantaiman dje ine
mal pille tukye gakle mal embe wori.
36 Woro kermaka ami una ami dje molo, Jisas
goya dje pille kanmoi.
37 Jisas kot yei awi mal, una pepa bolo i une
ngambale al iko pera plato pagle embe dji, iwa
moro ge Jisas. Une Juda una Kingne moro we dji.
38 Ke yepill una soka tomaka papill, ta i agle
woto iko pera al nil to pagle, ta i agle darto nil to
paglmaka, Jisas pakna pai.
39 Jisas iko al nil to wori paika, una kond wo pi
ge kane bakalo awo, burkome ye awo embe dji,

40 na lotu numb kerman to sellke woro, ege
sokara wor pundaka alla takno we djin iwa moren
ge, nenem amblo pille dje imben, ni God wariye
kaima mon dal, iko pera al kere er kal we! dji.
41 Una yei mal embe ge, opa gale awi una ker-
man ne, Juda una kerman ne, God loye dje awi una
kambono ge para wo Jisas bakalo awo yenekne
kandja dje embe dji,
42 asa Jisas una amblo pille dje awi ba, ipon yene
amblo pille djinda ge, kune nayendo. Une Israel
una kingne kaima moi dal, iko pera al kere er kal
wondaka, nono kaima pillgi djimbon.
43 Jisas yene nomane i God awo, nanam God
wariye moro we dji mal ge, God Jisas wopake kani
dal, une Jisas amblo pille dje aunda we dji.
44 Una dji mal embe, ke yepill iwa soka iko pera
al nil to wori papill ge, Jisas bakalo aupill.

Jisas goi
(Mak 15.33-41 ne, Luk 23.44-49 ne, Jon 19.28-30)

45 Aupillka 12 oklok yeika, dumo porapora emill
ye pa pika taman pika alla poi dji.
46 Djika,* Jisas yau kerman to embe dji, Eli Eli
lema sabaktani we dji. Kandja me ge embe mal
paro, God! Ni na Godna moren ge! Ni na namba
yei pille kerden ne? dji.
47 Embe djika una kanmoi ge embe dji, Jisas yau
tondo ge Elaija pille yau tondo we dji.
48 Djimaka iwa ta muk dje po bogandara mal
embe i bulo al woro, nu wain to bale, i pla Jisas
nonda dje pille awi.

---

* **27:46:** Jisas yau toi ge 3 oklok yei.

49 Ba una moi ge embe dji, ni kere! Nono kanmo-
pon, Elaija wo une amblo pille dje i kal worda mo
man ne? dji.
50 Djimaka Jisas yau kerman to nomane kere
goi.
51 Goika lotu numb kerman numogto allap kolo
pagi ge, pakna kaima ball dje er kal wo soka yei.
Imem kerman woika, makimb al ku kerman moi
ge billa dje soka soka yei. 52 Una gull to mogi al ge,
alla au dje kiwa yeika, pillgi dji una asa goi ge alla
kere aglo erwo gun pi.
53 Jisas are aglo erwo gun pika, ga kambono ge
Jerusalem po molmaka, una merke kani.
54 Imem kerman woika, wal porapora yei mal
ge, ami iwa kerman ne, ami kiwa moi una Jisas iko
pera al kantau moi kambono kane kand kerman
golo embe dji, ipon iwa goro ge God wariye kaima
moro we dji.
55 Ana merke ellke molo kanmoi. Jisas distrik
Galili kere er woi ge, ana ge une boll aike wo, pak
to awo embe yemoi.
56 Ana ta moi ge dumo Makdala ana Maria. Ta
Jems ne, age Josep boll mane Maria. Ta iwa Sebedi
wariye soka mopill ge mane gama moi.

Jisas ipo ku mur al gull toi
(Mak 15.42-47 ne, Luk 23.50-55 ne, Jon 19.38-42)

57 Emill kindja djika, iwa ta dumo Arimatea ku
kannoi iwa Josep we dji ge woi. Une Jisas kogoye
una ta moi.
58 Une po Pailat moi al embe dji, Jisas goro ge
na ipo gull tano we dji. Pailat, kune we dji. Une

kandja sigiye dje woro embe dji, Jisas goro ge ye i
iwa wondo ge aume! dji.
59-60 Asa Josep yene goya kune ge une pille djika,
una po ku kerman ta yei al asamoll wallko tundo
pakna pi. Une po allap wopake ta yei ge, iwo Jisas
gakle al were pagle, ku kerman tundo yei al ipo, ku
kerman tamban ta yei ge une amblo kulkul to ipo
to bi dje pagi. Une embe ye kere er pi. 61 Pika dumo
Makdala ana Maria ne, Maria ta yeika, Jisas gull to
pagi al soka ami dje molo kane koi woro mopill.

Jisas gull toi al ami una kantau moi

62 Kamkumaikekana pika, ege Sabat yei kune
ge, opa gale awi una kerman ne, Parisi una kam-
bono ge Pailat moi al po embe dji,
63 iwa kerman, iwa goi ge kende dje wani una
moi. Une gun moi kune ge, une kandja ta dji pupin
ge embe dji, na golo ege sokara wor pundaka na
alla aglo erwo gun puno we dji.
64 Une kandja embe dji pille ni kandja dje ami
una aumbenka, kambono po gull to pagi al kantau
moyeke, ege sokara wor punda. Man pandaka,
une kogoye una wo iwa golo pai ge wo kunumb
i pagle, kandja kende dje embe djine, Jisas aglo
erwo gun pundo we djine. Alla Jisas yene aglo wo
gun puno we dji mal ge kune nayei. Ba alla une
kogoye una wo Jisas aglo erwo gun pundo we dji
dal, ge kune kaima nayenda we dji.
65 Djimaka Pailat pille embe dji, kune. Gull to
wori paro al ge, ye ami una dje ipo ye nomane
paro mal pille, amblo pel dje wopake yemolme!
dji.

66 Djika ga po gull to pagi al amblo dongall ye, gapman mon bolo ku al pagi pai. Paglmaka una wo ku iworo djine dje pille ami una kantau moi.

28

Jisas golo aglo erwo gun pi
(Mak 16.1-10 ne, Luk 24.1-10 ne, Jon 20.1-18)

1 Ege Sabat yei pora djika, Sande kam kindja tagno dje yeika, dumo Makdala ana Maria ne, ana Maria ta boll aike Jisas gull to pagi al kanboll dje pupill.

2 Ola dje kam imem kerman woika, God Iwa Kerman tau agelo ta dje worika kupill al kere er kal wo, ku amblo kulkul to iworo pagle, wo ku al ami dje moi.
3 Yene moi ge kam kunakna yendo mal embe yeika, une konkunom yei al ge kuruwo boll kaima ye pai.
4 Ami una goll pene al kantau moi kambono ge, kand kerman kaima golo, kakene aglene purpur djika, una goi una mal embe moi.

5 Ana soka mopill al tau agelo embe dji, ye kand nagose! dji. Na kando, Jisas nil to pagi iwa ge ye
kanboll dje wopill paro ba, 6 asa une dji mal pille,
une aglo erwo gun pi! Ipon une ba namoro! Une goi pagi al ge ye wo kanbell.
7 Ye ola dje po yene kogoye una mor al kandja embe dje aumbell. Jisas aglo erwo dumo Galili pi moro. Ye po kanme! djimbell. Na ye dje awill pora dji we dji.

8 Djika ana soka kand gopill ba, wo pille, Jisas
kogoye una moi al dje aumboll dje, ola dje kere
muk dje er yem pupill.
9 Kondwe tambiye pupillka Jisas wo embe dji,
ye wonmell mo? dji. Soka po une kake al amblo,
taimagaus pamolo Jisas kandjiye amblo pla wor-
pill.
10 Worpillka Jisas embe dji, ye kand nagose! dji.
Ye po na kogena una mor al embe djimbell, ye
dumo Galili po molo, na kanine! we dje ause! dji.

Ami una kandja dji mal

11 Ana soka er kondwe tambiye pupillka, ami
una Jisas golo pai kantau yemoi una er Jerusalem
pi. Po opa gale awi una kerman moi al wal pora-
pora yei kani mal kandjabe toi.
12 Opa gale awi una kerman ne, Juda una ker-
man boll makai to molo kandja begle kere, ami
una ku kerman awo
13 embe dji, ye embe djine, no ou pamopinka
yene kogoye una imina po Jisas golo pai ge
kunumb ipi we djime! dji.
14 Una ta djineke gapman iwa kerman Pailat ta
pi dal, no kandja kosilleba djimbonka una ye boll
natane we dji.
15 Djimaka ami una ku ge i, iwa kerman kam-
bono kandja dji mal po embe yei. Kandja embe dji
ge Juda una kandjabe to pa pi, ipon dje pamor.

Jisas kogoye una kogo yene mal kandja dji (Mak 16.14-18 ne, Luk 24.36-49 ne, Jon 20.19-23)

16 Kogoye una 11 pela er distrik Galili po, Jisas
makimb mekbe ta dji al ge po molo Jisas kani.

17 Kambono kane, yenekne gopyene boglo Jisas
awo, pille pla yemoi ba, pende nomane soka pai
moi.
18 Jisas manda wo embe dji, God na namba
kerman awo, yembe dongall awi kupill makimb al
wal porapora na kantau yendo. Ge pille,
19 ye una kuruwo kama porapora mor al po
kandja dje auneke, una na kogena una moye.
Ye po una nu pagle aune ge, Nane God ne, God
Wariye ne, God Murble kandjine al pagle aune.
20 Na kandja porapora dje ye awill pi mal ge,
ye po una dje auneke, kambono pille kane kune
yemoye. Ye pillme! Na ye boll ege ege molo pa
punaka kupill makimb pora djinda we dji.

Jisas Kandjiyebe Wopake

New Testament in the Kandawo language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Kandawo long Nuigini

copyright © 2012-2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

℗ 2012-2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kandawo

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-12-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023
80f977cd-3a08-50fd-b6ee-9b3597c767cd